

BETÆNKNING
OM
ÆNDRING AF REGLERNE OM
ADOPTION

AFGIVET AF DEN VED
KONGELIG RESOLUTION AF 2. DECEMBER 1949
NEDSATTE KOMMISSION

BETÆNKNING NR. 111

1954

INDHOLDSFORTEGNELSE

Kommissionens	nedsættelse.....	5
I.	Den historiske udvikling. De gældende regler.....	7
II.	Reformtanker.....	10
III.	Kommissionens hovedsynspunkter.....	13
	1. Indførelse af to former for adoption.....	13
	2. Andre ændringer af adoptionens retsvirkninger.....	27
	3. Ændring af reglerne om ophævelse af adoption.....	30
	4. Overgangsregler.....	38
IV.	Kommissionens forslag.....	42
	Lovudkast.....	42
V.	Bemærkninger til lovudkastet.....	46
VI.	De nordiske kommissioners forslag opstillet som parallelttekster.....	57

Kommissionens nedsættelse.

I henhold til kgl. resolution af 2. december 1949 nedsatte justitsministeriet en kommission med den opgave at overveje spørgsmålet om ændringer i lovgivningen om børn uden for ægteskab, eventuelt visse spørgsmål vedrørende ægtebørn. Kommissionen bemyndigedes samtidig til at træde i forbindelse med tilsvarende i Norge og Sverige og eventuelt tillige i Finland og Island nedsatte kommissioner med det formål at tilvejebringe så vidt muligt overensstemmende forslag til hvert: riges lovgivning på de omhandlede områder.

Til medlemmer af kommissionen beskikkes:

professor, dr. juris O. A. Borum, formand,

landsdommer, nu højesteretsdommer Bodil Dybdal og

kontorchef i justitsministeriet, nu landsdommer Hans Topsøe-Jensen.

Baggrunden for kommissionens nedsættelse var, at der på møder i januar 1948 og i maj 1949 mellem de delegerede for nordisk lovsamarbejde var opnået enighed om, at de nordiske lande burde overveje mulighederne for en ensartet løsning af spørgsmålet om fastsættelse af faderskab til børn født uden for ægteskab. Af de delegeredes forhandlinger om dette spørgsmål fremgår, at man fra norsk side tillige var interesseret i fællesnordiske overvejelser om udformningen af den såkaldte pater est-regel. Fra svensk side ansås det endvidere for formålstjenligt, at man under drøftelserne også kunne inddrage sådanne andre spørgsmål, som måtte opstå under den gennemgang af reglerne om arv, testamente og skifte, som

de særlige arveretssagkyndige (ärvdabalksakkunniga) netop da var igang med.

I overensstemmelse med den i kommissoriet indeholdte bemyndigelse optog kommissionen straks i vinteren 1949—50 forbindelse med de tilsvarende udvalg i Norge og Sverige. I eftersommeren 1950 udvidedes samarbejdet til også at omfatte Finland. På grundlag af en foreløbig gennemgang af problemerne afholdtes der derefter i dagene fra den 16. til den 20. september 1950 et fællesmøde i Stockholm med deltagelse af repræsentanter for alle 4 lande. Som led i det videre arbejde har lignende fællesmøder været afholdt i Oslo i tiden 5.-9. februar 1951, i København den 21.—26. januar 1952 og i Helsingfors i dagene fra den 5. til den 11. juni 1953.

Ved det således etablerede samarbejde har de øvrige nordiske lande været repræsenteret af følgende:

den *finske* komité:

Præsidenten for högsta förvaltningsdomstolen U. J. Castrén, formand,
kanslichef, regeringsråd Teini Ahava og
justitieråd Harald Brunou,

det *norske* udvalg:

professor, dr. jur. Carl Jacob Arnholm,
formand,

statssekretær, nu ekspedisjonssjef K. J.

Øksnes og
byråsjef, nu lagdommer Andreas Endresen og

de *svenske* ärvdabalksakkunniga:
riksmarskalk Birger Ekeberg, formand,
justitieråd Gösta Walin og
hovrättsråd Hugo Henkow.

Island har ikke deltaget i samarbejdet.

Forud for afholdelsen af det første fællesmøde i Stockholm i september 1950 fremkom der fra den svenske kommissions side ønske om, at spørgsmålet om en ændring af reglerne om adoptivbørns arveret blev inddraget under de nordiske forhandlinger. På grundlag heraf blev dette spørgsmål optaget på dagsordenen for mødet. Ved drøftelserne i Stockholm viste det sig, at der i alle 4 lande var en sådan interesse for en gennemgang ikke alene af adoptionens arveretlige virkninger, men også af adoptionsinstituttet iøvrigt, at det vedtoges at etablere et nordisk samarbejde også om dette spørgsmål. Efter mødets afslutning opnåede kommissionen justitsministeriets tilslutning til at inddrage dette emne under kommissoriet.

På denne baggrund har spørgsmålet om ændring af reglerne om adoption været genstand for indgående drøftelser både i den danske kommissions interne møder og under de afholdte nordiske fællesmøder.

Som resultat af dette arbejde fremkommer nærværende betænkning, der omfatter dels en almindelig redegørelse for kommissionens synspunkter vedrørende de vigtigste af de områder, på hvilke ændringsforslag

frem sættes, dels et udkast til ændret affattelse af adoptionsloven. Til lovudkastet knytter sig endvidere et afsnit med bemærkninger til de enkelte paragraffer.

Kommissionen har - på samme måde som det norske udvalg - anset det for mest praktisk at afgive betænkning om de af kommissoriet omfattede emner, efterhånden som hvert enkelt emne kan anses for færdigbehandlet. Nærværende betænkning afgives derfor nu, uanset at man endnu ikke har afsluttet arbejdet med de øvrige problemer, der behandles af kommissionen. Det kan herved oplyses, at man påregner at kunne afgive betænkning om fastsættelse af faderskab til børn født uden for ægteskab og om pater est-reglen i løbet af ca. et halvt år.

Det i nærværende betænkning indeholdte forslag om ændring af adoptionsloven er uden direkte forbindelse med de forslag til ændring af børnelovene, som kommissionen agter senere at fremsætte, og vil derfor kunne fremmes uafhængigt af disse.

Varetagelsen af kommissionens sekretærføretninger har været overdraget sekretær, nu ekspeditionssekretær i justitsministeriet Henning Krog.

København i oktober 1954.

O. A. Borum.

Bodil Dybdal.

Hans ~~Topsøe~~Jensen.

Henning Krog.

I.

Den historiske udvikling. De gældende regler.

Adgangen til at opnå tilladelse til ved adoption at tillægge et fremmed barn retsstilling som ægtebarn har eksisteret her i landet igennem lang tid og har været almindeligt benyttet i alt fald i det sidste halvandet århundrede. Så tidligt som i begyndelsen af det 19. århundrede havde instituttet opnået en sådan udbredelse, at der viste sig nødvendighed for en administrativ omlægning med hensyn til udfærdigelsen af bevillingerne, der hidtil havde været egentlige kgl. bevillinger. Det blev derfor den 13. december 1815 ved kgl. resolution bestemt, at kancelliet fremtidig kunne udfærdige bevilling på egen hånd -- ad mandatum - i de tilfælde, hvor adoptanten ikke havde livsarvinger i forvejen.

Adoptionsinstituttet er opstået og videreudviklet i *administrativ praksis*, uden at der har været grundlag for dets eksistens eller dets nærmere indhold i lovgivningen. Den retsstiftende kendsgerning for det ved adoptionen etablerede kunstige slægtsskabsforhold mellem barnet og adoptanten var - og er stadig - den kgl. bevilling. I modsætning til nu beroede det nærmere indhold af adoptionen imidlertid oprindelig ganske på bevillingens formulering og de nærmere bestemmelser, som den indeholdt. I almindelighed udtaltes det i bevillingen blot, at »eftersom N.N. og hustru har andraget, at de i barns sted har taget til sig P.P., og at det er deres ønske, at bemeldte barn må anses som deres eget barn,« tillades det herved, at de pågældende »må adoptere P.P., således at denne fremtidig må føre familienavnet N. og træde i arv efter dem som

deres ægte barn«. En formulering som denne fortolkedes derhen, at adoptionens almindelige retsvirkning var, at barnet fik stilling som adoptantens ægtebarn. Med dette som udgangspunkt bestemtes retsvirkningerne i de enkelte relationer iøvrigt af de særregler og forbehold, der måtte være optaget i bevillingen, f. eks. med hensyn til barnets arveret efter adoptanten eller med hensyn til dets familienavn.

Selv om bevillingspraksis i tidens løb udviklede sig på en sådan måde, at bevillingerne blev udfærdiget efter ganske bestemte retningslinier, følte det imidlertid utilfredsstillende, at et så vigtigt område af familieretten ikke var kodificeret og dermed tilgængeligt for almenheden. Det var derfor naturligt, at man i 1912 udvidede den i 1910 nedsatte familieretskommissions opgave til også at omfatte udarbejdelsen af et lovforslag om adoption. Udvidelsen af kommissoriet var iøvrigt yderligere begrundet derved, at det under kommissionens samarbejde med de tilsvarende norske og svenske kommissioner var blevet oplyst, at man i Norge og Sverige, hvor adoptionsinstituttet hidtil ikke havde været i brug, var interesseret i, at der søgtes tilvejebragt ensartede nordiske regler på dette område.

I 1913 afgav familieretskommissionen på grundlag af det stedfundne nordiske samarbejde sin betænkning om adoption, indeholdende et lovudkast med tilhørende bemærkninger. På dette udkast hviler *den gældende danske adoptionslov, lov nr. 87 af 26. marts 1923* om adoption. På samme måde bygger den oprindelige finske, norske

og svenske adoptionslovgivning (finsk lov af 5. juni 1925, norsk lov af 2. april 1917 og svensk lov af 14. juni 1917) på de respektive familieretskommissioners arbejde.

Med hensyn til *adoptionens retsvirkninger* har loven af 26. marts 1923 følgende hovedindhold:

Den generelle bestemmelse findes i *lovens §15*. Det udtales her blandt andet, at adoptivbarnet med de i loven nævnte indskrænkninger og nærmere bestemmelser i forhold til adoptanten får retsstilling som dennes *ægtebarn*. Endvidere bestemmes det i §§ 16 og 17, at adoptionen - bortset fra de i loven omhandlede særlige tilfælde — ikke medfører nogen forandring i forholdet mellem adoptivbarnet og dets naturlige slægt, og at den ikke bevirker nogen retlig familieforbindelse mellem den ene part og den andens ægtefælle eller slægtninge og heller ikke mellem adoptivbørn indbyrdes.

Det fastslås i disse bestemmelser, at adoptionens hovedvirkning er at etablere et ægtebørnsforhold mellem barnet og adoptanten. Det fastslås imidlertid samtidig udtrykkeligt, at bevillingens virkninger normalt er begrænset til forholdet mellem netop disse personer; den influerer hverken på forholdet mellem barnet og dets naturlige slægt eller på barnets stilling til adoptantens slægt.

Udover de generelle bestemmelser i §§ 15-17 indeholder loven i §§ 10-14 en gennemgang af bevillingens retsvirkninger i de vigtigste person-, familie- og arveretlige relationer.

Det bestemmes således i § 10, at adoptivbarnet ved adoptionen får adoptantens *slægtsnavn*, medmindre det under særlige omstændigheder fastsættes i bevillingen, at barnet skal beholde sit eget navn eller bære begge navne i forening.

I § 11 fastslås det, at *forældremyndigheden* og de deraf udspringende rettigheder og pligter ved adoptionen overgår på adoptanten. Det bestemmes endvidere, at den særlige retsstilling, som barnets naturlige forældre efter loven har med hensyn til forældremyndighed og værgemål bort-

falder endeligt ved adoptionen. Denne bestemmelse er en simpel følge af hovedreglen i § 15; den må iøvrigt suppleres med de almindelige regler i myndighedsloven om forældremyndighed og værgemål.

§ 12 indeholder reglerne om *forsørgelsespligten* over for adoptivbarnet. Efter denne bestemmelse har adoptanten som hovedregel intet krav på at få sine udgifter til adoptivbarnets underhold godtgjort af dets virkelige forældre. Ved adoption af et barn, der er født uden for ægteskab, indtræder adoptanten dog i moderens retsstilling med hensyn til underholdsbidrag fra barnets fader. Adoptanten har med andre ord den fulde forsørgelsespligt over for barnet og har kun ved børn uden for ægteskab mulighed for at opnå bidrag til dets underhold, og da kun fra barnets fader.

Endelig fastlægges adoptionens *arveretlige virkninger* i lovens §§ 13-14. På dette punkt fremkommer den vigtigste afvigelse fra hovedreglen i § 15 om, at barnet i forhold til adoptanten får stilling som dennes ægtebarn. Det bestemmes ganske vist i § 13, at adoptivbarnet skal have arveret efter adoptanten som ægtebarn; men samtidig indeholder paragraffen sådanne undtagelser fra denne regel og § 14 sådanne bestemmelser om adoptantens arveret efter barnet, at man — således som praksis har udviklet sig - må sige, at ligestillingen med ægtebørn kun er teoretisk.

Det bestemmes således for det første, at der på adoptantens begæring kan tages forbehold i bevillingen om, at der ikke sker nogen indskrænkning i hans testationsret som følge af adoptionen. Heri ligger, at barnet, hvis et sådant forbehold er taget, kun er legal arving - ikke tvangsarving - efter adoptanten. Disse forbehold, de såkaldte testationsforbehold, er meget almindelige; efter de for kommissionen foreliggende statistiske oplysninger, jfr. neden for side 22, optages de i øjeblikket i mindst 75 % af samtlige adoptionsbevillinger.

For det andet bestemmer § 13, at adoptivbarnets arvelod, hvis adoptanten efterlader sig livsarving, skal udredes af den del

af formuen, hvorover han frit kunne råde ved testamente. Baggrunden for indførelsen af denne regel er, at man ved lovens udarbejdelse anså det for uheldigt, hvis en person - i strid med arvelovens grundsætninger — ved hjælp af en adoption skulle kunne opnå at gøre indgreb i den tvangsarveret, der ellers ville tilkomme hans livsarvinger. Reglen indebærer imidlertid samtidig den konsekvens, at den adoptant, der — foruden adoptivbarnet — efterlader sig een eller to livsarvinger, helt berøves sin testationsret, hvis der ikke er taget testationsforbehold i bevillingen. Endvidere medfører reglen, at adoptivbarnet, såfremt adoptanten kun efterlader sig een livsarving, kun arver halv lod mod denne.

For det tredje begrænses adoptantens arveret efter adoptivbarnet i henhold til § 14 til kun at angå de tilfælde, hvor barnet ikke efterlader sig nogen arveberettiget slægt eller ægtefælle, eller hvor barnet inden sin død har modtaget arv fra den ene af sine adoptivforældre; i sidste tilfælde tillægges der i visse situationer den længstlevende af adoptanterne en vis ret til arv forud for barnets naturlige slægt (den såkaldte »tilbagefaldsret«).

Endelig må det i denne forbindelse erindres, at der ikke indtræder nogen principiel ændring af det arveretlige forhold mellem adoptivbarnet og dets naturlige slægt. Hertil kommer, at der ikke skabes noget arveforhold mellem adoptivbarnet og adoptantens slægt eller mellem adoptanten og adoptivbarnets slægt. Uanset adoptionen består der altså — med forbehold af den omtalte »tilbagefaldsret« - sædvanlig gensidig arveret mellem adoptivbarnet og den naturlige

slægt, og på trods af adoptionen arver adoptivbarnet ikke adoptantens slægt, der på den anden side heller ikke arver adoptivbarnet.

Foruden de refererede bestemmelser om retsvirkningerne (§§ 10-17) indeholder adoptionsloven en række regler om betingelserne for at opnå bevilling og om dennes udfærdigelse (§§ 1-9), om ophævelse af adoptionsforholdet (§§ 18-24) og om international- og intertemporalretlige spørgsmål (§§ 23-28).

Adoptionsinstituttet i *de andre nordiske lande* er i det store og hele reguleret efter samme principper som i den danske adoptionslov. Af de vigtigste forskelligheder skal følgende fremhæves:

Tilladelsen til adoption meddeles i Finland og Sverige af vedkommende domstol, ikke af administrationen.

I ingen af de andre lande findes bestemmelser svarende til det danske testationsforbehold.

Omfanget af »tilbagefaldsretten« er forskelligt. I Finland er reglerne herom »vendt om«, således at adoptanten er legal arving efter adoptivbarnet, mens den naturlige slægts rettigheder i princippet er begrænset til en »tilbagefaldsret«.

I Norge findes der siden 1935 en særlig adoptionsform ved siden af den almindelige. Efter reglerne for denne ordning bliver barnet i enhver henseende indlemmet i adoptantslægten som ægtebarn, samtidig med at dets forbindelse med den naturlige slægt bliver fuldstændig afskåret. Vedrørende de nærmere regler herom henvises til bemærkningerne nedenfor i afsnit III (side 13).

II.

Reformtanker.

Allerede i 1930 pegede *professor Viggo Bentzon* i en artikel i Ugeskrift for Retsvæsen (1930 B side 57-63) på, at adoptionsbevillingerne i praksis fordeler sig mellem to fra hinanden stærkt afvigende grupper. Det drejer sig på den ene side om de tilfælde, hvor der er tale om bortadoption af et barn til fremmede, på den anden side om tilfælde, hvor adoptionen angår et barn, der i forvejen har tilknytning til adoptanten, f. eks. som barn af dennes ægtefælle. Erkendelsen af dette forhold burde efter Bentzons opfattelse have betydning for løsningen af spørgsmålet om, i hvilket omfang der bør tages hensyn til en eventuel protest fra barnets naturlige forældre mod adoptionsbevillingens udfærdigelse. Artiklen berører derimod ikke det problem, om eksistensen af de to adskilte grupper eventuelt bør medføre en tilsvarende forskel med hensyn til adoptionens retsvirkninger.

Også i *arvelovskommissionen* var man under udarbejdelsen af udkastet til en ny arvelov (kommissionsbetænkning 1941 side 56-61) opmærksom på, at der i praksis gør sig en vis forskel gældende mellem adoption af fremmede spædbørn og adoption af børn, til hvilke adoptanten i forvejen har en eller anden tilknytning. Det oplyses i denne forbindelse i betænkningen, at det ved en stikprøvevis undersøgelse af de i de senere år meddelte adoptionsbevillinger havde vist sig, at testationsforbehold blev taget i mindre omfang i den sidste gruppe end i den første. Dette forhold gav dog ikke kommissionen anledning til at foreslå indførelse af forskellige regler om adoptionens retsvirkninger i de to grupper.

Arvelovskommissionens forslag gik iøvrigt ud på, at der i forhold til gældende ret skulle indføres følgende ændringer vedrørende adoptionens arveretlige virkninger:

1) Adoptivbarnet er ikke tvangsarving efter adoptanten (*udkastets* § 34). Hovedbegrundelsen for dette forslag var, at testationsforbeholdenes hyppighed efter kommissionens opfattelse afgav en meget kraftig formodning for, at en ordning, der gør barnet til tvangsarving efter adoptanten, vil kunne være til skade for hele adoptionsinstituttet. Hertil kom, at reglerne efter kommissionens mening under alle omstændigheder måtte udformes således, at de formindskede de ulemper med hensyn til testationsrettens omfang, der er en følge af de nugældende regler i de tilfælde, hvor adoptanten efterlader sig livsarvinger, og der ikke er taget testationsforbehold. Eventuelle betæneligheder, for så vidt angår mindreårige uforsørgede adoptivbørn, mente kommissionen at have afbødet ved at lade udkastets regler (§§ 41—45) om »forlodsret« (ret til forlods af arveladerens bo at få udbetalt det nødvendige beløb til passende underhold og uddannelse) være anvendelige også på adoptivbørn.

2) Reglen i lovens § 13, stk. 2, om, at adoptivbarnets arvelod skal udredes af den testationsfrie tredjedel, hvis adoptanten efterlader sig livsarving, ophæves (*udkastets* § 34 *forudsætningsvis*). Ændringen medfører, at adoptivbarnet med hensyn til den *legale* arveret bliver ligestillet med adoptantens egne børn. Samtidig indebærer reglen, at testation til fordel for tredjemand ikke længere uden videre skal bæres af

adoptivbarnet alene. Forslaget havde nøje sammenhæng med kommissionens generelle forslag i § 39 om at begrænse tvangsarven fra to tredjedele til halvdelen af den legale arvelod. Begrundelsen for ændringen søgtes iøvrigt dels i den foreslåede ophævelse af adoptivbarnets tvangsarveret, dels i, at det forekommer mindre rimeligt, at adoptantens egne børn skal være bedre stillet, når der kommer et adoptivbarn, end hvis deres forældre selv havde fået flere børn.

3) Den i lovens § 14, stk. 1, omhandlede »tilbagefaldsret« til fordel for den længstlevende af to adoptanter udvides (*udkastets* § 35). Det foreslås, at tilbagefaldsretten ikke alene - som nu - skal omfatte arv, der er tilfaldet adoptivbarnet, men også gaver, herunder arveforskud. I forbindelse hermed går forslaget endvidere ud på, at retten skal indtræde også i den situation, at adoptivbarnet dør, mens begge adoptanter er i live. Endelig foreslås det, at tilbagefaldsretten skal tilkomme også adoptantens livsarvinger.

Offentliggørelsen i foråret 1941 af arvelovskommissionens betænkning gav anledning til omfattende drøftelser både under møder i faglige foreninger og ved artikler i dagspressen og i juridiske fagskrifter. Under disse drøftelser blev blandt andet spørgsmålet om adoptionens arveretlige virkninger fremdraget.

Dette var således tilfældet ved et møde i »Juridisk Forening« i København i november måned 1941, hvor professor, dr. jur. O. A. Borum indledte en diskussion om udkastet til ny arvelov. Under mødet blev der af nuværende landsdommer H. Topsøe-Jensen fremsat den tanke, at man ved anonym bortadoption af fremmede spædbørn burde drage den retlige konsekvens af den overflytning, der faktisk sker af barnet fra de naturlige forældres til adoptanternes milieu. En sådan overflytning indebærer i realiteten en *definitiv* løsrivelse fra barnets naturlige slægtninge - en løsrivelse der også bør have retlige konsekvenser. Denne tanke blev nærmere uddybet af landsdommer Toj3Søe-Jen-

sen i et foredrag i maj måned 1944 i foreningen for socialrådgivere, offentliggjort i foreningens blad »Socialrådgiveren« nr. 4 for 1944.

I årene 1944-46 drøftedes dette spørgsmål i en række artikler i Ugeskrift for Retsvæsen. Debatten indledtes med et indlæg af nuværende *dommer Niels Harbou* (U. f. R. 1944 B side 181-86), der kommenterede arvelovsudkastets kapitel 5 (»arveret ifølge adoption«). På baggrund blandt andet af drøftelserne på mødet i »Juridisk Forening« i november 1941 og med henvisning til den i 1935 indførte ændring af adoptionsinstituttet i Norge udtaler forfatteren i artiklen, at de af arvelovskommissionen foreslåede ændringer langt fra forekommer ham vidtgående nok. Dommer Harbou gjorde sig herefter til talsmand for indførelse af en tilsvarende ordning som den i Norge gennemførte. Adoptanten kan her vælge mellem to forskellige former for adoption; een med såkaldt »fuldt familieskifte« og een, hvis indhold svarer til den nuværende adoptionsform. Ved den første af disse adoptionsformer går de norske regler ud på, at der er fuldt gensidig arveret mellem på den ene side adoptivbarnet og dets livsarvinger og på den anden side adoptanten og hans slægt, ganske som om barnet havde været adoptantens ægtebarn. Samtidig bortfalder arveretten mellem adoptivbarnet og dets livsarvinger på den ene side og dets virkelige forældre og andre slægtninge på den anden side. Endelig bestemmes det, at adoptivsøskende har indbyrdes arveret.

Som støtte for sit forslag anførte dommer Harbou blandt andet, at der ikke kan være tvivl om, at et adoptivbarn er og bør være socialt knyttet til adoptivforældrene og deres slægt og ikke til sin egen slægt (bortset fra de tilfælde, hvor det adopteres af nære slægtninge eller af moderens (faderens) ægtefælle). Som følge heraf bør den sociale forbindelse og ikke det biologiske slægtskab lægges til grund ved udformningen af reglerne om adoptionens arveretlige virkninger.

Subsidiært foreslog dommer Harbou, at de gældende regler »vendes om«, således at arveretten efter et adoptivbarn principalt tilkommer adoptanten og dennes slægt. Den naturlige slægt skulle herefter kun have krav på »tilbagefaldsret« og på en subsidiær arveret i de tilfælde, hvor barnet ikke efterlader sig arveberettigede adoptivslægtninge.

Med udgangspunkt i denne artikel blev spørgsmålet om adoptionens arveretlige virkninger behandlet i en række indlæg i Ugeskrift for Retsvæsen i de følgende to år (se nuværende landsdommer Jørgen Trolle: 1944 B side 189-94; nuværende højesteretsagfører Ove Rasmussen: 1945 B side 61-68; Trolle 1945 B side 81-83, nuværende kontorchef i »Mødrehjælpen« cand. jur. frk. Magna Nørgaard: 1945 B side 245-52; landsdommer H. H. Holm: 1946 B side 50-56, og Harbou: 1946 B side 155-58).

Blandt deltagerne i diskussionen var der overvejende stemning for at tilslutte sig de i dommer Harbous artikel anførte synspunkter. Af indlægene er der grund til særlig at fremhæve *kontorchef frk. Nørgaards*, der ud fra Mødrehjælpen's praktiske erfaringer udtalte sig til støtte for indførelsen af en ordning svarende til den norske. Det anføres i dette indlæg blandt andet, at det næppe er rigtigt at bygge overvejelserne om en nyordning på den omstændighed, at der i øjeblikket tages testationsforbehold i det store flertal af adoptionsbevillingerne. Dette forhold - siges det i artiklen - hænger sikkert nøje sammen med de gældende regler, hvorefter barnets arvelod, hvis adoptanten har livsarvinger, skal udredes af den testationsfri tredjedel af efterladenskaberne; i alt fald har dette været afgørende for, at mødrehjælpsinstitutionerne hidtil har fulgt den praksis altid at råde adoptanterne til at tage testationsforbehold. Frk. Nørgaards standpunkt var iøvrigt i det væsentligste begrundet i, at det efter erfaringerne fra Mødrehjælpen må siges at være af overordentlig stor betydning for adoptionsinstitutionen i dets helhed, at der ved de

såkaldte anonyme adoptioner (typisk: adoption af fremmede spædbørn) skabes de nødvendige forudsætninger for en definitiv afbrydelse af forbindelsen mellem barnet og dets naturlige slægt.

I modsætning til dette og de fleste af de øvrige indlæg gjorde *landsdommer Trolle* sig til talsmand for det eksisterende adoptionsystem. Trolle indledte med at redegøre for arvelovskommissionens overvejelser på dette punkt og gjorde iøvrigt som sin personlige opfattelse gældende, at den norske ordning var forbundet med så store betænkeligheder, at det ville være urigtigt at indføre den i Danmark. Hovedsynspunktet for ham var, at det vil virke stødende og vil være forbundet med store muligheder for misbrug, hvis man indfører den regel, at adoptivbarnet ved overenskomst mellem forældrene og adoptanten skal kunne berøves arveret efter sine egne forældre og sin slægt. Endvidere forekommer det besynderligt, at adoptanten skal kunne tillægge barnet legal arveret efter adoptant-slægten, uden at dennes medlemmer hverken bliver spurgt eller endog behøver at få noget at vide derom. Endelig vil indførelsen af 2 forskellige slags adoptioner kunne skabe uklarhed med hensyn til selve adoptionsinstitutionen, og der vil være stor risiko for, at de to former bliver klassificeret som en første og en anden classes adoption.

I samme retning som dommer Harbou går *kontorchef i Mødrehjælpen, cand. jur. fru Birgitte Andersens* artikel »Adoptionsproblemer« i »Socialt Tidsskrift« nr. 2-3 for februar-marts 1952. Kontorchef Birgitte Andersen betoner her, at man i praksis skelner skarpt mellem de to nævnte grupper af adoptionstilfælde. Imellem disse grupper er der en meget betydelig reel forskel - en forskel, som det vil være ønskeligt at få tillagt betydning i lovens afsnit om retsvirkningerne. Artiklen går på dette grundlag ind for, at der ved den »anonyme« adoption bør ske en fuldstændig afbrydelse af det retlige forhold til barnets naturlige slægt.

III.

Kommissionens hovedsynspunkter.

Efter at spørgsmålet om ændring af adoptionsreglerne var blevet inddraget under kommissionens arbejde, har de problemer, der knytter sig til adoptionens retsvirkninger, været gjort til genstand for overvejelser og drøftelser både ved kommissionens interne møder og under samarbejdet med de øvrige nordiske kommissioner. Hovedproblemet har været, om der kan siges at være grundlag for at indføre en særlig adoptionsform med mere vidtgående retsvirkninger end de gældende. Kommissionen har samtidig fundet anledning til at foretage en gennemgang af adoptionsloven i dens helhed med henblik på sådanne ændringer, som den stedfundne udvikling iøvrigt har nødvendiggjort.

De vigtigste af de problemer, der har været fremdraget under kommissionens arbejde, kan sammenfattes i følgende punkter:

- 1) Indførelse af to former for adoption.
- 2) Andre ændringer af adoptionens retsvirkninger.
- 3) Ændring af reglerne om ophævelse af adoption.
- 4) Overgangsregler.

Hovedsynspunkterne vedrørende disse spørgsmål vil blive behandlet i de følgende afsnit. Om enkeltheder og om de mindre væsentlige punkter, der har været genstand for drøftelse, henvises til bemærkningerne til de enkelte bestemmelser i det af kommissionen udarbejdede udkast til ændret affattelse af adoptionsloven (side 46 ff).

1. Indførelse af to former for adoption.

Som omtalt foran side 9 blev der i Norge ved lov af 24. maj 1935 indført den nyordning, at en adoptant, hvis han ønskede det, i bevillingen kunne få optaget en særlig bestemmelse om adoptionens arveretlige virkninger. Reglerne herom blev indføjet som *ny § 15 b i den norske adoptionslov af 2. april 1917*. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

»Når det særskilt begjæres og der foreligger samtykke og i tilfelle uttalelse som omhandlet i §§ 5 og 6 med hensyn til dette vilkår, kan det bestemmes i bevillingen eller senere at det arverettslige forhold mellem adoptivforeldrene og adoptivbarnet og dets livsarvinger skal være som mellem virkelige foreldre og deres livsarvinger alene med de undtagelser som følger av § 17 *). Barnet og dets livsarvinger tar da også arv efter og arves av adoptivforeldrenes slektsarvinger, som om adoptivbarnet hadde vært adoptivforeldrenes eget barn. Adoptivbarnet og dets livsarvinger på den ene side og dets virkelige foreldre og andre slektninger på den annen side, tar når slik bestemmelse er truffet, ikke arv efter hverandre. Har adoptivforeldrene flere adoptivbarn som der er truffet slik bestemmelse om som nevnt i første punktum, gj elder mellom dem og mellom deres livsarvinger i arverettslig henseende samme regler som om de hadde vært adoptivforeldrenes livsarvinger.«

Som det vil ses, skabes der ved denne bestemmelse hjemmel til – efter ansøgerens

*) angår de særlige norske retsinstitutter »åsetesrett« og »odelsrett«.

frie valg - i stedet for den sædvanlige adoptionsbevilling at udfærdige en bevilling, der har særligt vidtgående retsvirkninger. Det fastslås i lovreglen, at det arveretlige forhold mellem på den ene side adoptivbarnet og dets livsarvinger og på den anden side adoptivforældrene og deres slægt i dette tilfælde skal være fuldstændig, som om adoptivbarnet havde været adoptivforældrenes eget barn. Der etableres med andre ord fuldt gensidig legal arveret i forholdet mellem barnet (og dets afkom) og adoptanten og hans slægt. Af formuleringen følger, at der er tvangsarveret efter adoptanten og hans ascendens i samme omfang som ved ægtebørn. Endvidere fastslås det, at det arveretlige forhold til den naturlige slægt bortfalder.

Anledningen til ændringen i 1935 var, at der gennem en årrække havde været rettet kritik mod den norske adoptionslovs arveretsregler. På baggrund heraf fremsatte Justis- og Politidepartementet i begyndelsen af 1934 et forslag om visse — mindre vidtgående — ændringer, specielt med hensyn til omfanget af og anvendelsesområdet for »tilbagefaldsretten«. Departementets forslag blev imidlertid ikke færdigbehandlet i Odelsti nget, idet der til dettes justiskomiteé i mellemtiden var indkommet et privat ændringsforslag, som efter komiteens opfattelse burde behandles i departementet. Forslaget, der var indsendt af en norsk advokat, gik ud på at etablere et system med to forskellige adoptionsformer. Sagen blev på dette grundlag underkastet en fornyet behandling i justisdepartementet, og i marts 1935 fremsattes der herefter en ny proposition, indeholdende det forslag, der senere blev ophøjet til lov. I propositionen (*Odelstingets proposition nr. 30-1933*) udtales blandt andet følgende som begrundelse for de foreslåede ændringer:

»Hvad der kan volde mest tvil er, om der er grunn til å åpne adgang til »fullstendig familievalg« (jfr. advokat Rodes forslag om tillegg til §§ 8 eller 9). I tilfelle hvor barnet beholder sin forbindelse

med sine virkelige slektninger - det er f. eks. en slektning av adoptivforeldrene som adopteres - vil der formentlig i almindelighet ikke være rimelig grunn til å etablere en slik særordning. I de tilfelle derimod som advokat Rode særlig har fremhevet, og særlig hvor barnet vokser op i den tro, at det er adoptivforeldrenes virkelige barn, samtidig med at dets virkelige foreldre har fraskrevet sig enhver rett til å ha forbindelse med barnet eller endog retten til å vite hvor det er, og av hvem det er adoptert, der synes billighet å tale for at der åpnes adgang til å etablere i arverettslig henseende et gjensidig forhold mellom adoptivforeldrene og deres livsarvinger på den ene side og adoptivbarnet på den annen som om adoptivbarnet var adoptivforeldrenes eget. Efter departementets mening vil det endog i disse tilfelle være naturlig at der etableres arverettslig forhold også mellem adoptivbarnet og adoptivforeldrenes fjernere slektninger, som barnet vil betrakte som sine slektninger, og som vel også selv oftest vil likestille barnet med en slektning.«

Til brug for kommissionens overvejelser har man fra den norske kommission modtaget oplysning om de erfaringer, der er indhøstet i Norge siden nyordningens gennemførelse i 1935. Det fremgår af disse oplysninger, at man ved forslaget fremsættelse havde regnet med, at der kun i forholdsvis få tilfælde ville blive tale om at udfærdige adoptionsbevilling med de udvidede retsvirkninger efter § 15 b. Det viste sig imidlertid, efterhånden som de nye regler blev kendt, at der i det alt overvejende flertal af ansøgningerne blev fremsat anmodning efter § 15 b. Der blev således i årene 1950, 1951 og 1952 meddelt i alt henholdsvis 1022, 1183 og 1153 adoptionsbevillinger; af disse var der kun henholdsvis 28, 31 og 24, der *ikke* fik tillagt de særligt vidtgående arveretlige virkninger i henhold til § 15 b.

Det er endvidere fra norsk side blevet

oplyst, at afgørelsen af, om ansøgning efter § 15 b skal imødekommes, træffes efter en konkret bedømmelse af de foreliggende oplysninger om den naturlige slægts forhold. Man tager herved blandt andet hensyn til barnets udsigt til at få arv fra sine forældre. Er der rimelig udsigt til sådan arv, afvej es dette forhold over for de fordele, som en imødekommelse af ansøgningen iøvrigt ville medføre for barnet. Om norsk praksis se iøvrigt T. f. R. 1954 side 131 note 2.

Den norske kommission har ved meddelelsen af disse oplysninger givet udtryk for, at det er den almindelige opfattelse i Norge, at de indhøstede erfaringer er af en sådan karakter, at det vil være utænkeligt at vende tilbage til ordningen før 1935.

På samme baggrund som i Norge er der i *England* inden for de senere år blevet gennemført vidtgående ændringer af reglerne om adoptionens retsvirkninger.

Efter »*The Adoption of Children Act 1926*« havde adoption ingen arveretlige virkninger hverken i forhold til adoptanten eller til barnets naturlige slægt. Efterhånden som antallet af adoptioner steg — før 1926 kendtes adoptionsinstituttet ikke i *England* - gav denne tilstand imidlertid anledning til kritik, specielt fra kredse, der gjorde et aktivt arbejde inden for børneforsorgsinstitutionerne. Hovedsynspunktet for disse var, at selve formålet med adoptionen — at overføre barnet fra dets naturlige forældre til adoptanten og hans slægt - naturligt måtte medføre konsekvenser også i arveretlig henseende.

Som udslag af denne kritik af de gældende regler blev der i 1949 i underhuset fremsat et privat lovforslag om ændring af adoptionsloven. Formålet med dette forslag var efter forelæggelsestalen at søge at tillægge adoptionen et sådant indhold, at forholdet mellem adoptivbarnet og adoptanten i videst muligt omfang blev det samme som mellem forældre og deres naturlige børn. Under forslagets behandling i parlamentet blev der om de arveretlige forhold indsat en regel af følgende ordlyd:

»Where ... the adopter or the adopted person or any other person dies intestate ... property shall devolve in all respects as if the adopted person were the child of the adopter born in lawful wedlock and were not the child of any other person.«

Som det vil ses, blev det ved denne regel fastslået, at adoption medfører fuldt gensidig legal arveret mellem adoptivbarnet (og dets afkom) og adoptanten (og hans slægt). Samtidig blev det arveretlige forhold til barnets naturlige slægt afskåret.

Med dette indhold blev lovforslaget vedtaget af parlamentet i december 1949. Senere er adoptionsloven af 1926 blevet sammenarbejdet med ændringsloven af 1949 til en ny adoptionslov »*The Adoption Act 1950* (14 Geo 6 chapter 26)«.

Også i *Frankrig*, hvor reglerne om adoption findes i *Code Civil* art. 343-370, er udviklingen i de senere år gået i retning af en væsentligt stærkere retlig tilknytning mellem adoptanten og adoptivbarnet. I den udformning, disse regler har fået ved en »Décret-loi« af 29. juli 1939 med ændringer af 8. august 1941, 19. oktober 1945 og 23. april 1949, findes der nu mulighed for at vælge en særlig adoptionsform - »legitimation adoptive« - der i det store og hele ligestiller barnet med ægtebørn, samtidig med at det ophører at tilhøre sin naturlige slægt. Denne adoptionsform kan kun anvendes, såfremt barnet er under 5 år, og det enten er forladt af sine forældre, eller disse er ukendte eller døde.

Med hensyn til kommissionens overvejelser skal man indledningsvis fremhæve, at der til bedømmelse foreligger følgende muligheder vedrørende adoptionens arveretlige virkninger:

a. *Bibeholdelse af de gældende regler.*

Karakteristisk for disse er følgende træk:

1) Forholdet mellem adoptivbarnet og dets naturlige slægt berøres ikke af adoptionen. Slægtens arveret indskrænkes dog rent faktisk i den situation, at der tilkommer en efterlevende adoptant »tilbagefaldsret«.

2) Barnet er legal arving som ægtebarn efter adoptanten, men ikke efter hans slægt. Arvelodden skal dog, hvis adoptanten efterlader sig livsarving, udredes af den testationsfrie tredjedel.

3) Barnet er tvangsarving, medmindre der er taget testationsforbehold.

4) Adoptanten - ikke hans slægt - har (kun) arveret efter barnet, hvis det ikke efterlader sig arveberettiget slægt eller ægtefælle, eller hvis betingelserne for den særlige »tilbagefaldsret« er opfyldt.

b. Arvelovskommissionens forslag.

Udkastets regler bygger i det hele på gældende ret; der foreslås dog følgende ændringer:

- 1) Barnets tvangsarveret efter adoptanten afskaffes.
- 2) Særreglen om, at barnets arvelod i visse tilfælde skal udredes af den testationsfrie tredjedel, ophæves.
- 3) »Tilbagefaldsrettens« genstand og omfang udvides.

c. En ordning i lighed med den norske.

Der indføres i dette tilfælde valgfrihed for adoptanten mellem den traditionelle adoptionsform og en ny form med udvidede retsvirkninger. Den nye adoptionsform skulle have følgende karakteristika:

1) Fuldstændig af skærelse af den arveretlige forbindelse mellem adoptivbarnet og dets naturlige slægt.

2) Fuldstændig ligestilling med ægtebarn — herunder med hensyn til tvangsarveretten — i forholdet mellem på den ene side barnet og dets afkom og på den anden side adoptanten og hans slægt.

d. En ordning som den engelske.

Efter denne har *alle* adoptioner i det væsentlige samme arveretlige indhold - bortset fra tvangsarveretten, der ikke kendes i England - som den nye norske adoptionsform.

Ved overvejelserne vedrørende disse muligheder har kommissionen taget sit udgangspunkt i det forhold, at der i arvelovs-

kommissionen og under de senere drøftelser af dennes arbejdsresultater var enighed om, at de gældende regler lider af visse mangler. Man kan i så henseende fra nærværende kommissions side tiltræde, at 1923-lovens arveretlige bestemmelser i alt fald bør ændres på to punkter i overensstemmelse med arvelovsudkastet. Dette gælder dels reglen om arveloddens udredelse af den testationsfrie tredjedel, dels med hensyn til »tilbagefaldsrettens« omfang og genstand. Disse ændringer er efter kommissionens opfattelse blot en naturlig konsekvens af det livs- og interessefællesskab, der ved adoptionen skabes mellem barnet og adoptanten og dennes egne børn.

For kommissionen har problemet herefter alene været, om de af arvelovskommissionen foreslåede ændringer er vidtgående nok, eller om man bør gå over til et system som det engelske eller det norske. Spørgsmålet er, om arvelovskommissionens ændringer er tilstrækkelige til at tilfredsstille det særlige behov for fuldstændig ligestilling med ægtebørn, der angives at være ved de såkaldte anonyme adoptioner. I benægtende fald vil adoptionsinstituttet muligvis være bedst tjent med, at der skabes hjemmel for i disse tilfælde at etablere en særlig tæt retlig forbindelse mellem barnet og adoptanten.

Det skal straks bemærkes, at kommissionen ved overvejelserne om dette spørgsmål har lagt vægt på, at der - som refereret foran i afsnit II (side 12) — i praksis har vist sig en udpræget forskel mellem de adoptioner, der angår børn, der i forvejen har slægts- eller familiemæssig tilknytning til adoptanten, og de tilfælde, hvor der er tale om bortadoption af et barn til fremmede. Problemet er imidlertid, om denne *faktiske* forskel også bør have konsekvenser i retlig henseende.

Til støtte for at drage en sådan konsekvens — i den forstand, at der *indføres to adskilte adoptionsformer* — er der i debatten blandt andet blevet fremdraget følgende synspunkter:

Formålet med adoptionen vil, hvor den sker anonymt, i det altovervejende antal tilfælde være at tilvejebringe en tilstand, der giver fuldstændig ligestilling med det almindelige forhold mellem forældre og børn. Når dette er tilfældet, vil det være naturligt også ved udformningen af *retsreglerne* at tage sit udgangspunkt i at søge at nærme dem så meget som muligt til de mellem forældre og børn i almindelighed gældende regler. Specielt med hensyn til de arveretlige bestemmelser henleder tilhængerne af en nyordning opmærksomheden på, at den legale arveret efter nutidens samfundsforhold mere er begrundet i det familiemæssige, sociale livs- og interessefællesskab end i det biologiske sfægtskab.

Med disse principielle betragtninger som baggrund anføres det videre, at det er urimeligt, at de gældende regler giver barnet en retsstilling, der i arveretlig henseende lader det »svæve« mellem to slægter - adoptantslægten og den naturlige slægt. Der er i denne forbindelse blevet fremdraget en række momenter, der efter tilhængerens opfattelse taler for at afbryde det arveretlige forhold til den naturlige slægt og etablere et egentligt ægtebørnsforhold til adoptanten og adoptantslægten:

Det virker således uheldigt og synes særdeles vanskeligt at begrunde, at barnets slægt skal have ret til dets efterladenskaber fremfor adoptanten og hans slægt, når barnet ikke efterlader sig livsarvinger. Ved den her omhandlede type adoptioner (de anonyme) vil forholdet jo normalt være det, at enhver forbindelse mellem barnet og dets forældre har været afbrudt, siden det var ganske lille. Barnet har derfor gennem hele sin opvækst udelukkende været knyttet til adoptanten og hans slægt. Hele den familiemæssige og sociale side af begrundelsen for den legale arveret peger med andre ord bort fra den naturlige slægt. En forbigående af adoptanten forekommer på denne baggrund yderligere urimelig, når man tager i betragtning, at det er adoptanten, der har haft arbejdet med og udgifterne ved barnets op-

dragelse og uddannelse, og at det ofte skyldes netop dette arbejde og disse bekostninger, at adoptivbarnet ved sin død overhovedet efterlader sig midler til arv.

Hertil kommer — siges det videre — at de gældende regler ofte medfører betydelige vanskeligheder for skifteretterne ved behandlingen af et barnløst adoptivbarns bo. Drejer det sig i et sådant tilfælde om en anonym adoption, vil de nødvendige undersøgelser for at finde frem til barnets naturlige forældre som oftest være forbundet med et meget stort arbejde, hvis resultater ikke sjældent står i misforhold til indsatsen. Samtidig må det erindres, at sådanne undersøgelser vil indebære risiko for psykiske vanskeligheder for en eller flere af parterne, hvis det lykkes at få opklaret de naturlige slægtsskabsforhold. For det meste er et sådant adoptivbarn født uden for ægteskab og på et tidspunkt, da moderen var helt ung; det vil under disse omstændigheder kunne gøre ubodelig skade i moderens nuværende tilværelse, hvis det som følge af undersøgelserne i barnets dødsbo pludselig bliver åbenbart for hendes mand og familie, at hun i sin tid har født dette barn.

På samme måde anses det for uheldigt, at adoptivbarnet ved de anonyme adoptioner fortsat skal have arveret efter den naturlige slægt. Forbindelsen med slægten er jo blevet definitivt afbrudt ved bevillingens udfærdigelse. Der synes derfor ikke grund til, at barnet skal bevare en arveret, der, hvis den bliver aktuel, medfører den faktiske urimelighed, at arven kommer fra personer, der er ganske ukendte for det.

Også på dette punkt volder de gældende regler skifteretterne vanskeligheder. Det beror ofte på en tilfældighed, om skifteretten overhovedet bliver bekendt med, at afdøde havde et barn, der er bortadopteret. Efter søgningen af et bortadopteret barn vil endvidere ikke sjældent være så håbløs, at den må opgives, selv om barnet måske lever i bedste velgående i samme by. Arveundersøgelserne medfører også her risiko for psykiske ulykker. Det vil f. eks. kunne ske,

at de naturlige forældres død indtræffer på et tidspunkt, da barnet endnu ikke er gjort bekendt med, at det ikke er adoptanternes eget barn.

En rekapitulation af de synspunkter, der er anført til støtte for helt at afbryde den arveretlige forbindelse med den naturlige slægt, kan angives således: den gensidige arveret savner i disse tilfælde real begrundelse; den medfører uheldige og urimelige virkninger; den resulterer i store praktiske vanskeligheder for skifteretterne, og den bliver — som følge af netop disse vanskeligheder — i praksis ofte ganske illusorisk.

Som en naturlig følge af den foreslåede afbrydelse af det arveretlige forhold mellem adoptivbarnet og dets egen slægt går tilhængerne af den norske ordning samtidig ind for, at der etableres et egentligt ægtebørnsforhold til adoptanten og hans slægt.

Forslaget herom kan betragtes som udslag af det princip, at man ikke bør betage et barn en lovhjemlet arveret - herunder tvangsarveret - efter een slægt uden i stedet at give det en tilsvarende arveret efter en anden slægt. Den egentlige baggrund er imidlertid nok så meget det formål, der i disse tilfælde ønskes opfyldt med adoptionen. Det er utvivlsomt — anføres det — at adoptanternes hensigt netop er og bør være at stille barnet, som om det var deres eget. Det ved en sådan adoption etablerede livsfællesskab indeholder derfor i sig selv den efter nutidens samfundsforhold rimelige og tilstrækkelige begrundelse for legal arveret. Denne begrundelse dækker også forholdet mellem barnet og adoptantens *slægt*, idet fællesskabet mellem adoptanten og barnet typisk vil omfatte et tilsvarende fællesskab med adoptantslægten.

Under debatten om den norske ordning er der imidlertid samtidig blevet fremdraget en række *synspunkter til støtte for bevarelsen af det gældende danske system*. Argumentationen går i hovedsagen ud på at godtgøre, at adoptionsbevillinger med udvidede retsvirkninger i det store og hele er upåkrævede (og formentlig også uønskede af adoptanter i almindelighed), og

at indførelse af en valgfri ordning derfor vil skade adoptionsinstituttet som sådant. De vigtigste af de synspunkter, der er blevet gjort gældende i denne forbindelse, er følgende:

Det må være en selvfølge, at en ordning med adgang til »fuldt familieskifte« kun gennemføres, hvis der samtidig gives barnet »erstatning« for den mistede tvangsarveret efter dets naturlige forældre ved at tillægge det tvangsarveret efter adoptanten. Allerede denne sammenhæng viser imidlertid - siges det — at man må stille sig tvivlende over for berettigelsen af at indføre en sådan ordning, idet arvelovskommissionens undersøgelser har vist, at der i praksis er en stærk tendens *imod* adoptivbørns tvangsarveret.

Det forekommer endvidere de kritisk indstillede stødende, at lovgivningsmagten på denne måde uden videre skulle akceptere, at adoptivbarnet ved overenskomst mellem dets egne forældre og adoptanterne skulle kunne berøves sin arveret - herunder tvangsarveretten — efter forældrene og slægten. En ordning med et sådant indhold vil kunne misbruges af samvittighedsløse forældre, specielt af velhavende fædre til børn uden for ægteskab. For en person, der er interesseret heri, vil det således næppe volde synderlige vanskeligheder at finde et mindre bemidlet ægtepar, der er villige til mod vederlag at adoptere barnet med fuldt familieskifte. Ordningen vil derfor i dens yderste konsekvenser indebære risiko for, at den så sent som i 1937 indførte tvangsarveret for børn uden for ægteskab efter deres fader bliver gjort illusorisk. Over for disse betragtninger — siges det videre — kan det ikke med rette anføres, at myndighederne ved bevillingens udfærdigelse kan udskille disse misbrugstilfælde og i en sådan situation nøjes med at give bevilling med de sædvanlige retsvirkninger. For det første vil det være yderst vanskeligt for myndighederne overhovedet at opdage, om der foreligger en sådan situation. For det andet vil skønnet over det betimelige i al ligevel at udfærdige bevillingen i den anførte form være så usikkert og så fjernt fra

administrationens normale opgaver, at det ikke vil være rigtigt overhovedet at henlægge det til myndighederne.

Samtidig peges der på, at man i det store og hele vil kunne undgå de praktisk urimelige resultater, som de gældende regler om fordelingen af adoptivbarnets efterlænder skaber i visse situationer medfører, ved blot at gennemføre arvelovskommissionens forslag om udvidelse af »tilbagefaldsretten« (arvelovsforslagets § 35, stk. 1). Denne bestemmelse betyder nemlig, at man i de tilfælde, hvor adoptivbarnet kun efterlader sig mindre værdier, som oftest vil kunne udlodde disse til adoptanterne til udligning af gaver, som de i tidens løb har ydet barnet til underhold og uddannelse (*arvelovskommissionens betænkning* side 59—60).

Endelig anføres, at muligheden for to forskellige adoptionsformer vil skabe en skadelig uklarhed over selve adoptionsinstituttet og vil medføre risiko for en klasseadeling, hvor de to former kommer til at stå som en første og en anden classes adoption. Det vil af menigmand let kunne opfattes således, at den form, hvorved der etableres fuldstændig ligestilling med ægtebørn, må regnes for »finere« end den sædvanlige adoption; han vil derfor kunne forledes til at søge om »fuldt familieskifte« i et tilfælde, hvor det ikke er sagligt begrundet, og hvor han heller ikke ville have gjort det, hvis han havde set uheldet på forholdet.

Under den debat i Ugeskrift for Retsvæsen, der er omtalt foran i afsnit II (side 12), var *landsdommer li. H. Hohn* (U.f.R. 1946 B side 50-56) inde på den tanke at tilgodese de modstående hensyn på den måde, at man skulle lade alle adoptioner starte som traditionel adoption d. v. s. med de retsvirkninger som var foreslået af arvelovskommissionen, og først senere — efter forløbet af en vis længere periode, f. eks. 10 år - give mulighed for »fuldt familieskifte«. *Landsdommer Holms* betragtning var den, at der er meget, der taler for i visse tilfælde at imødekomme ønskerne om at give adoptionsforholdet udvidede arveretlige retsvirkninger. Det vil imidlertid

være forkert at forlange, at valget mellem de to adoptionsformer skal ske straks ved bevillingens udfærdigelse. Det er på dette tidspunkt - specielt ved de anonyme adoptioner - ganske umuligt at forudse, hvorledes adoptionen vil udvikle sig, med andre ord om den kommer til at opfylde adoptanternes forhåbninger i en sådan grad, at der er grund til yderligere at styrke forholdet mellem dem og barnet ved at gennemføre familieskifte.

Ved *kommissionens overvejelser* har det været klart, at det efter danske forhold i alt fald ikke er berettiget at gennemføre »fuldt familieskifte« ved *alle* adoptioner. Det er utvivlsomt, at det i overordentlig mange tilfælde ville stride direkte mod adoptantens ønske og barnets tarv, dersom adoptionen medførte, at den retlige forbindelse mellem barnet og dets naturlige slægt blev afbrudt. Dette vil f. eks. være tilfældet ved adoption af større stedbørn. Indførelse af obligatorisk familieskifte i sådanne tilfælde ville derfor indebære risiko for, at mange mennesker undlod at gennemføre ellers ønskværdige adoptioner, og ville dermed påføre adoptionsinstituttet ubodelig skade.

Efter kommissionens mening kan der således højst være tale om at indføre »fuldt familieskifte« under sådanne former, at ordningen kommer til at gælde *ved siden af* deri traditionelle adoptionsform. Om forsvarligheden af på denne måde at indføre to forskellige slags adoptioner skal kommissionen fremhæve følgende synspunkter:

Det er som nævnt blevet anført, at der i praksis let vil kunne opstå en tendens til at betragte familieskifte-adoptionen som den »fineste« form, og at man derfor kan risikere, at denne form bliver foretrukket også i tilfælde, hvor den ikke er indiceret. Det er kommissionens opfattelse, at en sådan udvikling nok er mulig, men at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for på denne baggrund at udelukke en ordning med valgfrihed mellem to forskellige adoptionsformer.

Der kan således næppe være tvivl om, at udviklingen vil kunne tilrettelægges i de rigtige baner, når blot adoptanterne får fornuftig vejledning, inden bevillingen udfærdiges. En vejledning af denne art vil kunne gives dels af de institutioner — i første række mødrehjælpen - der er berettiget til at medvirke ved adoption, dels og i sidste instans af den bevilgende myndighed. Ved en sådan vejledning vil eventuelle uklarheder og misforståelser med hensyn til anvendelsesområdet for de to adoptionsformer meget hurtigt blive eliminerede.

Af betydelig vægt i denne forbindelse er det endvidere, at der efter det for kommissionen oplyste ikke har vist sig vanskeligheder på dette punkt i Norge, hvor en valgfrihedsordning nu har virket i snart 20 år. Ved indførelsen af denne ordning i 1935 stod man i Norge på samme standpunkt som i Danmark i dag. Hvis udviklingen havde haft uønskede resultater, ville det derfor have været naturligt, om man nu fra norsk side havde benyttet lejligheden til at søge at afskaffe den ene af adoptionsformerne. Dette har imidlertid ikke været til-

fældet under de stedfundne nordiske forhandlinger.

Under hensyn hertil er det kommissionens overbevisning, at man, hvis reale grunde iøvrigt taler for at indføre en særlig adoptionsform ved siden af den traditionelle, ikke kan tillægge de anførte betæneligheder en sådan vægt, at man af den grund undlader at gennemføre en ordning med valgfrihed mellem to forskellige adoptionsformer.

Til brug ved de videre overvejelser om hovedspørgsmålet — hvorvidt det er ønskeligt i visse tilfælde at tillægge adoptionsbevillinger mere vidtgående retsvirkninger end de nu gældende — har kommissionen tilvejebragt nedenstående statistiske oplysninger blandt andet om adoptionstilfældenes gruppering efter barnets alder og familieretlige stilling ved bevillingens udfærdigelse.

På grundlag af oplysninger fra statistisk departement og fra mødrehjælpsinstitutionen kan følgende tabel opstilles:

Antal adoptioner i årene 1948–1953.

År	Antal adoptionsbevillinger	Heraf vedr. børn f. u. æ.	Heraf barnet				Ordnat gennem mødrehjælpen	Samlet antal levende fødte børn f. u. æ.	Heraf bortadopteret %
			0 og 1 år	2 og 3 år	4 år	Ialt 0–4 år			
1948.....	2.739	1.822	1.128	321	75	1.524		6.550	28
1949.....	2.449	1.539	918	239	81	1.238	730	5.924	26
1950.....	2.128	1.314	756	197	62	1.015	709	5.923	22
1951.....	2.042	1.249	702	167	61	930	757	5.384	23
1952.....	1.873	1.077	566	161	42	769	839	5.208	21
1953.....	1.776	1.020	536	158	45	739	690	5.369	19

Med hensyn til mødrehjælpsens tal bemærkes, at de - bortset fra 1951 - vedrører finansåret, og at de angiver antallet af adoptionsansøgninger i den pågældende periode. Tallene får på denne måde en vis forskydning i forhold til tabellens øvrige indhold. Dette forhold kommer dog ikke til at berøre realiteten, idet de ved årets udgang endnu ikke bevilgede ansøgninger i det store og hele er blevet imødekommet i det følgende år. Ved procentberegningen i

tabellens sidste rubrik gør der sig ligeledes en vis forskydning gældende. Også her udliges forskydningen imidlertid i det store og hele, når der anlægges en langtidsbetragtning.

Tabellen viser, at gennemsnitlig ca. $\frac{3}{5}$ af samtlige adoptivbørn er født uden for ægteskab, og at ca. $\frac{3}{4}$ af disse børn bortadopteret i alderen 0–4 år. Iøvrigt ses det, at mellem $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{5}$ af de børn, der fødes uden for ægteskab, senere bliver bortadopteret.

Kommissionen har til yderligere bely-
ning af praksis gennemgået akterne vedrø-
rende *samlige adoptionsbevillinger i 2.*

halvår 1949. På grundlag heraf er der fore-
taget følgende opstillinger:

a. Barnets alder ved adoptionen.

Alder	Antal	Heraf		Heraf ordnet gennem mødrehjælpen					
		født u. æ.	født i. æ.	født u. æ.	%	født i. æ.	%	Ialt	%
0 og 1 år	527	416	111	274	66	68	61	342	65
2 og 3 år	163	115	48	47	41	5	10	52	32
4 og 5 år	138	75	63	16	21	3	5	19	14
6—13 år	243	85	158	9	11	1	1	10	4
14—17 år	38	10	28	0	—	0	—	0	—
18 år	23	16	7	2	12	0	—	2	9
Ialt	1.132	717	415	348	49	77	19	425	38

Det bekræftes af disse tal, at en over-
dentlig stor del af bevillingerne vedrørende
børn født uden for ægteskab udfærdiges

inden for barnets 4 første leveår. Af disse
adoptioner passerer ca. 60 % mødrehjælps-
institutionerne.

b. Barnets tilknytning til adoptanten.

Barnets tilknytningsforhold	Antal børn			Heraf ordnet gennem mødrehjælpen					
	født u. æ.	født i. æ.	Ialt	født u. æ.	%	født i. æ.	%	Ialt	%
1. Fremmed plejebarn									
a) Plejeforholdet varet u. 2 år ...	473	130	603	322	68	70	54	392	65
b) Plejeforholdet varet o. 2 år ...	58	32	90	19	33	4	12	23	26
2. Stedbarn	102	194	296	1	1	1	1	2	1
3. Andet slægtskabsforhold o. l.	84	59	143	6	7	2	3	8	6
Ialt	717	415	1.132	348	49	77	19	425	38

Af tabellen ses, at mere end halvdelen af
adoptionsbevillingerne vedrører børn, som
har været i pleje hos adoptanterne i mindre
end 2 år, og som ikke i forvejen har nogen
slægts- eller familiemæssig tilknytning til
disse. Ca. $\frac{2}{3}$ af disse sager passerer mødre-
hjælpsinstitutionerne.

*c. Spæde plejebørn (under 2 år ved adop-
tionen).*

Af særlig interesse har det været at få
fastslået, i hvilket omfang de på det foran-
stående skema b under gruppe 1 a (frem-
mede plejebørn, hvor plejeforholdet har
haft en varighed på under 2 år) optagne
adoptioner vedrører *spæde børn (alder
under 2 år)*. Det er nemlig i disse tilfælde,
ønsket om anonymitet er stærkest og mest
velbegrundet, og hvor det derfor er særlig
vigtigt, at man fra samfundets side gennem

kompetente institutioner foretager omhyg-
gelige undersøgelser af barnet og af par-
terne, inden adoptionsbevilling meddeles.

Undersøgelsen af adoptionsbevillingsak-
terne fra 2. halvår 1949 har på dette punkt
givet følgende resultat:

Medvirkende institution	Barnet født u. æ.	Heraf ano- nym	Barnet født i. æ.	Heraf ano- nym
Ordnet direkte mellem parterne ...	70	0	18	0
Ordnet gennem mødrehjælpen	283	265	68	64
Ordnet gennem andre anerkendte foreninger m. v.	30	28	3	3
Ordnet gennem børneværn	14	8	4	2
Ialt	397	301	93	69

Af disse i alt 490 børn er 351 - eller ca. 72 % - bortadopteret gennem mødrehjælpen, 33 - eller ca. 7 % - gennem andre foreninger eller organisationer el. lign., der

er anerkendt efter lov nr. 63 af 1. april 1914, 18 - eller ca. 3 % - gennem børneværn og 88 - eller ca. 18 % - efter direkte forhandlinger mellem parterne.

d. Testationsforbehold i bevillingen.

	Børn født uden for ægteskab			Børn født i ægteskab		
	fremmede plejebørn	stedbørn, beslægtede o.l.	Ialt	fremmede plejebørn	stedbørn, beslægtede o.l.	Ialt
Testationsforbehold	495	131	626	150	171	321
Ikke testationsforbehold.	36	55	91	12	82	94
Ialt	531	186	717	162	253	415

Af tabellen fremgår blandt andet, at der ved 717 bevillinger til adoption af børn født uden for ægteskab er taget testationsforbehold i de 626, d. v. s. i ca. 85 % af tilfældene. Ved ægtebørn er den tilsvarende andel mere end 75 %.

Ved overvejelserne om indførelse af en ordning som den norske har kommissionen i første række været opmærksom på, at ordningen vil være skelsættende i dansk ret i den forstand, at den medfører afskaffelse af legal arveret i tilfælde, hvor biologisk slægtskab må anses for dokumenteret. Man er klar over, at en sådan ophævelse af den legale arveret i første omgang synes at være i strid med det princip, der blev lagt til grund, da der så sent som i 1937 blev tillagt børn uden for ægteskab en rent biologisk begrundet arveret efter faderen.

Det, der efter kommissionens opfattelse på trods af disse principielle indvendinger berettiger til at overveje den foreslåede nyordning, men som samtidig gør løsningen af problemet særlig vanskeligt, er den dobbeltstilling, som et adoptivbarn altid vil indtage i kraft af selve adoptionen. På den ene side er barnet gennem det biologiske slægtskab og det komplekse af følelsesmæssige momenter, der står i forbindelse hermed, knyttet til sine naturlige forældre og deres slægt. På den anden side er det adoptionens egentlige formål i forholdet mellem barnet og adoptanten at skabe netop det livsfællesskab og de personlige tilknytningsmomenter, som ellers er forbundet med det biologiske slægtskab.

Forsåvidt angår nyordningens principi-

elle forhold til de i 1937 indførte arveretlige regler ved børn uden for ægteskab, lægger kommissionen vægt på, at forskellighederne mellem adoptivbarnets og det almindelige uægteskabelige barns livsforhold er så store, at der ikke foreligger nogen nødvendighed for en indbyrdes sammenhæng mellem arvereglerne på de to områder. Det er således kommissionens opfattelse, at indførelsen af arveret for børn uden for ægteskab efter deres biologiske fader ikke med vægt kan anføres imod ophævelsen af den arveretlige forbindelse mellem adoptivbarnet og dets naturlige slægt. Det må på dette punkt være afgørende, at adoptionen i sig selv indebærer etablering af livsfællesskab med en anden slægt end den biologiske, og at den medfører arveret i forhold til denne slægt.

Selv om der således ikke kan siges at være nogen *teoretisk* nødvendighed for at bevare den arveretlige forbindelse med barnets naturlige slægt, bliver det et spørgsmål, om der er tilstrækkeligt *faktisk* grundlag for en sådan ændring. Problemet er, om den stedfundne overflytning af barnet fra dets egen slægt til adoptanten og hans slægt afgiver fornøden begrundelse for også i retlig henseende at afbryde forbindelsen med den naturlige slægt.

Efter indgående drøftelser og overvej el-

ser af dette spørgsmål er det kommissionens overbevisning, at de synspunkter, der anføres til støtte for den ordning, at der gives mulighed for »fuldt familieskifte« ved de såkaldte anonyme adoptioner, har en sådan vægt, at adoptanterne bør have valgfrihed mellem adoption med videregående retsvirkninger og den traditionelle adoptionsform.

Kommissionen skal herved i særlig grad pege på de oplysninger om adoptionspraksis, der indeholdes i de foranstående tabeller. Det fremgår efter kommissionens mening klart heraf, at der er en udpræget tendens til at foretrække adoption af børn i den spæde alder, jfr. tabel a. Sammenholder man denne tendens med den omstændighed, at over 80 % af de »fremmede« plejebørn under 2 år er født uden for ægteskab (jfr. tabel c), og at adoptionen i et meget betydeligt antal tilfælde er anonym, er det tydeligt, at der ved et overordentlig stort antal adoptioner skabes en faktisk tilstand, der indebærer behov for en særlig nær tilknytning mellem barnet og adoptanten (og hans slægt).

Det har under disse omstændigheder været af afgørende betydning for kommissionen, at samtlige de momenter, der under nutidens samfundsforhold begrunder den legale arveret, herefter må siges at pege på adoptantslægten og bort fra den naturlige slægt. Det er således hævet: over enhver tvivl, at formålet med adoption i disse tilfælde er at indlemme barnet i adoptantens familiekreds, ganske som om det havde været hans eget barn. Netop af hensyn hertil er det utvivlsomt tillige hensigten at afbryde enhver forbindelse med barnets egen slægt. Der skabes med andre ord i forholdet til adoptanten og hans slægt netop det livs- og interessefællesskab, som er arverettens inderste begrundelse.

Som baggrund for bevarelsen af den arveretlige forbindelse med den naturlige slægt står herefter alene det biologiske slægtskab tilbage. Det er kommissionens opfattelse, at dette forhold ikke bør begrunde oprettholdelsen af en arveret, der iøvrigt må siges

at mangle rimelig motivering, og som i praksis har vist sig at kunne føre til ubillige og stødende resultater.

Kommissionen må således i disse tilfælde betragte det som absolut uønskeligt, at barnets efterladenskaber ved dets død - uanset at enhver forbindelse med den naturlige slægt har været afbrudt siden dets spæde år — alligevel skal tilfalde denne. Kommissionen mener endvidere, at det i disse tilfælde ikke er rimeligt eller velbegrundet, at barnet i givet fald kommer til at tage arv efter sine naturlige forældre og deres slægt. Specielt vil en sådan arveret kunne føre til stødende resultater, hvis adoptivbarnet skal arve i konkurrence med børn, som moderen senere har født, og som hun har beholdt hos sig.

For kommissionen har det under overvejelserne endvidere spillet en betydelig rolle, at en ordning som den foreslåede vil indebære sådanne fordele for barnet, at den også ud fra dettes synspunkt vil være at foretrække frem for de gældende regler. Det er en almindeligt anerkendt børnepsykiatrisk erfaring, at den vigtigste forudsætning for et barns harmoniske udvikling er, at det vokser op under forhold, der skaber tryghed og ro i dets sind. Kun under sådanne omstændigheder føler barnet — om end måske ubevidst — sikkerhed for, at det er et selvfølgeligt og anerkendt led i sit hjem, således at det på enhver måde er ligestillet med hjemmets øvrige medlemmer, deriblandt adoptantens eventuelle egne børn. Denne nødvendige forudsætning vil imidlertid kunne bryde på en ofte skæbnesvanger måde, hvis der på et psykisk ubejlegligt tidspunkt bliver tale om at kalde barnet til arv efter dets naturlige forældre eller øvrige slægt.

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at kommissionen er opmærksom på, at det som oftest vil være det rigtige, at adoptanten på et eller andet tidspunkt — og i almindelighed tidligt — gør barnet bekendt med, at det er et adoptivbarn. Spørgsmålet om, hvornår dette skal gøres, bør imidlertid helt overlades til adoptantens eget skøn på

grundlag af hans kendskab til barnets udvikling og øvrige forudsætninger. Kommissionen anser det derfor også i denne retning for uheldigt, hvis et arvefald i barnets slægt nødvendiggør meddelelsen på et efter adoptantens mening ubejligt tidspunkt.

Det er på baggrund af disse forhold kommissionens bestemte opfattelse, at også barnets egne interesser er bedst tjent med, at *enhver* forbindelse med den naturlige slægt bliver definitivt afbrudt ved adoptionen. Skulle det senere mod forventning vise sig, at der alligevel opstår kontakt mellem barnet og slægten, vil de ulemper, som afbrydelsen af den arveretlige forbindelse i så fald medfører, i det store og hele kunne afbødes ved oprettelse af testamente.

Som et led i overvejelserne har kommissionen drøftet disse problemer med repræsentanter for mødrehjælpsinstitutionen. Under disse drøftelser blev det fra mødrehjælpsinstitutionens side stærkt fremhævet, at det praktiske arbejde med adoptions-spørgsmål viser, at de personer, der ønsker anonym adoption, ved henvendelsen herom går ud fra som en selvfølge, at enhver forbindelse med den naturlige slægt bliver afbrudt ved adoptionen, og at barnet herefter på alle måder bliver ligestillet med et ægtebarn. Testationsforbehold indsættes kun i bevillingen, fordi mødrehjælpen udtrykkeligt gør parterne opmærksom på denne mulighed. Institutionens initiativ i denne retning skyldes efter det oplyste udelukkende de gældende regler, der medfører, at adoptanten ellers ville kunne miste sin testationsret. Mødrehjælpsrepræsentanterne gik på denne baggrund varmt ind for indførelse af en ordning med to adoptionsformer, svarende til den norske. Et foreløbigt udkast til nærværende betænkning har på et senere stadium af kommissionens arbejde været overgivet repræsentanterne for mødrehjælpen til gennemsyn, uden at disse har haft særlige bemærkninger at fremføre i anledning af de her anførte synspunkter.

Drøftelserne, der fandt sted på et relativt tidligt stade af kommissionens arbejde, har bestyrket den opfattelse, som kommis-

sionen i forvejen havde, at et ikke ringe antal af de mennesker, der i øjeblikket får bevilget adoption, i virkeligheden forudsætter, at adoptionsbevillingen medfører netop de retsvirkninger, som overvejelserne nu angår.

Kommissionen er opmærksom på, at afbrydelsen af den arveretlige forbindelse mellem adoptivbarnet og dets slægt naturligt må medføre en udvidelse af de gældende regler om arveretsforholdet mellem på den ene side barnet og på den anden side adoptanten og hans slægt. Det er ganske vist således, at den arveret, som barnet i øjeblikket har efter sin naturlige slægt, i praksis må anses for ret betydningsløs. De tidligere omtalte skifteretlige vanskeligheder vil ikke sjældent medføre, at barnet bliver forbigået - som ukendt eller forgæves eftersøgt - ved delingen af forældrenes efterladenskaber. Det må endvidere erindres, at børn, der bortadopteres ved anonym adoption, i det store og hele hidrører fra kredse, hvor arveretten kun har teoretisk betydning.

Trods dette forhold vil kommissionen dog anse det for rigtigst, at der knyttes et stærkere arveretligt bånd til adoptantens slægt. En ændring af de gældende regler, således at der indføres fuldt gensidig arveret som ved ægtebørn over for adoptanten og hans slægt, står for kommissionen som en naturlig følge af det livsfællesskab, der etableres ved adoptionen - et fællesskab, som i praksis utvivlsomt også omfatter adoptantens familie og slægt. Når dette forhold tages i betragtning, er der, for så vidt angår adoptivbørn, på alle væsentlige punkter samme grundlag for legal slægtsarv som for almindelige ægtebørn. Man vil herved yderligere opnå den fordel, at alle »søskende« i hjemmet bliver ligestillet.

En ordning af et sådant indhold er efter kommissionens opfattelse ikke forbundet med særlige betænkeligheder. Ser man foreløbig bort fra spørgsmålet om tvangsarveretten, vil hvert enkelt slægtsmedlem i givet fald kunne sikre sig ved at oprette testamente, gående ud på, at adoptivbarnet ikke skal tage arv efter den pågældende. End-

videre må det erindres, at barnet selv efter de gældende regler i det store og hele - omend indirekte - nyder godt af den arv, der tilfalder adoptantens linie fra hans slægt; statistisk må adoptanten jo som alt-overvejende hovedregel overleve slægtens ældre medlemmer, specielt forældrene, fra hvem arv kan ventes. Kun hvis adoptanten afgår ved døden *før* sine forældre, bliver spørgsmålet om omfanget af adoptivbarnets legale arveret derfor aktuelt. De gældende regler, der fastslår, at barnet ikke er arveberettiget i denne situation, forekommer imidlertid kommissionen utilfredsstillende. Det bliver på denne måde den tilfældighed, om adoptanten dør før eller efter sine forældre, der er afgørende for, om barnet får del i slægtsarven.

Med hensyn til spørgsmålet om tvangsarvet er kommissionen af den opfattelse, at det vil være naturligt at give adoptivbarnet ret til tvangsarv i samme omfang og i forhold til samme personkreds som ægtebørn. Begrundelsen for tvangsarv falder i det væsentlige sammen med den reale grundelse for den almindelige legale arveret, nemlig livs- og interessefællesskabet. Denne grundelse virker efter kommissionens mening med samme vægt ved adoptivbørn som ved ægtebørn. Det vil derfor virke ubilligt, hvis der opstår uligheder ved behandlingen af adoptivbarnet og af adoptantens egne børn på skiftet efter ham. Tvivl kan kun opstå i den situation, hvor adoptanten er død før sine forældre, og hvor adoptionen derfor eventuelt skulle bevirke tvangsarvet efter barnets »bedsteforældre«. Medens et enkelt medlem af kommissionen finder det både principielt og reelt uheldigt at indføre en tvangsarvet, der hverken støttes på biologisk slægtskab med arveladeren eller på en vil jeserklæring fra hans side, nærer de øvrige medlemmer imidlertid ikke væsentlige betænkeligheder ved at drage konsekvensen af den fuldstændige ligestilling med ægtebørn. Man lægger herved særlig vægt på, at det ved adoptionen etablerede fællesskab normalt også omfatter forholdet til adoptantens forældre; forskelsbe-

handling med hensyn til adoptivbørn og almindelige ægtebørn vil derfor også i dette tilfælde virke urimelig. Endvidere bør det ikke glemmes, at den tænkte konfliktsituation statistisk set er ret sjældent forekommende, idet den forudsætter ikke alene, at adoptanten dør før sine forældre eller en af dem, men også at der i et sådant tilfælde forefindes et adoptivbarn, der er adopteret med »fuldt familieskifte«. Hertil kommer, at bedsteforældre jo også iøvrigt er uden herredømme over, hvilke tvangsarvinger de eventuelt vil få som følge af deres søns eller datters adfærd. Når dette tages i betragtning, forekommer det kommissionens flertal vanskeligt at begrunde, at adoptivbørn i så henseende skal være ringere stillet end f. eks. sønnens børn født uden for ægteskab. Endelig medfører indførelse af tvangsarvet for adoptivbarnet efter adoptantens forældre jo i princippet ikke nogen begrænsning af ascendensens testationsret; barnet indtræder blot i retten til den del af efterladeskaberne, som adoptanten i kraft af *sin* tvangsarvet skulle have haft, hvis han ikke var afgået ved døden før arvefaldet.

Det skal i denne forbindelse fremhæves, at det under drøftelserne mellem de nordiske udvalg er blevet oplyst fra norsk side, at de gældende norske regler, der tillægger barnet tvangsarvet også efter adoptantens forældre, ikke har givet anledning til ulemper eller til kritik.

Kommissionen er opmærksom på, at nogle af de indvendinger, der er blevet anført imod adoption med »fuldt familieskifte«, fortsat ikke helt kan afvises. Man er imidlertid af den opfattelse, at fordelene ved en ordning som den skitserede fuldt ud opvejer disse indvendinger, ligesom man mener, at eventuelle ulemper i det store og hele vil kunne modarbejdes effektivt ved en fornuftig tilrettelæggelse af adoptionspraksis.

Det er således (som nævnt side 12) blevet anført, at adoption med udvidede retsvirkninger giver mulighed for misbrug. En velhavende fader til et barn uden for ægteskab vil på denne måde have mulighed for at

gøre barnets arveret efter sig illusorisk. Det er naturligvis rigtigt, at en sådan mulighed foreligger, men det er kommissionens opfattelse, at i alt fald de groveste misbrugs-tilfælde vil kunne opdages og forhindres under adoptionssagens behandling hos myndighederne, løvrigt er kommissionen af den overbevisning, at de fordele, som barnet opnår i form af nærmere tilknytning til adoptanten og dennes familie, normalt er af væsentligt større værdi end den teoretiske arvemulighed efter faderen (eller moderen), som det mister ved adoptionen. Hertil kommer, at en fader, der ikke ønsker, at hans barn skal arve ham, altid vil kunne udhule arveretten ved dispositioner, der fremtræder som livsgaver.

Det er fra kritisk hold endvidere blevet fremdraget, at »fuldt familieskifte« vil være særlig farligt netop i de tilfælde, som efter tilhængernes mening bør udgøre hovedanvendelsesområdet for denne adoptionsform, nemlig ved anonym adoption af fremmede spædbørn. Det udtales blandt andet, at det vil være urigtigt at »lokke« en adoptant til at etablere et retsforhold af så vidtgående karakter, når det samtidig må indrømmes, at der på bevillingens tidspunkt intet som helst kan siges om chancerne for en gunstig udvikling af adoptionsforholdet.

Kommissionen erkender, at det anførte synspunkt må tillægges vægt, men man har dog ikke ment af den grund at kunne ændre den opfattelse, som der foran er givet udtryk for. Man skal herved fremhæve, at argumentet med lige så stor ret kunne anføres til støtte for, at der overhovedet ikke bør bevilges adoption — heller ikke i den traditionelle form - før efter en vis længere »prøvetid«. Så vidt er der imidlertid ingen, der hidtil har draget konsekvensen, hvilket også turde være urigtigt. Det er kommissionens opfattelse, at den påpegede risiko i det væsentlige vil kunne imødegås, hvis man sikrer sig, at spædbørnsadoption kun sker gennem samvittighedsfulde mellemmand, der foretager en grundig undersøgelse af alle parter forhold inden adoptionen, således som det allerede er praksis hos mødre-

hjælpsinstitutionerne. En sådan undersøgelse vil skabe en ikke ringe garanti for, at barnet ikke lider af arvelig belastning, og at adoptanten og barnet miljømæssigt og på anden måde passer sammen. Kommissionen har i denne forbindelse drøftet indholdet af *lov nr. 63 af 1. april 1914 om adgang til medvirken ved anbringelse af børn*. Man er af den overbevisning, at denne lovs regler om adgang til at opnå tilladelse til at optræde som mellemmand ved adoption er for vidtgående og ikke skaber tilstrækkelig sikkerhed for, at barnets anbringelse sker på en for alle parter betryggende måde. Kommissionen henstiller derfor til justitsministeriet at tage spørgsmålet om en ændring af loven op til overvejelse, således at adoption - i tilfælde hvor parterne ikke i forvejen har nøjere kendskab til hinanden — kun kan bringes i stand gennem mødrehjælpsinstitutionerne.

På grundlag af de foran fremdragne betragtninger er kommissionen af den opfattelse, at der er et reelt behov for indførelse af en særlig adoptionsform ved siden af den traditionelle. Det er endvidere kommissionens overbevisning, at en ordning af denne art vil medføre sådanne fordele for alle parter, at det vil være berettiget at bortse fra eventuelle ulemper og betænkeligheder. Den nye adoptionsform må, hvis den skal opfylde sit formål, have et sådant indhold, at adoptivbarnet på alle måder bliver lige-stillet med ægtebørn.

Det er kommissionens tanke, at praksis - når man tager hensigten med adoptionen som udgangspunkt — efterhånden må udvikle sig derhen, at adoption med udvidede retsvirkninger finder sit hovedanvendelsesområde ved fremmede spædbørn (den anonyme adoption). Traditionel adoption vil herefter i det store og hele kun finde anvendelse ved børn, som adoptanten i forvejen har tilknytning til (f. eks. ægtefællens særbørn). Det er dog ikke udelukket, at der kan meddeles adoptionsbevilling med udvidede retsvirkninger i tilfælde, hvor adoptanten i forvejen kender barnet, f. eks. hvor en ægtemand adopterer hustruens

barn født uden for ægteskab. Det skal heller ikke være udelukket at udfærdige traditionel adoptionsbevilling med hensyn til et fremmed spædbarn, idet der muligvis i enkelte tilfælde af spædbarnsadoption kan foreligge sådanne særlige grunde, der gør det rimeligt ikke at afbryde forbindelsen med barnets naturlige slægt.

Det skal til slut bemærkes, at der under de nordiske kommissioners drøftelser er opnået enighed om den foreslåede nyordning af adoptionsinstituttet.

2. Andre ændringer af adoptionens retsvirkninger.

I forbindelse med overvejelserne om indførelse af en adoptionsform med udvidede retsvirkninger har kommissionen drøftet spørgsmålet om, hvorvidt den almindelige adoptionsform i tilfælde af en sådan ændring bør bibeholdes med de nuværende retsvirkninger, eller om der også skal foretages ændringer på dette punkt.

Det må her bemærkes, at den grundlæggende forskel mellem de to adoptionsformer kommer frem ved retsforholdet mellem barnet og dets naturlige slægt. Dette forhold bliver — som omtalt i det foregående afsnit — definitivt afbrudt ved adoption med udvidede retsvirkninger, mens det principielt bliver bestående uændret ved den traditionelle adoptionsform. Med dette som baggrund har drøftelserne hovedsagelig drejet sig om barnets tvangsarveret og om omfanget af den legale arveret.

Ved overvejelserne om disse spørgsmål har kommissionen taget sit udgangspunkt i den betragtning, at indførelse af den nye adoptionsform vil betyde en ændret placering i praksis af de almindelige adoptionsforhold og en omvurdering af de virkninger, der knytter sig til dem. Det påpegedes således foran (særlig side 26), at praksis under en nyordning må forventes at ville tendere i retning af, at traditionel adoption i det store og hele kun vil blive anvendt ved børn, som adoptanten i forvejen har en vis slægts- eller familiemæssig tilknytning til.

Hovedanvendelsesområdet for denne adoptionsform skulle herefter blive bevilling til adoption af stedbørn. Det typiske for disse adoptionstilfælde er, at der ikke i samme omfang som ved adoption af fremmede børn, specielt spædbørn, er behov for eller ønske om at afbryde forholdet til barnets naturlige slægt eller - ad lovgivningens vej - at søge at skabe en særlig nær forbindelse mellem barnet og adoptanten. Disse omstændigheder vil efter kommissionens opfattelse naturligt bevirke, at loven bør indeholde tilsvarende forskelligheder i henseende til retsvirkningerne af de to adoptionsformer.

Det må på denne baggrund være klart, at den traditionelle adoptionsbevilling fortsat skal være uden indflydelse på det arveretlige forhold mellem barnet og dets naturlige slægt. Kommissionen stiller derfor ikke forslag om ændring af gældende ret på dette punkt.

Derimod er kommissionen af den opfattelse, at der er trang til en regulering af de gældende regler om den indbyrdes arveret mellem på den ene side barnet og på den anden side adoptanten og hans slægt.

Med hensyn til *tvangsarveretten* følger det af *lovens* § 13, at adoptivbarnet har krav på tvangsarv efter adoptanten (men ikke efter hans ascendens) som ægtebarn. Der kan dog i bevillingen tages forbehold om, at der ikke ved adoptionen sker nogen indskrænkning i adoptantens testationsret. Som tidligere nævnt (side 22) udnyttes adgangen til at tage testationsforbehold i meget vidt omfang i praksis, således at status i dag må siges at være, at det store flertal af adoptivbørn *ikke* opnår tvangsarveret ved adoptionen.

Således som praksis efter det oplyste har været her i landet med hensyn til brugen af testationsforbehold, forekommer det kommissionen naturligst, at man ved den traditionelle adoptionsform helt afskaffer barnets tvangsarveret. Man kan måske ikke fra testationsforbeholdenes hyppighed drage nogen bestemt slutning med hensyn til adoptanternes velovervejede syn på tvangsarve-

retten, jfr. herom foran side 12. Men man kan utvivlsomt gå ud fra, at der blandt tilfældene med testationsforbehold findes et ikke helt ringe antal, hvor forbeholdet er begrundet i et positivt ønske hos adoptanten om til sin tid at kunne foretage en efter hans mening rimelig regulering af adoptivbarnets arv. Det kan f. eks. tænkes, at man allerede ved bevillingens udfærdigelse kan forudse, at der vil tilfalde barnet en ikke ubetydelig arv fra dets egen slægt; det ville i så fald virke ubilligt, hvis adoptanten ikke var i stand til ved hjælp af sin testationsret at fordele sine efterladenskaber på en sådan måde, at der i videst muligt omfang bliver skabt økonomisk balance mellem hans egne børn og adoptivbarnet. Hertil kommer den omstændighed, at denne adoptionsform oftest må antages at ville blive valgt, netop fordi man har anset det for at være af værdi for barnet at bibeholde forbindelsen med den naturlige slægt; når dette er tilfældet, forekommer det mest konsekvent ikke at tillægge det tvangsarveret også efter adoptanten.

Kommissionens forslag (*lovudkastets* § 14, stk. 1, nr. 1) går på denne baggrund ud på, at den traditionelle adoptionsform ikke skal medføre tvangsarveret. Inden for disse bevillingers område er udkastet derfor i overensstemmelse med arvelovskommissionens forslag (§ 34).

Vedrørende den *legale arveret* indeholdes reglerne i *lovens* §§ 13 og 14.

Efter § 13 er barnet principielt stillet som ægtebarn. Denne stilling begrænses imidlertid på to væsentlige punkter: det har kun arveret efter adoptanten, ikke efter hans slægt, og dets lod skal, hvis adoptanten efterlader sig egne børn, udredes af den testationsfri tredjedel. Med hensyn til adoptanten bestemmer § 14, at han som hovedregel er uden arveret efter barnet. Arveret indtræder dog, hvis barnet ikke efterlader sig arveberettiget slægt eller ægtefælle. Under visse betingelser skal endvidere arv, der er tilfaldet barnet efter en adoptant, tilbageføres til den efterlevende af to adopterende ægtefæller.

Disse regler foreslås i *lovudkastets* § 14 ændret på den måde, at adoptivbarnets legale arveret ikke længere skal være underkastet de to ovennævnte begrænsninger. For så vidt angår arv efter barnet, foreslås adoptantens subsidiære arveret udvidet til også at gælde for hans slægt. Endelig suppleres tilbagefaldsretten på forskellige punkter.

Begrundelsen for udvidelsen af *barnets* arveret ligger i det store og hele på linie med de betragtninger, der i det foregående afsnit blev anført til støtte for indførelse af adoption med udvidede retsvirkninger. Det er således kommissionens opfattelse, at det også i disse tilfælde er formålet med adoptionen - selv om man af særlige grunde har foretrukket den traditionelle form - i videst mulig omfang at optage barnet i adoptantens familie- og slægtskreds. På denne baggrund er det naturligt at udforme retsreglerne på en sådan måde, at forholdet også i retlig henseende medfører den størst mulige ligestilling med det naturlige slægtskab. En sådan ligestilling vil iøvrigt i vidt omfang kun betyde en lovfæstning af den opfattelse af retsvirkningerne, som i øjeblikket hersker i formentlig en meget stor del af befolkningen.

Resultatet af disse synspunkter bliver, at retsvirkningerne af de to adoptionsformer kun kommer til at adskille sig på de punkter, der er en nødvendig følge af den grundlæggende forskel vedrørende forholdet over for barnets naturlige slægt og af hensynet til adoptantens begrundelse iøvrigt for valget af adoptionsform. Disse særlige hensyn tilgodeses imidlertid efter kommissionens mening på fuldt tilstrækkelig måde, når det - som nævnt - bestemmes, at den traditionelle adoptionsform ikke berører forholdet til den naturlige slægt og ikke medfører tvangsarveret efter adoptanten. Ved at begrænse forskellighederne på denne måde vil man opnå et sæt regler, der er praktiske at arbejde med. Man vil endvidere - uden at gå arveladernes interesse for nær — blive sikret mod, at barnet undrages arv, som er tiltænkt det, men som måske i øjeblikket

går det forbi, fordi arveladeren på grund af ukendskab til de gældende regler undlader at oprette testamente til fordel for det.

Kommissionens forslag går herefter ud på, at barnets legale arveret efter adoptanten og hans slægt skal have samme omfang som ved ægtebørn.

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at kommissionen har anset det for ubetænkeligt at stille forslag om, at reglen om, at adoptivbarnets arvelod - i konkurrence med adoptantens egne livsarvinger - skal afholdes af den testationsfrie tredjedel, ophæves også ved den traditionelle adoptionsform. Bedømmelsen af virkningerne af denne regel kan efter kommissionens skøn ikke blive væsensforskellig for de to adoptionsformer. Kommissionen kan derfor i det hele henvise til bemærkningerne foran side 16 om dette spørgsmål. Man skal her blot fremhæve, at reglens ophævelse ved de i nærværende afsnit omhandlede bevillinger er så meget mere ubetænkelig, som adoptanten jo altid vil kunne opnå det samme resultat som efter gældende ret ved at udnytte sin frie testationsret til fordel for sine egne børn.

Med hensyn til retten til *arv efter adoptivbarnet* indeholder *lovudkastets* § 14 ingen principielle nydannelser. Baggrunden for de her omhandlede bevillinger — ønsket om at bibeholde forbindelsen med den naturlige slægt - udelukker i sig selv muligheden for at udvide adoptantens legale arveret udover det rent subsidiære. Kommissionen foreslår derfor på dette punkt kun den ændring, at den subsidiære arveret også tillægges adoptantens *slægt*, jfr. herved også arvelovskommissionens betænkning side 60. En sådan løsning er efter kommissionens opfattelse naturligere end at lade arven gå i statskassen. Man lægger herved særlig vægt på det livs- og interessefællesskab, der i kraft af barnets optagelse i familiekredsen normalt skabes mellem barnet og adoptantens nærmeste slægtninge.

I forbindelse hermed foreslås visse udvidelser af den i lovens § 14, stk. 1, omhandlede ret til tilbageførsel af arv, der er tilfaldet adoptivbarnet inden dets død (til-

bagefaldsretten). Udvidelserne tilsigter at afbøde nogle af de ulemper, der i praksis har vist sig at være knyttet til bevarelsen af den naturlige slægts legale arveret efter barnet. Om det nærmere indhold af disse ændringer henvises til bemærkningerne til § 14 nedenfor i afsnit V (side 51).

Ved drøftelserne af reglerne om den traditionelle adoptionsform har man været inde på det spørgsmål, om der bør være adgang til senere (d. v. s. efter bevillingens udfærdigelse) at ændre en sådan bevillings indhold derhen, at der tillægges den de samme udvidede retsvirkninger, som er karakteristisk for den anden adoptionsform. Det kan f. eks. ved stedbørn tænkes, at bevillingen i sin tid blev ansøgt - og meddelt — i den foreliggende form, fordi man regnede med, at den anden af barnets forældre fortsat ville bevare interessen for og forbindelsen med barnet. Når denne forudsætning senere svigter, kan der opstå et forståeligt ønske hos adoptanten og hans ægtefælle om at få de retlige forhold bragt i overensstemmelse med de faktiske.

En sådan adgang til senere overgang til den anden adoptionsform findes i de gældende norske regler. Det er fra norsk side under forhandlingerne blevet oplyst, at denne mulighed udnyttes yderst sjældent, og at man i vedkommende regeringskontor er af den opfattelse, at det også under hensyn hertil vil være ubetænkeligt at ophæve reglen.

Kommissionen har oprindeligt haft en vis sympati for at åbne mulighed for senere overgang i et tilfælde som det nævnte. Efter at den norske kommission under drøftelserne af spørgsmålet er gået ind for at foreslå den tilsvarende norske regel ophævet, har kommissionens flertal imidlertid skiftet standpunkt. Det er herefter flertallets opfattelse, at det vil være rigtigst at forlange, at afgørelsen om adoptionens form træffes straks, således at der ikke bliver mulighed for senere ændring.

Begrundelsen herfor finder flertallet i følgende omstændigheder: Der vil som oftest ikke ske nogen skade ved, at den, der øn-

sker adoption, i et tilfælde som det fremdragne henvises til at se tiden an. Hertil kommer, at det vil skabe mest ro om forholdet, at adoption først søges, når det ligger klart, hvilken adoptionsform der vil være bedst egnet under hensyn til udviklingen af forholdet til den anden af barnets naturlige forældre. Yderligere kan muligheden for senere ændring afgive baggrund for odiose spekulationer med hensyn til barnets arvemuligheder fra den naturlige slægt. Endelig vil det også være vanskeligt at afgøre, i hvilket omfang der eventuelt skal indhentes fornyede erklæringer fra de personer, der i sin tid meddelte samtykke til eller afgav erklæring om den da bevilgede adoption.

Kommissionens forslag (*lovudkastets § 14, stk. 1*) går i overensstemmelse hermed ud på, at bestemmelse om adoptionens form skal træffes i selve bevillingen. Der åbnes ingen mulighed for senere at ændre denne bestemmelse.

Et af kommissionens medlemmer er med flertallet enig i, at det i almindelighed er ønskeligt, at spørgsmålet om adoptionsformen løses straks. Det vil imidlertid virke usmidigt at bestemme, at en traditionel adoption ikke i særlige tilfælde skulle kunne ændres til en adoption med udvidede retsvirkninger, når alle forhold senere måtte tale derfor. Det er ikke tilfredsstillende at henvise parterne til at vente, idet andre hensyn, navnlig barnets og parternes følelsesmæssige, kan gøre det ønskeligt, at adoptionen sker ret hurtigt. Som eksempel kan navnlig fremhæves det tilfælde, at en kvinde ved skilsmisse har fået forældremyndigheden over et ikke helt lille ægtebarn; nogen tid efter gifter hun sig igen, og alle tre parter er enige om, at en adoption er ønskelig, inden barnet begynder skolegangen; på den anden side håber moderen, at faderen vil bevare sin interesse for barnet, og man vælger derfor den traditionelle adoptionsform; i årenes løb forsvinder imidlertid faderens interesse aldeles, og det vil da være naturligt at holde den mulighed åben at ændre adoptionens karakter for helt at lige-

stille barnet med børnene i det nye ægte-skab.

Dette kommissionsmedlem lægger derfor vægt på, at loven formuleres således, at det ikke er udelukket for justitsministeriet at foretage en sådan ændring af bevillingen; det kan ske ved i forslaget § 14 blot at udelade ordene »i bevillingen«.

For at gøre virkningen af adoption med udvidede retsvirkninger så fuldkommen som mulig burde adoption efter kommissionens opfattelse automatisk medføre, at barnet får adoptivforældrenes *indfødsret*. Dette er således tilfældet efter den *engelske* adoptionslov. Meningen med og virkningen af adoptionen vil jo netop være, at barnet gennem hele sin opdragelse alene og fuldstændigt knyttes til adoptivforældrene. Det er derfor ikke rimeligt, at barnet er statsborger i et andet land end disse. En fastholden af barnets oprindelige indfødsret vil, når barnet skal have pas m. v., kunne medføre henvendelser til den naturlige slægt ofte mange år efter adoptionen, hvilket ikke mindst af hensyn til den naturlige moder bør undgås i videst muligt omfang.

Kommissionen kan derfor anbefale, at spørgsmålet om en ændring af indfødsretslovgivningen i den angivne retning tages op i samarbejde med Norge og Sverige, hvis indfødsretslove er udarbejdet i fællesskab med Danmark.

3. Ændring af reglerne om ophævelse af adoption.

De gældende regler om ophævelse af adoptionsforhold findes i *adoptionslovens §§ 18-24*. Hovedsynspunktet for disse bestemmelser er, at en ophævelse hverken skal kunne ske rent ensidigt eller alene på grundlag af en overenskomst mellem parterne, men kun efter en offentlig myndigheds prøvelse af de omstændigheder, der påberåbes til støtte for ophævelsen. Ud fra denne grundtanke falder ophævelsestilfældene efter gældende ret i følgende 4 grupper:

Efter § 18 kan forholdet ophæves af justitsministeriet, når adoptanten og adoptivbarnet er *enige* herom. Ophævelse efter denne bestemmelse kan dog ikke ske, hvis barnet er mindreårigt.

I § 19 indeholdes hjemmel til ophævelse i visse tilfælde, hvor *barnets tarv* som følge af adoptantens optræden kræver, at forholdet ophæves. Dette gælder f. eks., hvor adoptanten har forset sig groft mod barnet. Ophævelse efter denne bestemmelse kan kun ske ved dom.

§ 20 giver en tilsvarende regel for det tilfælde, at barnet har forset sig groft mod *adoptanten* (eller dennes nærmeste). Også her kan ophævelsen kun ske ved dom.

Endelig bestemmer § 23, at adoptionsforholdet anses for ophævet, hvis adoptanten og adoptivbarnet indgår *ægteskab* med hinanden.

Med hensyn til *retsvirkningerne* indeholdes reglerne i § 24. Efter denne bestemmelse medfører ophævelse, at samtlige adoptionens retsvirkninger ophører for fremtiden. Justitsministeriet - respektive vedkommende domstol — kan dog tillade, at barnet beholder det ved adoptionen erhvervede navn. Som konsekvens af reglen genopvågner retsforholdet til barnets egen slægt; hvis barnet er under 18 år, indtræder de naturlige forældres forældremyndighed og underholdspligt derfor påny.

Som følge af det i foranstående afsnit 1 refererede forslag om indførelse af en adoptionsform med udvidede retsvirkninger har kommissionen gjort reglerne om ophævelse til genstand for overvejelser. Man har herunder drøftet, om man eventuelt burde gå den vej helt at afskaffe adgangen til ophævelse eller i alt fald begrænse den væsentligt. Baggrunden for denne tanke har bl. a. været, at ophævelse af et adoptionsforhold med fuldt familieskifte på forhånd må forekomme meget betænkelig, når man tager denne adoptionsforms særlige indhold og begrundelse i betragtning, og når man erindrer, at den typisk vil blive anvendt ved anonym adoption af fremmede småbørn.

For så vidt angår den traditionelle adoptionsform har kommissionen under drøftelserne af dette spørgsmål lagt vægt på, at de gældende ophævelsesregler ikke ses at have givet anledning til misbrug eller til mere indgående kritik. Da denne adoptionsform ikke adskiller sig væsentligt fra adoption efter den gældende lov, nærer man derfor ikke betænkelighed ved, for så vidt angår disse adoptioner, at blive stående ved de nuværende regler.

Spørgsmålet bliver herefter alene, om der bør fastsættes særlige regler med hensyn til adgangen til at ophæve adoptionsforhold med udvidede retsvirkninger, således at loven med andre ord skulle indeholde to sæt ophævelsesregler. Under hensyn til at det i praksis drejer sig om meget få tilfælde, hvor der sker ophævelse, uden at alle parter er enige derom, ville en sådan ordning efter kommissionens opfattelse imidlertid virke unødigt tungt. Kommissionen stiller derfor ikke på dette punkt forslag om særregler for adoption med fuldt familieskifte. Men efter indførelsen af denne form for adoption er det efter kommissionens opfattelse klart, at der ved skønnet over, om ophævelse bør tillades, også må lægges vægt på adoptionens art. Der bør således kunne anføres langt stærkere grunde til at ophæve en adoption med fuldt familieskifte end en traditionel adoption, i alt fald hvis barnet derved enten vil komme til at stå uden tilknytning til nogen familie eller bliver tvunget tilbage til den oprindelige familie på et tidspunkt, hvor denne forlængst har tabt enhver forbindelse med barnet.

I forbindelse med disse overvejelser har kommissionen underkastet adoptionslovens ophævelsesbestemmelser en mere generel gennemgang. På grundlag heraf stiller man forslag om enkelte særlige ændringer i de gældende regler. Herom henvises i det store og hele til bemærkningerne til de enkelte paragraffer nedenfor i afsnit V (side 46 ff).

Kommissionen har ved spørgsmålet om ophævelsens *retsvirkninger* anlagt den betragtning, at det må anses for tvivlsomt, om en adoption med fuldt familieskifte bør

kunne ophæves ved overenskomst, såfremt virkningen af ophævelsen skal være, at adoptivbarnet genindtræder i retsforholdet til den naturlige slægt. Kommissionen er af den opfattelse, at et sådant resultat ville stride mod den til grund for indførelsen af den nye adoptionsform liggende tanke - på alle måder at ligestillet barnet med et almindeligt ægtebarn. Hertil kommer, at det ville kunne give anledning til misbrug (f. eks. i arvemæssig henseende), hvis adoptanten og det myndige adoptivbarn således - blot på grundlag af en overenskomst mellem dem - kunne udvirke, at barnet genindtrådte i det een gang afbrudte retsforhold til sine forældre.

Kommissionen har overvejet, om man for at nå det ønskede resultat skulle gå den vej at lade reglen i adoptionslovens § 18 om ophævelse på grundlag af overenskomst udgå af loven. Baggrunden for denne tanke var blandt andet, at nødvendigheden af overhovedet at have en bestemmelse af dette indhold synes tvivlsom. Bestemmelsen er jo kun anvendelig, hvor adoptivbarnet er fyldt 21 år. De ønskede retlige virkninger af ophævelsen måtte derfor kunne opnås ved almindelige civilretlige aftaler mellem parterne, f. eks. ved arvepagt. Det må herved erindres, at det på dette tidspunkt (d. v. s. når barnet ikke længere er mindreårigt) er meget få retsvirkninger af adoptionen, der endnu har realitet i forhold til adoptanten.

Man har imidlertid ikke anset det for rigtigt at vælge denne fremgangsmåde. For det første er man af den opfattelse, at det uanset den anførte betragtning kan være begrundet at opretholde reglen i lovens § 18. Parter, der er enige om, at adoptionen ikke længere stemmer med deres interesser, kan f. eks. have en anerkendelsesværdig følelsesmæssig baggrund for at ønske forholdet bragt til ophør også rent retligt. De kan ligeledes - og med rette - være interesseret i, at adoptionens retsvirkninger bliver sat ud af kraft på en sådan måde, at der ikke levnes mulighed for fortolkningstvivel eller ugyldighedsindsigelser. For det andet er det, som det vil blive vist

nedenfor, ikke nødvendigt at skride til en fuldstændig ophævelse af § 18 for at opnå de ønskede resultater med hensyn til adoptionsbevillinger med udvidede retsvirkninger.

Det har endvidere været overvejet at ordne forholdet på den måde, at det skulle bero på et konkret skøn, om ophævelsen får virkning også på forholdet til barnets naturlige slægt. § 18 skulle herefter være anvendelig ved begge adoptionsformer, men således at kompetencen til ophævelse samtidig blev flyttet fra justitsministeriet til domstolene.

Kommissionen har imidlertid ikke ment at burde foreslå en regel af dette indhold. Begrundelsen herfor er i første række, at et § 18-tilfælde efter kommissionens mening ikke er egnet til domstolsbehandling, fordi der ikke foreligger nogen egentlig retstvist. Yderligere har man lagt vægt på, at det i dette tilfælde ville blive særdeles vanskeligt at udøve et skøn som det foreslåede; det må erindres, at kun adoptanten og adoptivbarnet, der forudsættes enige også på dette punkt, er egentlige parter i sagen, mens den naturlige slægt, for hvem udfaldet er af afgørende betydning, højst har krav på at blive hørt under sagen.

På baggrund af disse overvejelser har kommissionen valgt den fremgangsmåde i det hele at bibeholde adoptionslovens regler om ophævelsetilfældene og — som nævnt foran — at gøre bestemmelserne anvendelige på *begge* adoptionsformer. Samtidig har man imidlertid foretaget en udbygning af lovens § 24 om ophævelsens retsvirkninger, således at denne bestemmelse kommer til at indeholde den efter kommissionens mening nødvendige forskel mellem ophævelsetilfældene.

Kommissionens forslag (*lovudkastets* § 23) går herefter ud på følgende:

I forhold til adoptanten og dennes slægt medfører ophævelsen, at samtlige retsvirkninger bortfalder for fremtiden. Det kan dog tillades, at barnet beholder det ved adoptionen erhvervede navn. Det kan endvidere, når særlige grunde taler derfor, be-

stemmes, at adoptanten skal svare bidrag til barnets underhold.

I forhold til den naturlige slægt medfører ophævelsen som udgangspunkt ingen retsvirkninger. I tilfælde af ophævelse ved dom (d. v. s. hvor grundlaget for sagen er forseelser eller forsømmelser fra adoptantens side eller forseelser fra barnets side) kan retten dog under hensyntagen til anledningen til ophævelsen, barnets alder og de øvrige omstændigheder bestemme, at retsforholdet mellem barnet og dels naturlige slægt skal genopstå.

Forslaget indebærer ændring af gældende ret på følgende punkter: Det skal fremtidig kunne pålægges adoptanten at svare underholdningsbidrag til barnet efter ophævelsen. De naturlige forældre genindtræder ikke længere automatisk i forældremyndigheden, værgemålet og underholdspligten. Om ophævelsen overhovedet skal have indflydelse på barnets forhold til dets naturlige slægt afgøres af vedkommende domstol efter et konkret skøn over sagens omstændigheder. Ved ophævelse efter overenskomst influerer ophævelsen dog aldrig på dette forhold.

Kommissionen har ved dette forslag søgt at nå frem til den løsning, der efter en afvejelse af samtlige de i en ophævelsessag implicerede parters interesser må anses for den rigtigste og rimeligste. Man har her ved taget hensyn både til de erfaringer, der er indhøstet vedrørende de gældende regler, og til de særlige omstændigheder, der foreligger ved den foreslåede nye adoptionsform. Ved de internordiske drøftelser er der på dette grundlag opnået enighed om en regel af det skitserede indhold.

Udgangspunktet for reglens udformning har været, at det efter kommissionens opfattelse hverken ved adoption med udvidede retsvirkninger eller ved den traditionelle adoptionsform vil være rigtigt *automatisk* at lade barnet gå tilbage til den naturlige slægt. Med hensyn til *forældremyndighed og værgemål* er der således næppe nogen forhåndsformodning for, at barnets egne forældre, der jo i det typiske tilfælde har

givet afkald på det allerede i dets spæde alder, skulle have en sådan interesse for det og evne til at tage sig af det, at der er den fornødne baggrund for uden nærmere undersøgelse at lade dem overtage dette kompleks af rettigheder og forpligtelser. Ser man på spørgsmålet om *underholdspligt* over for barnet, må det endvidere erkendes, at det ikke sjældent ville være rimeligt fortsat at lade denne pligt påhvile adoptanten fremfor de naturlige forældre; dette kan f. eks. tænkes, hvis ophævelsen sker på grund af adoptantens forseelser mod barnet. For så vidt endelig angår *de arveretlige regler*, er spørgsmålet noget mere tvivlsomt. For den traditionelle adoptionsform er dette problem dog uden aktualitet, idet bevillingen jo i sin tid ikke bevirkede nogen ændring i forholdet til den naturlige slægt. Derimod kan spørgsmålet med rette rejses ved adoptionsforhold med udvidede retsvirkninger; her ville en ophævelse uden samtidig tilbagevenden til den naturlige slægt medføre den situation, at barnet stod uden arveretlig forbindelse med nogen af slægterne. Kommissionen har været opmærksom på denne situation. Man er imidlertid af den opfattelse, at den ikke er af en sådan karakter, at den i sig selv er tilstrækkelig til at begrunde en opretholdelse af systemet med automatisk tilbagevenden til den naturlige slægt. Kommissionen lægger på dette punkt afgørende vægt på, at forholdet til barnets egen slægt netop i disse tilfælde må antages at være af en særlig løs beskaffenhed.

Samtidig med at man har fastlagt det principielle udgangspunkt - at der ikke sker nogen *automatisk* tilbagevenden til den naturlige slægt — har kommissionen anset det for rigtigt positivt at fastslå, at ophævelsen aldrig skal have indflydelse på det retlige forhold til barnets egen slægt, når den sker på grundlag af overenskomst mellem parterne. Begrundelsen herfor er for det første, at en regel om tilbagevenden i dette tilfælde i det store og hele er overflødig. Det må jo som anført foran erindres, at barnet i disse tilfælde skal være fyldt 21

år, og at etablering af et arveretligt forhold til slægten normalt vil kunne ske ved testamente. For det andet vil det ikke kunne udelukkes, at en regel af dette indhold kan give anledning til misbrug; det er således ikke utænkeligt, at der kunne opnås enighed mellem adoptanten og den adopterede om at søge adoptionsforholdet ophævet, fordi de er kommet til kundskab om, at der er et gunstigt arvefald i den naturlige slægt i vente.

Med disse betragtninger som baggrund har kommissionen udarbejdet forslag om (*udkastets* § 23), at der kun sker en retablering af forholdet til den naturlige slægt, såfremt retten efter et konkret skøn finder grundlag herfor, og at en sådan retablering er udelukket, hvis ophæveisen sker efter overenskomst. Det praktiske resultat af denne regel bliver, at barnet i tilfælde af ophævelse i alt væsentligt vil blive stillet på samme måde, som hvis adoptanten var død.

Kommissionen har ikke anset det for formålstjenligt at optage nærmere bestemmelser i udkastet om, efter hvilke retningslinier det konkrete skøn skal udøves. Det udtales blot, at der skal tages hensyn til anledningen til ophævelsen, barnets alder og sagens øvrige omstændigheder. Man har indtaget dette standpunkt, fordi man anser det for praktisk umuligt at formulere en regel, der vil føre til fornuftige resultater i alle de utvivlsomt meget forskelligartede tilfælde, der kan opstå. Det er imidlertid tanken, at hovedsynspunktet ved den praktiske anvendelse af reglen bør være, om barnets tarv - afvej et over for slægtens interesser - tilsiger tilbagevenden eller ej. Er barnet endnu forholdsvis lille, og er de naturlige forældre egnede til at tage sig af det, vil dette synspunkt normalt føre til, at retten træffer bestemmelse om, at forældremyndighed m. v. tillægges forældrene. Hvis der derimod er tale om et halv voksent barn, hvor ophævelsen sker på grund af barnets lastværdige forhold, og hvor forbindelse med den naturlige slægt har væ-

ret afbrudt siden dets spæde år, vil forholdene oftest tale *imod* en tilbagevenden.

Det skal yderligere anføres, at reglen er tænkt anvendt på den måde, at den bestemmelse, som retten træffer om, hvorvidt retsforholdet mellem barnet og dets naturlige slægt skal genopstå, som hovedregel må være en enhed. Forholdet kommer klarest frem ved adoption med udvidede retsvirkninger, hvor det arveretlige forhold til barnets egen slægt blev afbrudt ved bevillingens udfærdigelse. Skønnes forældrene i et sådant tilfælde egnede til at overtage forældremyndigheden og værgemålet (og dermed underholdspligten), må en bestemmelse, truffet af retten i overensstemmelse hermed, naturligt følges af en retablering også af det gensidige arveretlige forhold. På den anden side er der som oftest ingen rimelig grund til at genoplive arveretten, hvis overvejelserne om barnets tarv fører til det resultat, at det ikke skal tilbagegives til de naturlige forældre. Rettens afgørelse vil derfor normalt gå ud på, at retsforholdet genopstår i dets helhed, eller at der ikke genopstår retsvirkninger i nogen relation.

Kommissionen har overvejet, om barnets retlige tilbagevenden til den naturlige slægt i givet fald bør være betinget af samtykke fra slægten. Selv om noget kunne tale for denne løsning, har man dog ikke anset det for rigtigt at stille et sådant krav. Man har herved specielt lagt vægt på, at det i praksis ville kunne volde vanskeligheder at afgøre, hvem der i så henseende er i stand til med bindende virkning at repræsentere slægten.

Kommissionen er derfor på dette punkt blevet stående ved reglen i *adoptionslovens* § 22 (lovudkastets § 24), hvorefter der inden ophævelse ved dom så vidt muligt skal indhentes erklæring fra de personer, hvis samtykke eller erklæring var nødvendig for i sin tid at få bevillingen udfærdiget. Det er kommissionens overbevisning, at der ved anvendelsen af denne regel vil blive tilvejebragt et betryggende grundlag for rettens afgørelse også af spørgsmålet om op-

hævelsens retsvirkninger over for den naturlige slægt.

Som nævnt foran side 32 indebærer lovudkastets § 23 yderligere den afvigelse fra gældende ret, at det i særlige tilfælde skal kunne bestemmes, at adoptanten skal svare bidrag til barnets underhold også efter ophævelsen. En regel af dette indhold er efter kommissionens opfattelse en naturlig konsekvens af det hovedsynspunkt, som har været bestemmende for udformningen af § 23, nemlig at ophævelsens retsvirkninger bør bero på en konkret afvejelse af de modstående hensyn. Den nærmere begrundelse for reglen er iøvrigt, at der - specielt i de tilfælde, hvor ophævelsen er begrundet i hensynet til barnets tarv — vil kunne opstå situationer, hvor det ville virke stødende, om man samtidig med ophævelsen befriede adoptanten for hans økonomiske forpligtelser over for barnet.

Man har derimod ikke fundet det rigtigt - selv i disse særlige tilfælde - at give mulighed for bevarelse også af arveretten efter adoptanten og dennes slægt. En opretholdelse af den arveretlige forbindelse efter ophævelsen ville efter kommissionens skøn savne rimelig begrundelse og ville iøvrigt betage ophævelsen en væsentlig del af dens indhold.

For så vidt angår ophævelsestilfældene indeholder kommissionens *lovudkast* i § 17, *stk. 2* forslag om indførelse af en ny ophævelsesgrund, nemlig adoptantens død. Reglen går ud på, at justitsministeriet, når adoptivforældrene er døde, kan ophæve adoptionsforholdet på begæring af de naturlige forældre med den virkning, at barnet genindtræder i retsforholdet til den naturlige slægt.

Begrundelsen for denne ret specielle regel er, at det i praksis utvivlsomt kan forekomme, at barnet vender tilbage til de naturlige forældre (eller en af dem) efter adoptantens død. Er der i en sådan situation ikke mulighed for at få adoptionsforholdet ophævet, vil man være henvist til enten blot at betragte barnet som plejebarn

hos dets egne forældre eller at måtte anvise dem den udvej at adoptere deres eget barn. Dette resultat er efter kommissionens opfattelse urimeligt.

Man har været opmærksom på, at spørgsmålet formentlig ville kunne løses på en ligeså fyldestgørende måde ved blot at optage en bestemmelse i loven om, at retssag til ophævelse også kan anlægges *efter* adoptantens død, hvis sagen er begrundet i hensynet til barnets tarv. Kommissionen har imidlertid foretrukket at gøre tilfældet til en særlig ophævelsesgrund. Begrundelsen herfor er dels, at der i et sådant tilfælde ikke foreligger nogen egentlig retstvist, dels at det i praksis ville kunne volde vanskeligheder at fastslå, mod hvem en retssag skulle anlægges.

Ved gennemgangen af lovens ophævelsestilfælde har kommissionen været opmærksom på, at man i Norge og Sverige har en særlig regel om *ophævelse af adoptionsforholdet på grund af sindssygdom og åndssvaghed* eller andre sjælelige eller legemlige mangler og sygdomme hos adoptivbarnet. En ophævelsesregel af dette indhold blev indført i Sverige i 1944 og i Norge i 1948.

Den *svenske* regel (lov af 5. maj 1944, nu föräldrabalkens 4. kap. 8 §) lyder således:

»Finnes adoptivbarnet lida av sinnesslöhet, annat svårt själsligt eller kroppsligt lyte eller svårartad sjukdom, som kan antagas härröra från tiden före adoptionen, utan att adoptanten då ägde vetskap därom, varde adoptivförhållandet hävt, såframt ansökan göres av adoptanten inom fem år från adoptionen.«

Den *norske* regel (lov om adopsjon af 2. april 1917 § 23, stk. 1, jfr. lov af 22. oktober 1948) har følgende ordlyd:

»Viser adoptivbarn seg å være ånds- svakt eller sinnssykt eller å lide av annen betydelig legemlig eller sjælelig lyte eller

ondartet og langvarig sygdom som kan antas å stamme fra tiden før adopsjonen og som adoptivforeldrene da ikke kjente til, kan de innen 5 år fra adopsjonen forlange adoptivforholdet opphevet ved dom.«

Da kommissionen påbegyndte sit arbejde, var der af justitsministeriet i rigsdagssamlingen 1948-49 fremsat forslag på rigsdagen om ændring af adoptionslovens § 20, gående ud på at denne bestemmelse skulle bringes i overensstemmelse med de nye norske og svenske regler.

Justitsministeriets forslag til nyt stk. 2 i adoptionslovens § 20 havde følgende ordlyd (Rigsdagstidende 1948-49, tillæg A sp. 3741-48):

»Såfremt adoptivbarnet viser sig at lide af sindssygdom, åndssvaghed, anden betydelig sjælelig mangel eller af betydelig legemlig mangel eller alvorlig og langvarig sygdom, og det må antages, at denne mangel eller lidelse hidrører fra tiden før adoptionen, og at adoptanten ved adoptionen ikke var bekendt dermed, bliver adoptivforholdet efter påstand at ophæve ved dom. Sag herom må anlægges inden 5 år fra adoptionsbevillingens dato.«

Lovforslaget gav anledning til indgående drøftelser på rigsdagen, se Rigsdagstidende 1948-49, landstingets forhandlinger sp. 466-484. Drøftelserne angik specielt spørgsmålet om, i hvilket omfang der burde være adgang til ophævelse på grund af *legemlige* mangler og sygdomme hos adoptivbarnet. Endvidere diskuteredes virkningerne af ophævelsen i forhold til barnets naturlige forældre.

Forslaget nåede ikke at blive færdigbehandlet i rigsdagssamlingen 1948-49. Med en mindre ændring blev det derefter påny fremsat i samlings afdelinger, se Rigsdagstidende 1950-51 tillæg A sp. 3261 og 7409. Forslaget underkastedes en 1. behandling i landstinget, se landstingets forhandlinger sp. 88-93. Den nævnte ændring bestod i

en ændret affattelse af reglen om ophævelse af adoptionsforhold i tilfælde, hvor barnet lider af *legemlige* mangler og sygdomme. Reglen var nu affattet således:

»Såfremt adoptivbarnet viser sig at lide af sindssygdom, åndssvaghed, anden betydelig sjælelig mangel eller af *uhelbredelig og ondartet legemlig mangel eller sygdom* ...«

Et hermed overensstemmende forslag blev genfremsat i landstinget i rigsdagssamlingen 1951-52, se tillæg A sp. 3067. Efter at forslaget havde været underkastet udvalgsbehandling, se tillæg B sp. 171-186, der bl. a. indeholder Retslægerådets erklæringer af 12. juli 1948 og 28. februar 1951, blev det vedtaget af landstinget ved 3. behandling den 14. december 1951 i følgende skikkelse, se landstingets forhandlinger sp. 349 og sp. 366:

»Såfremt adoptivbarnet viser sig at lide af sindssygdom, åndssvaghed, anden betydelig sjælelig mangel eller af betydelig legemlig mangel, og der ikke er rimelig udsigt til varig helbredelse, kan adoptivforholdet efter påstand ophæves ved dom, hvis lidelsen eller manglen hidrører fra tiden før adoptionen, og adoptanten ved adoptionen ikke var bekendt dermed.

Sag herom må anlægges inden 5 år fra adoptionsbevillingens dato.«

Et mindretal i landstingets udvalg udvalgte, at det ikke kunne tiltræde forslagens bestemmelse om, at »betydelig legemlig mangel« kan medføre ophævelse af adoptionsforholdet, idet mindretallet mente, at ophævelse af adoptionsforhold på grund af legemlig mangel overhovedet ikke bør kunne ske. Et af mindretallet i overensstemmelse hermed stillet ændringsforslag blev imidlertid forkastet ved lovforslagets 2. behandling i landstinget, se dettes forhandlinger sp. 362.

Forslaget blev derefter oversendt til folketinget og underkastet en 1. behandling, se folketingets forhandlinger 1951-52

sp. 1891-1927. Der blev under debatten fra flere sider udtalt betænkeligheder ved at gå med til en så vid adgang til ophævelse af et adoptionsforhold, som lovforslaget i den af landstinget vedtagne affattelse muliggjorde, og navnlig mod at åbne adgang til dets ophævelse på grund af »betydelig legemlig mangel«. Der blev også rejst spørgsmål om, hvem barnet skal gives tilbage til, når adoptionen ophæves på grund af sjælelige eller legemlige mangler hos barnet, idet man i det hele betonedede hensynet til barnets tarv som værende af afgørende betydning ved en eventuel lovordning af disse specielle forhold.

Forslaget blev henvist til et udvalg, der havde forskellige forhandlinger med justitsministeriet, men som ikke afgav betænkning inden rigsdagssamlingens slutning. Lovforslaget er ikke senere blevet fremsat på rigsdagen eller i folketinget.

Kommisionen har herefter ment at burde tage spørgsmålet om adgang til ophævelse af et adoptionsforhold på grund af sjælelige eller legemlige mangler og sygdomme hos barnet op til fornyet og selvstændig overvejelse. Det skal herved bemærkes, at spørgsmålet som følge af lovgivningens stilling i Norge og Sverige og under hensyntagen til de af det danske justitsministerium derom fremsatte lovforslag ikke har været inddraget under de med de øvrige nordiske kommissioner stedfundne drøftelser.

Enhver udvidelse af den nu bestående adgang til ophævelse af et adoptionsforhold kræver efter kommissionens opfattelse meget stærke grunde. En adoption tilsigter, som oftere fremhævet, at skabe et fast og varigt forhold, der træder i stedet for det naturlige forældre - barneforhold. Dette vil komme endnu stærkere frem efter kommissionens forslag om at indføre en ny form for adoption med fuldt familieskifte., hvorefter barnet helt udtræder af sin naturlige familie og indtræder i adoptantens familie ganske som dennes eget barn. Indføres denne form for adoption, må den, som tidligere nævnt, antages at ville blive den al-

deles fremherskende ved adoption af småbørn, der er født af en ugift moder.

Adoptivforældres forhåbninger og forventninger om at få et sundt og normalt barn vil ikke helt sjældent blive skuffet, selvom antallet af sådanne tilfælde i betydelig grad vil kunne formindskes ved forudgående betryggende lægeundersøgelse af barnet og ved tilvejebringelse af oplysninger vedrørende dets slægt. Ved overvejelserne om, hvorvidt adoptionsforholdet i sådanne tilfælde bør kunne ophæves, kan almindelige forudsætnings- og misligholdelsessynspunkter ikke komme i betragtning. Der er ved adoptionen etableret et familieretligt forhold, som bør stå fast, uanset om adoptivforældrenes forventninger i den ene eller den anden retning med hensyn til barnets tilstand og udvikling måtte blive skuffede. Der er her tale om en byrde, som adoptivforældre — lige så vel som naturlige forældre - må bære. Enhver mere *generel* regel om adgang til at ophæve et adoptionsforhold på grund af sjælelige og legemlige sygdomme eller mangler hos barnet vil komme i strid med hensynet til barnets interesser. Det er ikke nok, at reglen indskrænkes til en fakultativ adgang til at ophæve adoptionen, og at der kan henvises til, at domstolene antagelig kun sjældent vil gå med til at ophæve denne. Spørgsmålet om ophævelse burde helst ikke kunne opstå for adoptivforældre. Begynder disse først at overveje, om de ikke bør søge at få adoptionen ophævet, er barnets tryghed i adoptivforældrenes hjem svækket på en sådan måde, at den vanskelig vil kunne genoprettes.

Selvom således en generel regel om adgang til ophævelse af en adoption på grund af sygdomme eller mangler hos barnet må forkastes, bliver der dog også efter kommissionens opfattelse nogle ganske få tilfælde tilbage, hvor et ønske hos adoptivforældrene om adoptionens ophævelse må siges at være vel begrundet, og hvor hensynet til barnets interesser ikke taler imod en sådan ophævelse. Der tænkes herved i første række på tilfælde, hvor barnet viser sig at

være åndssvagt. I sådanne tilfælde vil kontakten mellem adoptivforældrene og barnet kunne være brudt, således at det ved adoptionen tilsigtede forældre – barneforhold ikke kan realiseres; dette gælder navnlig ved varig anbringelse på anstalt. Det vil i disse specielle tilfælde være rimeligt, at der gives adoptivforældrene en adgang til at få spørgsmålet om ophævelse af adoptionen prøvet ved domstolene. Det bør herefter overlades til domstolene at afgøre, om barnets åndssvaghed har en sådan karakter, at en opretholdelse af adoptionen efter en afvejelse af både adoptivforældrenes og barnets interesser ville være åbenbart ubillig. Når afgørelsen kommer til at bero på domstolens skøn i så henseende, har man ved reglens formulering ment at kunne undgå den altid i praksis vanskelige sondring mellem åndssvaghedens forskellige grader, selvom det efter reglens begrundelse er klart, at den særlig tager sigte på de tilfælde, hvor barnet lider af åndssvaghed i højere grad.

Efter hvad der anføres i bemærkningerne til justitsministeriets første forslag i Rigsdagstidende 1948-49 tillæg A, sp. 3741-48, har de henvendelser, der i årenes løb er sket til ministeriet om muligheden af en ophævelse af adoptionen på grund af lidelser hos barnet, alle haft hensyn til tilfælde, hvor det efter adoptionen har vist sig, at barnet var åndssvagt. Selvom noget kunne tale for at begrænse ophævelsesadgangen til disse tilfælde, hvor den må antages at have størst praktisk betydning, har kommissionen dog ment, at man, når man overhovedet vil lovgive om disse forhold, bør medtage de tilfælde, hvor barnet lider af en sindssygdom af lignende betydning for kontaktforholdet mellem det og adoptivforældrene som åndssvagheden. Man har herved i første række haft for øje ungdomssløvsind i barneårene og andre tilsvarende sindssygdomme hos barnet, der i almindelighed kræver hospitalsbehandling og udelukker en virkelig kontakt mellem adoptivforældrene og barnet. Men man har — på samme måde som ved åndssvagheden —

ment at kunne nøjes med at angive sindssygdom som den betingelse, under hvilken sag om ophævelse af adoptionen kan rejses. Den nærmere afgrænsning af reglens rækkevidde må også i dette tilfælde tilkomme domstolene.

Udover de nævnte tilfælde: åndssvaghed og sindssygdom mener kommissionen ikke at man bør gå. Legemlige mangler bør overhovedet ikke komme i betragtning; og man har også næret overvejende betænkelighed ved udover åndssvaghed og sindssygdom at medtage »anden betydelig sjælelig mangel«, idet man lægger vægt på, at de tilfælde, hvor loven overhovedet åbner mulighed for en ophævelse af adoptionsforholdet, er angivet så klart og utvetydigt som muligt og derfor ikke frister til at rejse sag om ophævelse, hvor der hos barnet har vist sig tegn på neurotiske lidelser eller psykopatier.

En regel efter de foran angivne retningslinier er optaget i *udkastets* § 18.

4. Overgangsregler.

Da adoptionsloven blev gennemført i 1923, valgte man den fremgangsmåde kun at lade lovens regler være anvendelige på de adoptionsbevillinger, der blev udfærdiget efter lovens ikrafttræden. Der blev dog gjort undtagelse herfra, for så vidt angår bestemmelserne om ophævelse, idet reglerne herom (lovens §§ 18-24) finder anvendelse på alle adoptionsforhold uden hensyn til tidspunktet for deres stiftelse.

Ved en gennemførelse af kommissionens foran refererede forslag om omdannelse af adoptionsinstituttet, således at der bliver valgfrihed mellem to forskellige adoptionsformer, vil spørgsmålet om udformningen af lovens overgangsbestemmelser få større selvstændig betydning end normalt. Der må således blandt andet tages stilling til, om der bør være adgang til ved ny bevilling eller på anden måde at tillægge en *før* lovens ikrafttræden udfærdiget adoptionsbevilling samme indhold som de nye bevillinger med udvidede retsvirkninger.

Samtidig opstår der visse andre spørgsmål af intertemporalretlig karakter som følge af de foreslåede ændringer med hensyn til retsvirkningerne af den traditionelle adoptionsform. Udkastets § 14, sammenholdt med § 13, bestemmer således -- som omtalt foran side 28 - blandt andet, at denne adoptionsform ikke længere skal medføre tvangsarveret for adoptivbarnet, men at dette på den anden side skal have legal arveret ikke alene efter adoptanten, men også efter dennes slægt. Disse ændringer af den eksisterende adoptionsforms indhold rejser det spørgsmål, om det vil være berettiget uden videre at lade de nye regler være anvendelige også på de tidligere udfærdigede adoptionsbevillinger, eller om det er nødvendigt at opretholde disse med det indhold, som de har efter den gældende lov.

Men hensyn til spørgsmålet om efter ansøgning at tillægge ældre adoptionsbevillinger samme udvidede retsvirkninger i forhold til adoptanten og hans slægt og til barnets naturlige slægt som den nye adoptionsform er kommissionen af den opfattelse, at det vil være rimeligt at åbne mulighed for en sådan ændring. Ved de stedfundne drøftelser med de andre nordiske kommissioner har disse indtaget samme standpunkt.

Til støtte for en regel af dette indhold kan særlig anføres, at ændringen vil medføre en væsentlig forbedring af barnets retsstilling. Reglen vil iøvrigt i det store og hele blot betyde, at der bliver bragt overensstemmelse mellem de faktiske forhold og den opfattelse af de gældende retsregler, som i vidt omfang er herskende hos adoptanter og disses pårørende.

Kommissionen stiller derfor i *lovudkastets* § 28, *stk. 4*, forslag om en regel, gående ud på, at justitsministeriet, når omstændighederne taler herfor, efter ansøgning kan tillægge en før den nye lovs ikrafttræden udfærdiget bevilling retsvirkning i overensstemmelse med de nye regler. Ansøgning herom skal være indgivet inden 5 år efter ikrafttrædelsen af den nye lov. Be-

grundelsen for tidsfristen er, at det forekommer kommissionen vigtigt, at der skabes klarhed over de ældre adoptivbørns retsstilling så snart som muligt.

I forbindelse med denne regel har kommissionen overvejet, om det bør være et vilkår for omdannelsen af de ældre adoptionsforhold, at der indhentes samtykke eller erklæring fra de personer, der i sin tid skulle samtykke i eller erklære sig om adoptionsandragendet. Man er klar over, at det i visse tilfælde ville være rimeligt at stille et sådant krav, men man mener ikke, at der er tilstrækkelig begrundelse for en almindelig regel herom. Et krav om, at der altid skal rettes henvendelse til den naturlige slægt, ville meget let kunne medføre psykiske ulemper og praktiske vanskeligheder, f. eks. i retning af brud på en hidtil gennemført hemmeligholdelse eller chikanøs optræden fra forældrenes side.

Under hensyn hertil har kommissionen valgt den fremgangsmåde at formulere reglen på en sådan måde, at der ikke siges noget udtrykkeligt om indhentelse af samtykke eller erklæring fra den naturlige slægt. Man har imidlertid ved at indføre sætningen, »når omstændighederne taler herfor« villet angive, at det beror på ministeriets frie skøn, om ansøgningen skal bevilges. Ved udøvelsen af dette skøn vil det blandt andet kunne tages i betragtning, om omstændighederne gør det rimeligt at indhente fornyede samtykkeerklæringer, således at tilladelse i disse tilfælde nægtes, hvis der protesteres fra den pågældende person. Det er kommissionens opfattelse, at det vil være rigtigst at søge indhentet fornyet samtykke, hvis det f. eks. drejer sig om et barn, der er født i ægteskab, og som adoptanten havde en vis tilknytning til inden adoptionen, og navnlig hvis de naturlige forældre har bevaret en vis forbindelse med barnet også efter adoptionen.

Såfremt det tidligere stiftede adoptionsforhold ikke ønskes ændret til den nye adoptionsform, opstår der som nævnt yderligere det spørgsmål, om adoptionen fortsat skal have det indhold, den har efter den

gældende lov, eller om man uden videre kan lade de nye regler om den traditionelle adoptionsform finde anvendelse på en sådan ældre adoptionsbevilling.

Kommissionen er opmærksom på, at den sidste løsning er den simpleste, idet den blandt andet vil medføre den ikke ubetydelige fordel, at man i praksis, særlig i skifteretterne, undgår at skulle arbejde med et ekstra sæt adoptionsregler. Trods denne utvivlsomme fordel mener kommissionen dog i princippet at måtte gå ind for den fremgangsmåde, der blev valgt ved adoptionslovens gennemførelse i 1923, nemlig at lade de allerede udfærdigede adoptionsbevillinger bestå med det ved lovens ikrafttræden gældende indhold. Kommissionens begrundelse for dette standpunkt er følgende:

De foreslåede nye regler om virkningerne af den traditionelle adoptionsform medfører på flere punkter afgørende ændringer i forhold til gældende ret. En automatisk overførelse af disse ændringer på de ældre adoptionsbevillinger vil derfor i mange tilfælde indebære en betydelig afvigelse fra de forudsætninger hos adoptanten, under hvilke bevillingen i sin tid blev udfærdiget. Når adoptanten nu ikke ønsker at benytte sig af den adgang, der efter den foran omtalte overgangsregel bliver tillagt ham til at få bevillingen suppleret med de nye udvidede retsvirkninger, må man efter kommissionens opfattelse gå ud fra, at det vil stemme bedst med hans interesser ikke at foretage ændring af adoptionens indhold. Man er således fra kommissionens side tilbøjelig til at lægge en vis vægt på den del af omstændighederne ved adoptionsforholdets stiftelse, som er af kontraktretlig karakter, og som i sin tid gav sig udslag i ansøgningen og dennes henvisning til de da gældende regler.

Hertil kommer, at der efter kommissionens skøn ikke synes at foreligge særlig vægtige grunde — bortset fra de anførte praktiske hensyn — for på denne måde at gribe ind i et bestående retsforhold. Kommissionen er klar over, at der hverken efter

den juridiske teori eller efter praksis antages at være noget til hinder for, at nye arveregler som hovedregel straks gøres anvendelige på alle arvefald, der sker efter reglernes ikrafttræden; man er opmærksom på, at der heri ligger, at der normalt *ikke* tages hensyn **til**, om retsforholdet mellem arveladeren og arvingen er stiftet før eller efter indførelsen af de nye regler. Det er imidlertid kommissionens opfattelse, at netop den foran fremhævede kontraktretlige side af adoptionsforholdet gør det rimeligt i videre omfang end ellers at tage hensyn til partens forudsætninger og formodede vilje.

På denne baggrund går kommissionens forslag (*lovudkastets* § 28) ud på, at 1923-loven principielt fortsat skal være gældende for de adoptionsforhold, der er stiftet i henhold til denne lov. Fra hovedreglen gøres der dog 2 undtagelser:

Det bestemmes for det første, at ethvert spørgsmål om *ophævelse* skal bedømmes efter den nye lovs regler uanset tidspunktet for adoptionsforholdets stiftelse. Denne undtagelse stemmer med den tilsvarende regel i 1923-lovens overgangsbestemmelser. Begrundelsen er, at det ved afgørelser, der er af så indgribende betydning som ophævelse af et adoptionsforhold, ville virke stødende, hvis udfaldet af en konkret sag skulle være afhængigt af, om forholdet falder ind under det ene eller det andet sæt retsregler.

For det andet ophæves reglen i adoptionslovens § 13, stk. 2, om at *adoptivbarnets arvelod*, hvis adoptanten efterlader sig livsarving, skal udredes af den del af formuen, hvorover adoptanten frit kunne råde ved testamente. Følgen af en ophævelse af denne regel er, at adoptionen herefter ikke længere bevirker nogen indskrænkning i adoptantens testationsret. Det betyder endvidere, at arveretten for adoptantens egne børn indskrænkes i samme omfang, som der er adoptivbørn.

Kommissionen har foreslået denne undtagelse **for** at råde bod på de uheldige resultater, som de gældende regler fører til

i de tilfælde, hvor adoptanten ikke har taget testationsforbehold. Som omtalt foran side 9 har adoptanten i denne situation ingensomhelst testationsret, hvis han ved siden af adoptivbarnet efterlader sig een eller to livsarvinger; retten er endvidere stærkt begrænset, hvis han efterlader sig flere end to livsarvinger. Det er kommissionens opfattelse, at adoptionsinstituttet er bedst tjent med en ophævelse af disse regler, der på en uheldig måde stiller en adoptant testationsmæssigt ringere end personer, der iøvrigt efterlader sig børn. Man har samtidig ment, at der ikke med rette kan rejses indvendinger mod den af ændringen følgende forringelse af adoptantens egne børns arveretlige stilling. Efter de almindelige principper om forholdet mellem ældre og ny arvelovgivning betragtes en arveretlig status jo ikke som en velerhvervet rettighed, i hvilken der ikke kan foretages indgreb ved en ny lov. Iøvrigt bliver børnenes stilling ikke anderledes, end hvis adoptanten havde fået endnu et ægtebarn i stedet for et adoptivbarn. Forslaget

ligger på dette punkt på linie med arvelovskommissionens resultater (jfr. betænkningen side 56-59).

Man er fra kommissionens side opmærksom på, at ophævelsen af lovens § 13, stk. 2, i enkelte situationer vil kunne give anledning til fortolkningstvivil. Dette kan således være tilfældet, hvis en adoptant, der har taget testationsforbehold, ved sin død efterlader et testamente, i hvilket han har disponeret fuldt ud over den frie tredjedel til fordel for andre end adoptivbarnet. Et sådant fortolkningsspørgsmål må efter kommissionens opfattelse — som sædvanlig ved testamentsfortolkning — løses rent konkret. Oftest vil der være holdepunkter i selve testamentet for bedømmelsen af spørgsmålet om, hvorvidt det har været testators mening at gøre adoptivbarnet arveløs. Foreligger der ikke positiv støtte for en anden fortolkning, må udgangspunktet formentlig være, at testationen skal komme børnene — testators egne og adoptivbarnet — til skade i lige omfang.

IV.

Kommissionens forslag.

På grundlag af de i foranstående afsnit refererede overvejelser har kommissionen udarbejdet forslag til ændring af adoptionslovens regler om adoptionens retsvirkninger og om ophævelse af adoptionsforhold. Som tidligere omtalt har man endvidere ved den revision af de vigtigste af lovens bestemmelser, som de principielle overvejelser nødvendiggjorde, benyttet lejligheden til at foretage en almindelig gennemgang af lovens regler. Som resultat heraf stiller kommissionen forslag om ændring af yderligere nogle paragraffer i loven.

Kommissionen har anset det for mest

praktisk at fremlægge sine forslag i form af en gengivelse af adoptionsloven, således som den vil fremtræde efter indføjelser af de foreslåede ændringer. Nedenstående *for-
slag til ændret affattelse af adoptionsloven* er udarbejdet i overensstemmelse hermed.

I forslaget er ændringer i forhold til den gældende lov fremhævet ved kursivering af de pågældende afsnit eller — hvor dette af tekniske grunde har været umuligt — ved udtrykkelig angivelse af forholdet.

Kommissionens forslag er af følgende indhold:

Udkast

til ændret affattelse af

lov nr. 87 af 26. marts 1923 om adoption.

Kapitel 1. Betingelser.

§ 1.

Den, som er fyldt 25 år, kan ved bevilling fa tilladelse til at antage en anden som adoptivbarn.

Bevilling til adoption af eget barn kan ikke meddeles.

§ 2.

Såfremt den, der ønsker at adoptere, er gjort umyndig, må han have sin værges samtykke til adoptionen.

§ 3.

Den, som er gift, kan kun adoptere sammen med sin ægtefælle, medmindre denne er forsvundet eller er sindssyg eller ånds-

svag. Dog kan den ene ægtefælle med den andens samtykke adoptere dennes barn eller adoptivbarn.

§ 4.

Kun ægtefæller kan adoptere sammen.

Et adoptivbarn kan, så længe adoptanten lever, ikke påny adopteres af nogen anden end adoptantens ægtefælle.

Den, som er fyldt 12 år, kan ikke adopteres uden sit samtykke.

Er den, som ønskes adopteret, under 21 år, kræves samtykke fra forældrene. Er den ene af forældrene død eller forsvundet,

sindssyg eller åndssvag, eller er han uden del i forældremyndigheden, er den andens samtykke tilstrækkeligt. Gælder det anførte begge forældrene, kræves samtykke fra værge.

Fra den af forældrene, hvis samtykke ikke behøves, skal om muligt erklæring indhentes, førend afgørelsen træffes, og findes der en særlig beskikket værge, skal hans erklæring indhentes.

(Lovens § 6, stk. 3, udgår).

Den, som er gjort umyndig, må ikke adopteres uden samtykke af værgen.

§ 8.

Adoption må alene gives, hvor den efter foretaget undersøgelse kan antages at være til gavn for den, som skal adopteres, og denne enten ønskes opfostret hos adoptanten eller har været opfostret hos ham, eller der foreligger anden særlig grund til adoptionen.

(Lovens § 8, stk. 2, udgår).

Inden der meddeles bevilling til adoption, skal det søges oplyst, om der fra nogen af siderne er betalt eller skal betales vederlag og i bekræftende fald, hvor stort dette er. Herom kan erklæring på tro og love afæskes alle vedkommende.

Ydes der adoptanten vederlag, kan bevillingens meddelelse gøres afhængig af, at vederlaget helt eller delvis sikres anvendt til bedste for adoptivbarnet.

Kapitel 2. Retsvirkninger.

§ 10.

Ved adoptionen får adoptivbarnet adoptantens slægtsnavn, medmindre det under særlige omstændigheder i bevillingen bestemmes, at det skal beholde sit eget navn eller bære begge navne i forening.

Ved adoptionen går *forældremyndigheden og værgemålet* over til adoptanten.

Om adoptivbarnets religiøse opdragelse kan der ved adoptionen træffes særlig bestemmelse.

(Lovens § 11, stk. 3, udgår).

§ 12.

Adoptanten er forpligtet til at forsørge adoptivbarnet som sit eget barn og har ikke krav på at få bidrag dertil af de virkelige forældre.

Det kan dog i det i § 14 nævnte tilfælde i bevillingen bestemmes, at adoptanten indtræder i retten til underholdsbidrag fra disse,,

§ 13.

Adoptivbarnet og dets livsarvinger arver og arves af adoptanten og dennes slægt, som om det var adoptantens eget barn.

Ved adoptionen bortfalder det arveretlige forhold mellem adoptivbarnet og dets virkelige slægt.

§ 14.

Når det særskilt begæres, kan det i bevillingen bestemmes, at adoptivbarnet og dets livsarvinger skal bevare arveretten efter den naturlige slægt, og at denne skal bevare arveretten efter adoptivbarnet og dets livsarvinger. I dette tilfælde gælder følgende særlige regler:

- 1) *Adoptionen medfører ikke tvangsarveret.*
- 2) *Dør adoptivbarnet efter at have modtaget arv eller gave fra en adoptant eller hans slægt, har adoptanten og dennes arvinger arveret efter adoptivbarnet, som om dette havde været adoptantens eget barn, for så stor del af dets ejendele, som i værdi svarer til, hvad det har modtaget, og med ret til forlods af boet at udtage modtagne genstande.*
- 3) *Efterlader adoptivbarnet sig ingen arverettigt slægt eller ægtefælle, arves det af adoptanten og hans slægt.*

§15.

(Lovens §13, stk. 3).

Adoption medfører ikke den ret, som tilkommer den successionsberettigede slægt ifølge lov nr. 363 af 4. oktober 1919 § 4, eller successionsret til fideikommiss, medmindre dette særlig er hjemlet.

§16.

(Lovens § 15).

Med de i nærværende lov nævnte indskrænkninger får adoptivbarnet i forhold til adoptanten retsstilling som dennes ægte barn.

Såfremt en ægtefælle adopterer sin ægtefælles barn eller adoptivbarn, får barnet således samme retsstilling, som om det var ægtefællernes fælles barn.

Kapitel 3. Ophævelse.

§17.

(Lovens § 18).

Adoptionsforholdet kan på begæring ophæves af justitsministeriet, når adoptanten og adoptivbarnet er enige derom. Er nogen af parterne gjort umyndig, må tillige værgeren give sit samtykke. Er barnet mindreårigt, kan ophævelse efter denne bestemmelse ikke finde sted.

Når adoptivforældrene er døde, kan justitsministeriet på begæring af forældrene ophæve adoptionsforholdet med den virkning, at barnet genindtræder i retsforholdet til den naturlige slægt.

§ 18.

Adoptionsforholdet bliver efter påstand at ophæve ved dom, såfremt adoptivbarnet viser sig at lide af åndssvaghed eller sindssygdom i en sådan grad, at det ville være åbenbart ubilligt at forlange forholdet opretholdt, og lidelsen hidrører fra tiden før adoptionen, uden at adoptanten var bekendt dermed.

Sag herom må anlægges inden 5 år fra adoptionsbevillingens dato.

Sagen anlægges af adoptanten eller, hvis han er sindssyg, af hans værge.

§19.

(Lovens § 19).

Adoptionsforholdet bliver efter påstand at ophæve ved dom, såfremt adoptanten har forset sig groft mod barnet eller i væsentlig grad forsømmer de ham ifølge adoptionen påhvilende forpligtelser, eller såfremt ophævelse iøvrigt skønnes at være af væsentlig betydning for adoptivbarnet.

Sagen om ophævelse anlægges af adoptivbarnet, eller hvis det er umyndigt, sindssygt eller åndssvagt, enten af dets værge eller af dets virkelige fader eller moder eller af det offentlige.

§20.

(Lovens § 20).

Adoptionsforholdet bliver efter påstand at ophæve ved dom, såfremt adoptivbarnet har forset sig groft mod adoptanten eller hans nærmeste, eller det iøvrigt på grund af groft lastværdigt forhold hos adoptivbarnet ville være åbenbart ubilligt at forlange adoptionsforholdet opretholdt.

Sagen anlægges af adoptanten eller, hvis han er sindssyg, af hans værge.

§21.

(Lovens § 21).

Hvis ægtefæller har fælles adoptivbarn, kan adoptionsforholdet i almindelighed kun ophæves overfor dem begge.

Ophævelse ifølge §§ 18 og 20 kan kun ske efter påstand af begge ægtefæller, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

I de i §§ 19 og 20 omtalte tilfælde kan ophævelse ske, selv om de der nævnte forhold kun gælder den ene af adoptanterne.

§22.

(Lovens § 22 a).

Kan der ikke efter retsplejelovens almindelige regler påvises noget værneting, for hvilket sag til ophævelse af et adoptionsforhold kan indbringes, anlægges sagen ved den ret, som justitsministeriet bestemmer.

§23.

(Lovens § 24).

Ved ophævelse bortfalder retsvirkningerne mellem adoptivbarnet og adoptanten og hans slægt; det kan dog tillades adoptivbarnet at beholde navnet. Når særlige grunde taler derfor, kan det bestemmes, at adoptanten skal svare bidrag til barnets underhold.

I de i §§ 19 og 20 nævnte tilfælde kan retten under hensyntagen til anledningen til ophævelsen, barnets alder og de øvrige omstændigheder bestemme, at retsforholdet mellem barnet og dets naturlige slægt skal genopstå.

løvrigt genindtræder ingen retsvirkninger i forhold til den naturlige slægt.

§24.

(Lovens § 22).

Forud for ophævelsen af et adoptionsforhold i henhold til §§ 18-20 skal retten så vidt muligt indhente erklæring fra de personer, hvis samtykke eller erklæring kræves til adoptionsbevillings meddelelse. *Retten kan dog, når særlige grunde taler herfor, og ophævelsen ikke får retsvirkninger for nogen af disse personer, bestemme, at sådan erklæring ikke skal indhentes.*

Kapitel 4, Forskellige bestemmelser.

§25.

(Lovens § 25).

Ved overenskomst med fremmed stat kan det bestemmes, at dennes statsborgere kun kan adoptere eller adopteres her i landet under bestemte, traktatmæssig fastsatte betingelser.

Tilsvarende bestemmelser kan træffes med

hensyn til ophævelse af adoptionsforholdet, når adoptanten er fremmed statsborger.

§26.

(Lovens § 26).

Med hensyn til bestemt angivne fremmede stater kan det ved kongelig anordning fastsættes, at danske statsborgere kun under bestemte betingelser kan adoptere eller adopteres i vedkommende stat.

På samme måde kan det bestemmes, at adoptionsforholdet ikke kan hæves i fremmed stat med virkning her i riget, når adoptanten er dansk statsborger.

§27.

(Lovens § 23).

Så længe adoptionsforholdet består, må adoptant og adoptivbarn ikke indgå ægteskab med hinanden.

§28.

Vor adoptionsforhold, der er stiftet inden nærværende lovs ikrafttræden, gælder bestemmelserne i lov nr. 87 af 26. marts 1923 om adoption med følgende ændringer:

§ 13, stk. 2, udgår.

§§ 18-24 udgår og erstattes af bestemmelserne i nærværende lovs kap. 3.

Justitsministeriet kan, når omstændighederne taler herfor, tillægge en før denne lovs ikrafttræden udfærdiget bevilling retsvirkning efter §13, jfr. § 12, stk. 1. Ansøgning herom skal være indgivet inden 5 år efter lovens ikrafttræden.

Indtil 2 år efter denne lovs ikrafttræden kan sag i henhold til § 18 anlægges, selv om den der foreskrevne frist på 5 år er overskredet.

§ 29.

Denne lov træder i kraft den

V.

Bemærkninger til lovudkastet.

Kommissionen har overalt i loven ændret ordet »adoptivforhold« til »adoptionsforhold«. Sprogligt er der næppe nogen forskel mellem værdien eller indholdet af de to ord, men det er kommissionens indtryk, at »adoptionsforhold« efterhånden er blevet det gængse udtryk også blandt jurister. På baggrund heraf har man fundet anledning til, da loven alligevel blev gennemarbejdet, at foretage denne lille sproglige ændring.

Ved gennemgangen har det iøvrigt været kommissionens indstilling - foruden på de i afsnit III nævnte principielle områder - kun at foreslå ændringer på de punkter, hvor der i praksis har vist sig tydeligt behov for nye regler.

De enkelte paragraffer giver anledning til følgende bemærkninger:

ad § 1:

Paragraffen svarer til *lovens § 1*.

Stk. 1 er omformuleret, således at reglen på det nærmeste er blevet enslydende med familieretskommissionens forslag af 1913. Omformuleringen tilsigter at fjerne den gældende bestemmelses sproglige mangler (»Ved kgl. bevilling..... kan den, som er.... få bevilling til....«). Endvidere har man fra kommissionens side anset det for overflødigt - som nu - at optage reglerne om fordelingen af den administrative kompetence i selve loven.

Ved *stk. 2* foreslås den gældende regel om, at der kan meddeles en mand bevilling til adoption af hans eget barn uden for ægteskab, ophævet.

Baggrunden for dette forslag er i alt væsentligt den samme som den, der i 1923 førte til, at regering og rigsdag ændrede bestemmelsen i § 1 i familieretskommissionens lovudkast. Det var her bestemt, at bevilling også skulle kunne gives med hensyn til adoptantens eget barn uden for ægteskab (d. v. s. selv om det var barnets moder, der var ansøger). Som begrundelse for ændringen anføres i regeringsforslagets bemærkninger: »Et uden for ægteskab født barn er i forhold til moderen stillet ganske som hendes ægte barn; en adoption fra hendes side ville derfor ikke have nogen betydning«.

Samme betragtning gælder nu med hensyn til en *mands* barn uden for ægteskab. Efter lov nr. 131 af 7. maj 1937 har et sådant barn principielt samme retlige stilling som et ægtebarn, så snart faderskab er fastslået. Da moderen normalt har forældremyndigheden over et sådant barn, vil en adoption vel have den virkning at overføre forældremyndigheden til adoptanten (faderen). Men til at hidføre dette resultat er en adoption af barnet fra faderens side ikke nødvendig. Det kan lettere og hurtigere ske ved en simpel overførelse til ham af forældremyndigheden efter den almindelige regel herom i myndighedslovens § 30.

Man mener derfor, at der ikke længere er grund til at opretholde en adoptionsform, hvis hovedindhold er at tilsløre et naturligt slægtskab, men at tiden nu er inde til at overgå til den principielt rigtige ordning, at en person ikke kan adoptere sit eget barn.

Er faderskab ikke fastslået, men kun bidragspligt efter § 14, stk. 2, i lov nr. 131 af 7. maj 1937, vil der som hidtil ikke være nogen hindring for, at den bidragspligtige mand adopterer barnet for derved at tilvejebringe et egentligt forældreforhold til barnet. Indføres der senere en ordning, således som de nordiske familieretskommissioner er inde på, hvorved adgangen til at dømme en mand som bidragspligtig til et uden for ægteskab født barn bortfalder, vil denne ordning automatisk medføre den både rationelle og rimelige løsning, at det naturlige familieforhold mellem fader og barn overhovedet ikke kan tilsløres ved en adoption.

ad §§ 2-4.

Paragrafferne er enslydende med *lovens §§ 2-4*.

ad § 5.

Paragraffen svarer til *lovens § 5*.

Kommissionen foreslår, at grænsen for, hvornår der kræves samtykke til adoptionen fra barnet selv, nedsættes fra 14 til 12 år.

Om denne aldersgrænse gælder der i øjeblikket følgende regler i de andre nordiske lande:

I *Finland* beror det på en konkret bedømmelse

af barnets evne til at forstå og vurdere sine forhold (»omdömesförmåga«), om samtykke skal indhentes.

I Norge er udgangspunktet 12 år. Her kan adoption af et barn over 12 år dog bevilges uden barnets samtykke, hvis det er under 16 år, og der er grund til at antage, at det befinder sig i den tro, at det er plejeforældrenes eget barn.

I Sverige er grænsen ubetinget: 12 år.

Kommissionens forslag om at nedsætte grænsen til 12 år ligger på linie med familieretskommissionens lovudkast af 1913. Regeringens ændring af dette udkast begrundedes i bemærkningerne til lovforslaget med, at en aldersgrænse på 14 år stemte med den af justitsministeriet da (d. v. s. i 1923) fulgte praksis.

Kommissionen har på foranledning af de fællesnordiske drøftelser nøje overvejet spørgsmålet om aldersgrænsen. Man er af den opfattelse, at grænsen på 14 år bør ændres. Det nuværende skæringspunkt er efter kommissionens skøn lagt på et psykisk meget uheldigt tidspunkt, idet det falder i den periode - puberteten - der vel nok er den vanskeligste for det indbyrdes forhold mellem forældre og børn. Der kan på denne baggrund være spørgsmål om at vælge en højere eller en lavere alder. Kommissionen er her standset ved en grænse på 12 år. Begrundelsen herfor er for det første, at et barn, der er fyldt 12 år, må siges i det store og hele at have en sådan forståelse af sine personlige forhold, at det er rimeligt at lade det få adgang til selv at tage stilling til et så vigtigt spørgsmål. Der er altså efter kommissionens mening samme reale grund til at kræve samtykke fra de 12-13-årige som fra dem, der er ældre. For det andet er det kommissionens overbevisning, at det er rigtigst at gøre barnet bekendt med sagens rette sammenhæng så tidligt som muligt. Man anser det derfor ikke for tilrådeligt at foreslå en aldersgrænse, der er højere end den gældende, eller at gå ind for en særregel som den norske med hensyn til de 12-16-årige.

Ved drøftelserne med de andre nordiske kommissioner er der opnået enighed om 12-års grænsen. Fra norsk side har man dog ikke ment at have tilstrækkeligt grundlag for nu at foreslå den gældende norske undtagelsesregel ophævet.

Nedsættelsen af aldersgrænsen må forudsætte, at den ny lov sættes i kraft med tilstrækkeligt langt varsel til, at plejeforældre kan nå at søge og at få udfærdiget adoptionsbevilling med hensyn til børn, der ved lovens vedtagelse er mellem 12 og 14 år.

ad § 6.

Paragraffen svarer til *lovens* § 6.

Fra finsk side har man under de nordiske forhandlinger fremsat forslag om at optage en bestemmelse i nærværende paragraf, der udtrykkeligt skulle legalisere den såkaldte anonyme adoption. Forslaget går ud på, at forældrenes samtykke ikke behøver at indeholde godkendelse af adoptantens *person*, men kan afgives i form af en bemyndigelse til vedkommende »socialnämnd« eller til en godkendt forening til at arrangere bortadoptionen på forældrenes vegne (d. v. s. til en adoptant, som nævnet eller foreningen godkender på egen hånd).

Den danske, norske og svenske kommission har anset en sådan bestemmelse for overflødig og stiller derfor ikke tilsvarende forslag. Fra dansk side er man opmærksom på, at lovbestemmelsen ved sin formulering vel nok forudsætter, at samtykke afgives konkret og ikke i form af en bemyndigelse. Man mener imidlertid ikke, at der er grund til at røre ved dette spørgsmål, idet den anonyme adoption nu ligger ganske fast i praksis og hidtil ikke har givet anledning til kritik eller vanskeligheder.

Med hensyn til fortolkningen af ordet »forældre« bemærkes, at det er kommissionens opfattelse, at ordet ikke omfatter personer, der er kendt bidragspligtige til børn født uden for ægteskab.

Kommissionen foreslår bestemmelsen i *lovens* § 6, *stk.* 3, ophævet. Efter denne regel kan en gift person ikke adopteres, medmindre der foreligger samtykke fra den pågældendes ægtefælle.

Tilsvarende bestemmelse findes ikke i de gældende norske og svenske adoptionsregler.

Det er kommissionens opfattelse, at tilfældet er så sjældent forekommende, at det vil være rigtigst ikke at have nogen særlig lovregel om det. Man lægger vægt på, at spørgsmålet om, hvorvidt en person ønsker at blive adopteret eller ej, i princippet bør være et rent personligt anliggende, der ikke berører vedkommendes ægtefælle. I alt fald kan det ikke på forhånd udelukkes, at der kan forekomme tilfælde, hvor det vil være rimeligt at tillade adoption, selv om »barnets« ægtefælle protesterer.

ad § 7.

Paragraffen er enslydende med *lovens* § 7.

ad § 8.

Paragraffen svarer til *lovens* § 8.

Efter forslaget udgår *lovens* § 8, *stk.* 2, der be-

stemmer, at adoptionsbevilling, hvis adoptanten har nogen livsarving, ikke bør meddeles, medmindre der kan anføres vægtige grunde derfor.

Kommissionens forslag er i overensstemmelse med et af justitsministeriet i rigsdagssamlingen 1948-49 fremsat lovforslag, der blev genfremsat i rigsdagssamlingerne 1950-51 og 1951-52, se Rigsdagstidende, tillæg A, 1948-49, sp. 3743-44, 1950-51, sp. 3261 og 7409 og 1951-52, sp. 3067. Lovforslaget, der var kombineret med en ændring af reglerne om ophævelse af adoption, se foran s. 36, blev ikke færdigbehandlet i de pågældende rigsdagssamlinger og er ikke blevet genfremsat efter samlingen 1951-52.

Som begrundelse for ophævelsen af lovens § 8, stk. 2, udtales det i bemærkningerne til justitsministeriets lovforslag:

»Som motivering for sidstnævnte regel, der ikke iagttoges i den administrative praksis, som fulgtes her i landet før adoptionsloven, anføres det i den af familieretskommissionen den 30. september 1913 afgivne betænkning, på grundlag af hvilken loven er udarbejdet, at der for den, der selv har børn, ofte vil mangle fyldestgørende grund til adoption, og at adoptionens umiddelbare formål, at bøde på, hvad naturen nægter, ikke her vil gøre sig gældende. Det anføres dog i betænkningen, at der vil findes adskillige tilfælde, hvor adoptionen vil være både naturlig og ønskelig, selv om adoptanten har livsarvinger, f. eks. adoption af stedbørn og adoption med det formål at skaffe adoptanternes enebarn en jævnaldrende kammerat.

Bestemmelsen i § 8, stk. 2, er i praksis blevet anvendt således, at det - foruden i de i betænkningen nævnte tilfælde - er blevet anset for tilstrækkelig grund til at imødekomme andragendet, at der bestod et vist tilknytningsforhold mellem adoptanten og barnet enten gennem slægtskab eller derved, at barnet i forvejen havde opholdt sig i længere tid hos adoptanten, og et andragende om adoption afslås sjældent af den grund, at andrageren i forvejen har livsarvinger.

Da der således kun i ringe grad lægges vægt på denne bestemmelse ved afgørelsen af adoptionsandragender, og da det synes uheldigt, at myndighederne af formelle grunde skal føle sig bundne til at tage den i betragtning, hvorved bemærkes, at de fleste adoptions-sagers behandling er henlagt til overøvrighederne, vil man finde det rigtigst, at bestem-

melsen ophæves, ligesom det er sket med de tilsvarende norske og svenske bestemmelser«.

Kommissionen kan ganske tiltræde de foranstående bemærkninger og stiller derfor forslag om ophævelse af den pågældende bestemmelse.

Det skal i denne forbindelse fremhæves, at mødrehjælpsinstitutionerne efter det for kommissionen oplyste ikke sjældent modtager henvendelse om adoption fra ægtepar, der kun har eet barn, og som nu af en eller anden grund ikke selv kan få flere børn. Det er mødrehjælps praksis så vidt muligt at søge sådanne ønsker opfyldt for derved at afbøde de ulemper, der kan være forbundet med stillingen som enebarn.

ad §§ 9-10.

Paragrafferne er enslydende med *lovens §§ 9-10.*

ad 11.

Paragraffen svarer til *lovens § 11.*

Kommissionen har foretaget en omformulering af *stk. 1.* Det ændrede ordvalg betyder ingen realitetsforskel i forhold til gældende ret. Man bør ment, at den foreslåede formulering stemmer bedre med gængs sprogbrug på dette område og derfor bedre giver udtryk for adoptionens personretlige hovedvirkninger end den hidtidige bestemmelse.

I forbindelse med denne omformulering foreslår man bestemmelsen i *lovens § 11, stk. 3,* ophævet. Efter denne regel er »den de virkelige forældre efter loven tilkommende særlige retsstilling med hensyn til forældremyndighed og værgemål endeligt bortfaldet ved adoptionen«.

Begrundelsen for den foreslåede ophævelse er, at den gældende regel lider af en vis uklarhed som følge af ordet »endeligt«. Det er rigtigt, at de naturlige forældres rettigheder må anses for definitivt bortfaldet, hvis reglen ses i relation til det tilfælde, at barnet kommer til at stå uden indehaver af forældremyndigheden og værgemålet som følge af adoptantens *død.* Ordvalget er derimod ikke rigtigt, hvis samme situation indtræder, fordi adoptionsforholdet bliver *ophævet.* Endvidere er reglen mindre korrekt formuleret, når det erindres, at der i lovens § 19, pkt. 2, er tillagt de naturlige forældre en selvstændig ret til at rejse sag om adoptionsforholdets ophævelse, når dette er påkrævet af hensyn til barnets tarv.

Da bestemmelsen iøvrigt må anses for overflødig, når den sammenholdes med reglen i para-

graffens stk. 1 og med lovudkastets § 23 (om retsvirkningerne af ophævelse), har kommissionen anset det for rigtigst helt at ophæve den.

Det har under overvejelserne vedrørende § 11 været drøftet, om ikke indførelsen af den nye adoptionsform med udvidede retsvirkninger bør medføre, at reglen i *stk. 2* om mulighed for at træffe særlig bestemmelse med hensyn til barnets religiøse opdragelse må udgå. Det er kommissionens opfattelse, at det er en naturlig konsekvens af denne adoptionsforms indhold, at reglen normalt ikke bør anvendes ved sådanne adoptioner. Det drejer sig jo her typisk om børn, der ved bevillingens udfærdigelse endnu ikke er så gamle, at en religiøs opdragelse er påbegyndt. På den anden side har man ment, at der - i alt fald ved den traditionelle adoptionsform - stadig vil kunne tænkes at være et vist behov for adgang til at få bestemt, at barnet lovligt kan fortsætte sin opdragelse i en tro, der ikke falder sammen med adoptantens. Kommissionen har derfor ikke stillet forslag om ændring af den gældende regel om dette forhold.

ad § 12.

Paragraffen svarer til *lovens § 12*,

Efter den gældende § 12 er adoptantens ret til underholdsbidrag til barnet begrænset til de tilfælde, hvor det drejer sig om et barn, der er født uden for ægteskab. Retten er endvidere indskrænket til kun at angå bidrag fra faderen (ikke fra moderen).

Kommissionens forslag indebærer, for så vidt angår de *privatretlige* regler, at underholdspligt principielt alene påhviler adoptanten. Ved adoption med udvidede retsvirkninger fastholder forslaget dette princip fuldt ud. Ved denne adoptionsform kan der derfor aldrig kræves bidrag fra de naturlige forældre. Ved den traditionelle adoptionsform bestemmes det derimod - som en undtagelse fra hovedreglen - at der ved udtrykkelig bestemmelse i bevillingen kan tillægges adoptant en adgang til at indtræde i retten til sådant bidrag. Denne regel gælder, hvad enten barnet er født uden for ægteskab eller i ægteskab, og bidraget kan kræves ikke alene fra faderen, men også fra moderen.

Med hensyn til underholdspligtens *offentligretlige* side betyder paragraffens omformulering en å-jour-føring af lovteksten i overensstemmelse med de siden 1923 skete lovændringer på dette område. Den i den gældende § 12 sidste pkt. fastsatte subsidiære underholdspligt for de naturlige forældre er således bortfaldet ved § 5 i lov om

offentlig forsorg, som ændret ved § 1 i lov nr. 256 af 9. juni 1948.

Kommissionens forslag om ændring af reglerne om den *privatretlige* underholdspligt hænger nøje sammen med forslaget om indførelse af valgfrihed mellem to forskellige adoptionsformer. Reglerne er derfor udformet under hensyntagen til de principielle forskelligheder, der gør sig gældende mellem de to adoptionsformer.

Forsåvidt angår *adoptionsforhold med udvidede retsvirkninger*, har kommissionen ved overvejelserne om underholdsbidragsspørgsmålet ment, at man i det hele må lægge de synspunkter til grund, som har motiveret forslaget om indførelse af denne særlige adoptionsform. Som fremhævet foran i afsnit III, pkt. 1 (side 23), har man fra kommissionens side lagt hovedvægten på det ønskelige i at opnå en fuldstændig afbrydelse af forholdet til barnets naturlige slægt for derved at skabe mulighed for en optagelse af barnet i adoptantens slægtskreds. Dette mål vil ikke kunne nås, hvis man bibeholder den forbindelse mellem på den ene side adoptanten og barnet og på den anden side barnets naturlige forældre, der ville ligge i en opretholdelse af forældrenes underholdspligt.

Man har været opmærksom på, at man herved måske vil komme til i enkelte tilfælde at afskære adoption i denne form, fordi den pågældende - hos hvem barnet i forvejen er i pleje - ikke har råd til at undvære underholdsbidraget. Kommissionen mener imidlertid ikke, at dette forhold er tilstrækkeligt tungtvejende til at ophæve de anførte principielle betæneligheder. Hertil kommer, at den traditionelle adoptionsform - efter de underholdsbidragsregler der foreslås for disse tilfælde - altid vil stå en sådan ansøger åben.

Med hensyn til den *traditionelle adoptionsform* går forslaget som nævnt ud på, at der i alle tilfælde kan træffes bestemmelse om, at adoptanten indtræder i retten til underholdsbidrag fra barnets virkelige forældre. Afgørelse herom skal træffes straks ved bevillingens udfærdigelse. Det følger af reglen i § 6, at den af forældrene, fra hvem der ifølge denne bestemmelse kræves egentligt samtykke til adoptionen, ikke vil kunne pålægges underholdspligt, medmindre den pågældende udtrykkeligt har samtykket heri.

Kommissionens begrundelse for den foreslåede udvidelse af de naturlige forældres underholdspligt er, at man har ønsket at sikre barnet den bedst mulige stilling. De nugældende regler med den meget begrænsede adgang til at oppebære underholdsbidrag forhindrer erfaringsmæssigt adop-

tion i visse tilfælde, hvor adoption utvivlsomt ville være den bedste løsning for alle parter. Resultatet af gældende ret på dette punkt er, at plejeforældre, der er egnede og villige til adoption, men som af økonomiske grunde ikke kan undvære bidraget fra barnets fader eller moder, i de tilfælde, hvor der i øjeblikket ikke er mulighed for at betinge sig underholdsbidrag, ofte må slå sig til tåls med ikke at kunne opnå den sikrere stilling, som en adoption ville betyde for både dem og barnet.

Efter kommissionens opfattelse er der derfor stærke grunde, der taler for at udvide adgangen til at forbeholde sig underholdsbidrag til barnet. Dette gælder først og fremmest, når det drejer sig om ægtebørn. De samme grunde taler imidlertid også for at give adgang til bidrag fra barnets moder. En sådan situation vil ganske vist sjældent komme til at foreligge i praksis, men det forekommer alligevel kommissionen rigtigst at lade muligheden for bidrag stå åben. Det er jo ikke udelukket, at barnet i sin tid ved forældrenes skilsmisse blev tillagt faderen, og at der blev pålagt moderen bidrag til det.

Ved de nordiske forhandlinger er der opnået enighed om de foran refererede regler om underholdspligten. Fra svensk side foreslår man dog adgangen til underholdsbidrag generelt afskaffet; samtidig opretholder man imidlertid den gældende regel om lovligheden af (godkendte) aftaler om erlæggelse af affindelsessum for underholdspligten, en sum, der efter svensk praksis også kan erlægges i rater.

ad § 13.

Reglerne om *adoptionens arveretlige virkninger* indeholdes i §§ 13-14, således at § 13 omhandler bevillinger med udvidede retsvirkninger og § 14 den traditionelle adoptionsform. Det fremgår af denne rækkefølge og af formuleringen af bestemmelserne, at lovudkastet opstiller adoption med udvidede retsvirkninger som den principale ordning. Også § 12 bygger på dette princip.

Fra kommissionens side var man oprindelig indstillet på i lighed med den fremgangsmåde, der blev valgt i Norge i 1935, at indføje reglerne om den nye adoptionsform som et sæt særregler i loven. Man anså det for naturligt at bevare de kendte adoptionsregler som hovedformen, således at det blev overladt til den fremtidige udvikling at bestemme, om der senere skulle vise sig grundlag for at ændre denne rækkefølge. Hertil kom, at man ud fra tilvante forestillinger var tilbøjelig

til at vige tilbage fra at fastlægge en lovordning, hvorefter arveretten i forhold til barnets naturlige slægt kun skulle kunne bevares i kraft af et udtrykkeligt forbehold herom.

Efter at spørgsmålet var blevet gennemdrøftet på flere af de med de andre nordiske kommissioner afholdte møder, og efter at man havde underkastet det fornyede overvejelser inden for kommissionen, er man imidlertid kommet til den overbevisning, at det vil være rigtigt at ordne de to adoptionsformers indbyrdes forhold på den i udkastet angivne måde.

Af væsentlig betydning for kommissionens standpunkttagen har det været, at det fra norsk side under forhandlingerne blev oplyst, at det allerede kort tid efter nyordningens indførelse i 1935 viste sig, at bevillinger med udvidede retsvirkninger blev den alt overvejende praktiske hovedregel, selv om de i loven var opstillet som undtagelsen. Kommissionen har endvidere lagt afgørende vægt på, at det under de tidligere (side 24) omtalte drøftelser med mødrehjælpsinstitutionen stærkt blev fremhævet af repræsentanterne for denne, at det efter deres erfaringer netop er de udvidede retsvirkninger, som det store flertal af adoptanter er interesserede i. Efter deres mening ville det derfor med temmelig stor sikkerhed kunne forudsiges, at udviklingen i Danmark i givet fald ville blive ganske parallel med den, der er sket i Norge efter 1935. Endelig tillægger kommissionen det betydning, at adoption med udvidede retsvirkninger er den form, der giver barnet og dermed i det store og hele også adoptanterne den bedste retsstilling. Det vil derfor efter kommissionens opfattelse være naturligt at gøre denne form til lovens principale.

§ 13 fastslår på dette grundlag i *stk. 1*, at adoption - når der ikke er truffet anden bestemmelse i bevillingen - medfører fuldt gensidig arveret som ved ægtebørn mellem på den ene side adoptivbarnet og dets livsarvinger og på den anden side adoptanten og hans slægt. Heri ligger blandt andet, at barnet og dets livsarvinger er tvangsarvinger i samme omfang, som hvis det havde været adoptantens eget barn, og at »adoptionssøgende« har normal indbyrdes arveret.

I *stk. 2* bestemmes som et naturligt korrelat til reglen i *stk. 1*, at det arveretlige forhold mellem barnet og dets virkelige slægt bortfalder ved adoptionen. Sammenholdt med bestemmelsen i § 12, *stk. 1*, indebærer denne regel den definitive overflytning af barnet fra dets egen slægt til adoptantens slægt.

Det har været overvejet at indsætte et forbehold i stk. 2 med henblik på den situation, at en ægtefælle adopterer den anden ægtefælles barn. Forbeholdet skulle gå ud på, at afskærelsen af forbindelsen med den naturlige slægt i dette tilfælde kun gælder forholdet til den af barnets virkelige forældre, som adoptanten *ikke* er gift med. Kommissionen er enig i, at det må være sådan, men anser det for overflødigt at optage forbehold herom i § 13. Man henviser herved til, at det i § 16, stk. 2, udtrykkeligt anføres, at barnet i denne situation får samme retsstilling, som om det var ægtefællernes *jættes* barn; heri ligger, at forbindelsen med den af dets forældre, som er gift med adoptanten, og med vedkommendes slægt opretholdes i fuldt omfang.

Det er kommissionens tanke, at behandlingen af adoptionsansøgninger efter gennemførelsen af de foreslåede regler må tilrettelægges på en sådan måde, at der skabes sikkerhed for, at enhver ansøger inden bevillingens udfærdigelse nøje er gjort bekendt med forskellen mellem de to adoptionsformer. Det er iøvrigt en selvfølge, at bevillingen herefter kun kan udfærdiges i den form, der søges om. Det må endvidere sikres, at de personer, fra hvem der efter reglen i § 6 skal tilvejebringes samtykke eller erklæring, bliver gjort bekendt med, hvilken form for adoption der tilsigtes opnået ved ansøgningen.

Der henvises iøvrigt til bemærkningerne foran i afsnit III, pkt. 1 (side 13 ff.) om baggrunden for indførelse af den i nærværende paragraf omhandlede adoptionsform.

ad § 14.

Bestemmelsen indeholder *de arveretlige regler for den traditionelle adoptionsform*. For disse bevillingers vedkommende svarer den til lovens §§ 13 og 14.

Paragraffen er teknisk bygget op som en undtagelse fra reglen i udkastets § 13, der fastslår barnets fuldstændige ligestilling med adoptantens ægtebarn. Det udtales på dette grundlag, at der efter begæring kan træffes bestemmelse i bevillingen om, at den arveretlige forbindelse med barnets egen slægt *ikke* skal afbrydes. Hvis sådan bestemmelse træffes, medfører det yderligere den undtagelse fra hovedreglen i § 13, at barnet ikke får tvangsarveret efter adoptanten, og at adoptantens (og hans slægts) arveret efter barnet begrænses til en tilbagefaldsret og en subsidiær legal arveret.

Om baggrunden for dette forslag henvises til bemærkningerne foran i afsnit III, pkt. 2 (side 27).

Tilbagefaldsretten i § 14, stk. 2, nr. 2, er udformet i overensstemmelse med reglen i lovens § 14, stk. 1. Efter lovens regel har den længstlevende af to adoptanter, såfremt adoptivbarnet dør barnløst efter at have arvet den førstafdøde af adoptanterne, ret til arv efter barnet forud for dets egen slægt, for så vidt angår et så stort beløb, som svarer til barnets arv efter førstafdøde. I kommissionens lovudkast foreslås der forskellige udvidelser af denne regel:

Med hensyn til tilbagefaldsrettens *genstand* går forslaget ud på en udvidelse til også at gælde gaver, som adoptivbarnet har modtaget. Forslaget er på dette punkt i overensstemmelse med arvelovskommissionens udkast (§ 35). Begrundelsen for ændringen er, at det - med den naturlige slægts legale arveret in mente - kan virke ubilligt, hvis sådanne særlige ydelser til barnet ikke skulle kunne kræves tilbage, når det dør barnløst. Reglen er ikke begrænset til betydelige gaver, og den undtager ikke, hvad der er givet til barnets underhold og uddannelse.

Den praktiske konsekvens af denne udvidelse er, at boet efter et adoptivbarn, der afgår ved døden i en ung alder, i kraft af denne regel oftest vil kunne udlægges til adoptivforældrene med fuldstændig forbigåelse af barnets egen slægt. Dette resultat er efter kommissionens opfattelse naturligt og stemmende med billighed.

Med samme grundelse stiller kommissionen forslag om, at tilbagefaldsretten skal indebære krav på forlods af barnets bo at udtage modtagne genstande, der er i behold på det tidspunkt, da retten bliver aktuel. En sådan regel er efter kommissionens mening en rimelig konsekvens af det princip, der ligger til grund for tilbagefaldsretten.

Også med hensyn til kredsen af de *personer*, som tilbagefaldsretten vedrører, foreslår kommissionen reglen udvidet. I øjeblikket er retten som anført begrænset til de tilfælde, hvor et adoptivbarn, der er adopteret af to ægtefæller, har modtaget arv fra den ene af disse; retten tilkommer endvidere kun den længstlevende af adoptanterne.

Det er kommissionens opfattelse, at den foreslåede ændring af barnets legale arveretlige stilling, hvorefter det arver adoptantens slægt som ægtebarn, naturligt må medføre, at personkredsen ved tilbagefaldsretten udvides, så den kommer i overensstemmelse med den legale arvefølge. Bevarelsen af den naturlige slægts arveret efter bar-

net ville i modsat fald resultere i en overførelse af formueværdier fra adoptantens til barnets slægt, som ofte ville virke stødende. Kommissionen har derfor anset det for rimeligt at udforme reglerne på en sådan måde, at der, når et adoptivbarn vederlagsfrit har modtaget værdier fra adoptanten eller hans slægt, som hovedregel eksisterer en tilsvarende ret for disse til at tage arv efter barnet forud for dets egen slægt.

I overensstemmelse hermed foreslår kommissionen i *stk. 2, nr. 2*, at tilbagefaldsret fremtidig skal kunne støttes på arv (eller gave) ikke blot fra en adoptant, men også fra hans slægt. Retten skal endvidere tilkomme både adoptanten og dennes arvinger. Bestemmelsen har sit forbillede i reglerne i arveforordningens § 9, som ændret ved § 1 i lov nr. 134 af 7. maj 1937, om den arveret, der tilkommer faderen og *den jødrene slægt* ved born født uden for ægteskab.

Reglen må fortolkes i overensstemmelse med de almindelige regler om legal arveret. Heraf følger, at tilbagefaldsret kun indtræder, såfremt arven eller gaven hidrører fra en person inden for adoptantslægten, som barnet havde legal arveret efter. Endvidere indtræder retten kun til fordel for de medlemmer af slægten, som ville have haft arveret efter barnet, hvis det havde været adoptantens eget. Heri ligger blandt andet, at tilbagefaldsretten i givet fald kan komme til at virke til fordel for adoptantens andre adoptivbørn.

Ved formuleringen af reglen har kommissionen - i lighed med arvelovskommissionens forslag - erstattet ordene i lovens § 14 »uden at efterlade sig livsarvinger« med udtrykket »arveret efter adoptivbarnet, som om dette havde været adoptantens eget barn«. Man har herved fjernet den fortolkningsstvív med hensyn til tilbagefaldsrettens eksistens, der med den nuværende formulering kan opstå i det tilfælde, at barnet ikke efterlader sig livsarvinger, men en ægtefælle. Den ændrede formulering betyder, at adoptivbarnets efterlevende ægtefælle i den angivne situation bevarer sin legale arveret efter adoptivbarnet, og at tilbagefaldsretten principielt kun kan gøres gældende inden for den del af arven, som ikke tilfalder ægtefællen. Reglen medfører dog den begrænsning af den efterlevendes legalarv, at tilbagefaldsretten kan udøves inden for halvdelen af afdødes efterladenskaber, selv om ægtefællen efter de almindelige regler ville være legal arving til *hele* boet som følge af, at det afdøde adoptivbarn ikke efterlader sig egne naturlige slægtninge i 2. arveklasse. Denne beskæring er en konsekvens af, at adoptivbarnet i den foreliggende situation

skal betragtes som adoptantens eget barn (og adoptanten og hans afkom altså som barnets 2. arveklasse).

ad § 15.

Bestemmelsen svarer til lovens § 13, *stk. 3*.

Den ændrede formulering er i overensstemmelse med arvelovskommissionens udkast (§ 111) og hænger sammen med virkningerne af lensaf-løsningsloven.

ad § 16.

Bestemmelsen svarer til lovens § 15.

Kommissionen har foretaget en omformulering af reglen i *stk. 2*. Det ændrede ordvalg betyder ingen realitetsforskel i forhold til gældende ret. Man har ønsket i videst muligt omfang at fjerne bestemmelsens karakter af alene at være et autentisk fortolkningsbidrag til *stk. 1*.

Som anført foran under bemærkningerne til § 13, har reglen i *stk. 2* selvstændigt indhold, for så vidt angår adoption med udvidede retsvirkninger. Den medfører, at der uanset bestemmelsen i § 13, *stk. 2*, ikke sker nogen afbrydelse af forholdet til den af barnets naturlige forældre (og dennes slægt), som adoptanten er gift med.

ad § 17.

Stk. 1 svarer til lovens § 18.

Det har som nævnt ovenfor i afsnit III, pkt. 3 (side 31) været drøftet, om adgangen til at op-hæve et adoptionsforhold på grundlag af overens-komst mellem parterne burde være udelukket ved adoption med udvidede retsvirkninger. Kommissionen har anset det for rigtigst ikke at afskære denne mulighed. Som støtte herfor kan blandt andet henvises til, at det ville virke urimeligt at tvinge to parter, der forudsættes at være myndige og enige om ophævelsen, til enten at anlægge rets-sag til gennemførelse af ophævelsen eller at lade forholdet blive bestående uændret. For at fore-bygge misbrug over for adoptivbarnets naturlige slægt har kommissionen dog formuleret *lovud-kastets* § 23 således, at der i disse tilfælde ikke sker nogen retablering af retsforholdet mellem barnet og dets slægt.

Fra norsk side var man oprindelig under for-handlingerne inde på den tanke at udvide reglen om ophævelse efter overenskomst, således at den blev anvendelig, også når barnet er mindreårigt. Baggrunden for dette forslag var et ønske om at

lette adgangen til ophævelse af adoptionsforholdet i visse særligt klare tilfælde. Der tænkes f. eks. på tilfælde, hvor der var tale om en klart mislykket adoption, og hvor de naturlige forældre selv nærede ønske om at få barnet tilbage. Endvidere havde man den situation for øje, at adoptanten og det mindreårige adoptivbarn agter at indgå ægteskab med hinanden. (Om dette tilfælde henvises til bemærkningerne nedenfor til § 27 - side 55).

Efter at spørgsmålet var blevet indgående drøftet mellem de nordiske kommissioner, opnåedes der imidlertid enighed om ikke at foreslå ophævelsesadgangen udvidet på den nævnte måde. Man lagde herved hovedvægten på, at de fremdragne tilfælde i det store og hele vil kunne løses på grundlag af reglen i lovens § 19 (lovudkastets § 19) om ophævelse ved dom, hvor ophævelsen skønnes at være af væsentlig betydning for barnet. Hertil kommer, at det efter kommissionens mening vil kunne skade den stabilitet, der bør være over et adoptionsforhold, hvis loven er formuleret på en sådan måde, at den kan give adoptanten anledning til over for barnet at rejse spørgsmål om ophævelse, allerede før det er blevet myndigt.

Kommissionen har endvidere drøftet at omformulere bestemmelsen, således at det siges udtrykkeligt, at parterne ikke har noget *krav* på ophævelse. Det kunne f. eks. indføres, at det påhviler justitsministeriet at skønne over, om ophævelsen efter samtlige foreliggende omstændigheder kan siges at være rimelig. Der har inden for kommissionen været enighed om realiteten i denne betragtning, uden at man dog har anset det for påkrævet at ændre bestemmelsens ordlyd. Loven bruger jo den formulering, at »adoptionsforholdet kan . . . ophæves«, hvilket er en ændring i forhold til familieretskommissionens i 1913 fremsatte forslag, der fastslog, at adoptionsforholdet »bliver«, at ophæve. Regeringsforslagets motiver henviser som begrundelse for denne ændring netop til, at der bør være »plads for udøvelse af et skøn over, hvorvidt ophævelsen må anses for rimelig«.

Med hensyn til indholdet af reglen i *stk. 2* henvises til bemærkningerne i afsnit III, pkt. 3 (side 35).

Bestemmelsen i *stk. 2* adskiller sig lovteknisk fra de øvrige ophævelsestilfælde ved udtrykkeligt at tage stilling til retsvirkningerne i forhold til barnets egen slægt. Man er opmærksom på, at denne del af bestemmelsen ud fra strengt logiske betragtninger egentlig hører hjemme i lovud-

kastets § 23, der indeholder de almindelige regler om retsvirkningerne af en ophævelse. Det er imidlertid kommissionens opfattelse, at den her omhandlede ophævelsesgrund er af så speciel karakter, at det kan være rimeligt straks at fastslå dens hovedvirkning (der i realiteten er identisk med dens formål).

Under drøftelserne om reglen i *stk. 2* har det været anført, at en sådan ophævelsesadgang indebærer en særlig risiko for misbrug. Et af formålene med ophævelsen kan således være at eliminere adoptantslægts eventuelle tilbagefaldsret med hensyn til den arv, der netop er tilfaldet barnet efter adoptanten. Med dette synspunkt som baggrund kunne det synes påkrævet at indføre en bestemmelse om, at tilbagefaldsretten bliver bestående i dette tilfælde uanset den stedfundne ophævelse af adoptionsforholdet. Kommissionen er imidlertid vejet tilbage fra at stille forslag om en sådan regel, der ville være uden modstykke ved andre tilfælde af ophævelse. Man har herved blandt andet taget i betragtning, at ophævelsen ikke fremtræder som en ret, men udelukkende beror på justitsministeriets skøn. Kommissionen forudsætter dette skøn udøvet på en sådan måde, at risiko for misbrug undgås i videst muligt omfang.

Kommissionen har ikke anset det for praktisk at tage stilling i selve lovreglen til den situation, der kan opstå, hvis de naturlige forældre i det i *stk. 2* omhandlede tilfælde ikke er enige om barnets tilbagevenden til dets slægt. Man går ud fra, at et sådant tilfælde vil være uhyre sjældent forekommende, og anser det derfor for rigtigst at overlade afgørelsen til praksis. Efter kommissionens mening bør der dog i givet fald lægges afgørende vægt på, hvem af forældrene der havde forældremyndigheden over barnet ved adoptionsbevillingens udfærdigelse.

ad § 18.

Der henvises i det hele til bemærkningerne foran i afsnit III, punkt 3 (side 35).

I *tidkastets § 28, sidste stk.*, foreslås det, at retssag i henhold til nærværende bestemmelse kan anlægges indtil 2 år efter lovens ikrafttræden, selvom den fastsatte forældelsesfrist på 5 år er overskredet.

ad § 19.

Bestemmelsen svarer til *lovens § 19.*

Stk. 1 er omformuleret. Man har slettet sætningen »eller fører et lastefuldt eller forbryderisk liv«. Baggrunden for ændringen er, at en sådan

livsførelse fra adoptantens side utvivlsomt i forvejen omfattes af reglens generalklausul (at ophævelsen »skønnes at være af væsentlig betydning for adoptivbarnet«). Hertil kommer, at en udtrykkelig angivelse af et lastefuldt eller forbryderisk liv som eksempel på ophævelsesgrundene efter kommissionens skøn kan påvirke praksis i uheldig letning, således at generalklausulen fortolkes for snævert.

ad § 20.

Bestemmelsen svarer til *lovens § 20*.

Også ved denne regel har kommissionen slettet r.ngivelsen af »et lastefuldt eller forbryderisk liv« som ophævelsesgrund. Begrundelsen er i dette tilfælde, at det efter kommissionens opfattelse ikke er rigtigt at give adoptanten krav på ophævelse, selv om det kan dokumenteres, at adoptivbarnets opførelse er som angivet. Det kan således tænkes, at adoptanten selv har en væsentlig del af skylden for, at barnets udvikling har fået denne retning.

På baggrund heraf har kommissionen omformuleret bestemmelsen i *stk. 1*. Man foreslår samtidig indsat en generalklausul, hvorefter det afgørende kriterium skal være, om det ville være åbenbart ubilligt at forlange adoptionsforholdet opretholdt, når henses til barnets optræden over for adoptanten eller hans nærmeste. Det opnås ved denne formulering, at man ikke alene lægger vægt på barnets opførelse, men også - og nok så meget - på denne opførelses indvirken på parternes indbyrdes forhold. Ændringen indeholder for så vidt en begrænsning af ophævelsesadgangen i forhold til gældende ret. Samtidig indebærer den imidlertid en vis - efter kommissionens mening velbegrunnet - udvidelse, idet generalklausulen er noget mere rummelig end den gældende regel.

Ved de nordiske forhandlinger er der i princippet opnået enighed om at foreslå bestemmelsen ændret efter de angivne retningslinier.

I *stk. 2.*, der svarer til *lovens § 20, stk. 2*, har man slettet ordene »eller åndssvag«. Ændringen er sket ud fra den betragtning, at det ikke skulle kunne forekomme, at en adoptant er åndssvag.

ad § 21.

Bestemmelsen svarer til *lovens § 21*.

I *stk. 1* foreslås indføjet ordene »i almindelighed«. Der vil herved blive åbnet adgang til i enkelte tilfælde kun at ophæve adoptionsforholdet over for den ene af adoptanterne. Det er kommissionens opfattelse, at en sådan løsning kan være

rimeligt begrundet, hvor adoptivforældrene er blevet skilt, således at den ene af dem har fået tillagt forældremyndigheden over barnet, og hvor forholdet nu søges ophævet over for den anden på grund af dennes øptræden over for barnet.

Stk. 2 er undergået en mindre redaktionel omformulering, der ikke medfører realitetsændringer i forhold til gældende ret.

ad § 22.

Bestemmelsen er enslydende med *lovens § 22 a*, der er indføjet ved lov nr. 282 af 11. november 1931.

ad § 23.

Bestemmelsen svarer til *lovens § 24*.

Stk. 1 indeholder reglerne om ophævelsens retsvirkninger i forhold til adoptanten og hans slægt. Forholdet til den naturlige slægt behandles i *stk. 2 og 3*.

Om det nærmere indhold af disse regler henvises til bemærkningerne foran i afsnit III pkt. 3 (side 32 ff.).

ad § 24.

Bestemmelsen svarer til *lovens § 22*.

Som nævnt foran i afsnit III, pkt. 3 (side 34) har kommissionen anset det for rigtigst at blive stående ved de i *lovens § 22* indeholdte principper med hensyn til den naturlige slægts indflydelse på afgørelsen om ophævelse. Lovudkastet opretholder derfor reglerne i § 22 om, at ophævelse *ikke* er betinget af samtykke fra barnets egen slægt, men blot forudsætter indhentelse af erklæring fra de personer, hvis samtykke eller erklæring blev krævet i sin tid.

Kommissionen stiller dog i *pkt. 2* forslag om, at vedkommende domstol under visse omstændigheder kan bestemme, at der ikke skal indhentes erklæring fra disse personer. Dette forslag hænger nøje sammen med de foreslåede nye regler om ophævelsens retsvirkninger, specielt med princippet i udkastets § 23, stk. 2 og 3, om, at ophævelse ikke medfører automatisk tilbagevenden til den naturlige slægt. Med denne regel in mente er det kommissionens opfattelse, at det ikke er rimeligt at opretholde et krav om, at erklæring skal indhentes i *alle* tilfælde. Det ville således ofte være meningsløst at rette henvendelse til barnets slægt, hvis det på forhånd må anses for givet, at ophævelsen ikke vil influere på retsforholdet mellem barnet og slægten. Hertil kommer, at en henvendelse til de naturlige forældre

om erklæring i anledning af ophævelsessagen i sig selv kan være forbundet med store betænklichkeiten. Det er således på ingen måde udelukket, at barnets moder nu er gift og lever i stabile ægteskabelige forhold, uden at hendes mand og øvrige familie er bekendt med, at hun har fået dette barn, mens hun var ung og ugift. En henvendelse om barnet vil i et sådant tilfælde meget let kunne medføre uoprettelig skade i hendes ægteskab.

I overensstemmelse hermed går forslaget i punkt 2 ud på, at retten kan bestemme, at der ikke skal indhentes erklæring fra de naturlige forældre, når særlige grunde taler for denne fremgangsmåde, og ophævelsen ikke får retsvirkninger for nogen af disse. De to betingelser skal *begge* være opfyldt.

ad § 25.

Paragraffen er enslydende med *lovens § 25.*

ad § 26.

Paragraffen er enslydende med *lovens § 26.*

ad § 27.

Bestemmelsen svarer til *lovens § 23.*

Det fastslås i den gældende regel, at adoptionsforholdet anses som ophævet, hvis adoptanten og adoptivbarnet indgår ægteskab med hinanden. Efter kommissionens forslag må et sådant ægteskab overhovedet ikke indgås, så længe adoptionsforholdet består.

Under drøftelserne med de andre nordiske kommissioner har der været enighed om, at ægteskab i en sådan situation strider mod det ved adoptionen skabte forældre-barnforhold, og at forholdet derfor må virke umiddelbart stødende. Det har i forlængelse af denne tankegang været overvejet at stille forslag om at gøre adoptionsforhold mellem parterne til en egentlig ægteskabshindring (men med dispensationsadgang). Man har imidlertid fundet det rettest ikke at fremkomme med et sådant forslag. Baggrunden herfor er dels, at der *kan* foreligge tilfælde, hvor ægteskab ikke vil virke urimeligt, dels at den nødvendige dispensationsadgang fra ægteskabsforbudet ville medføre et særdeles vanskeligt administrativt skøn.

Kommissionen indskrænker sig derfor til at foreslå, at adoptionsforholdet skal være ophævet, før ægteskab kan indgås mellem parterne. Forslaget stemmer med de gældende finske og sven-

ske regler og ligger på linie med det forslag, der agtes fremsat af den norske kommission. I praksis vil den herefter nødvendige ophævelse formentlig oftest ske i medfør af reglen i udkastets § 17, stk. 1 (på grundlag af overenskomst). En regel af det foreslåede indhold vil derfor medføre den fordel i forhold til gældende ret, at parterne oprindeligt først kan gifte sig, når adoptivbarnet er fyldt 21 år, d. v. s. når det har nået en vis åndelig modenhed.

Forslaget medfører, at der må foretages en tilsvarende ændring af reglerne i *lov nr. 276 af 30. juni 1922 om ægteskabs indgåelse og opløsning*, herunder denne lovs § 81.

I forbindelse med overvejelserne vedrørende § 27 har man drøftet spørgsmålet om ægteskab mellem adoptivønskende. Det er kommissionens opfattelse, at sådanne ægteskaber helst bør undgås. Man har dog ikke ment, at der er fuldt tilstrækkeligt grundlag for at foreslå ændring af gældende ret på dette punkt. Man anser det således ikke for rigtigt at kræve, at adoptionsforholdet også i disse tilfælde skal være ophævet, før ægteskab kan indgås. Et sådant krav ville medføre andre - ikke tilsigtede - virkninger, blandt andet med hensyn til den pågældendes arveretlige stilling.

ad § 2,8.

Bestemmelsen svarer til *lovens § 27.*

Der henvises til bemærkningerne foran i afsnit III, punkt 4 (side 38 ff.).

Henvisningen i *stk. 1* til den gældende adoptionslov (nr. 87 af 26. marts 1923) omfatter også overgangsreglen i *lovens § 27.* Heri ligger, at adoptionsforhold, der er stiftet før den 1. april 1923, fortsat skal behandles efter de før dette tidspunkt gældende regler. Efter 1923-lovens § 27, jfr. nærværende paragraf, gælder der herfra kun den undtagelse, at ophævelse skal bedømmes efter de nye regler.

ad § 29.

Bestemmelsen svarer til *lovens § 28.*

Som anført foran i bemærkningerne til § 5 (side 47), anser kommissionen det for rimeligt, at loven - under hensyn til den foreslåede nedsættelse af aldersgrænsen i § 5 - først sættes i kraft en vis længere tid efter vedtagelsen. Denne frist bør efter kommissionens opfattelse ikke fastsættes kortere end 6 måneder.

VI

De nordiske kommissioners forslag
opstillet som paralleltekster.

Kapitel 1. Betingelser.

Den, som er fyldt 25 år, kan ved bevilling få tilladelse til at antage en anden som adoptivbarn.

Bevilling til adoption af eget barn kan ikke meddeles.

§ 2.

Såfremt den, der ønsker at adoptere, er gjort umyndig, må han have sin værges samtykke til adoptionen.

§ 3.

Den, som er gift, kan kun adoptere sammen med sin ægtefælle, medmindre denne er forsvundet eller er sindssyg eller åndssvag. Dog kan den ene ægtefælle med den andens samtykke adoptere dennes barn eller adoptivbarn.

Kun ægtefæller kan adoptere sammen.

Et adoptivbarn kan, så længe adoptanten lever, ikke påny adopteres af nogen anden end adoptantens ægtefælle.

§ 5.

Den, som er fyldt 12 år, kan ikke adopteres uden sit samtykke.

§ 6.

Er den, som ønskes adopteret, under 21 år, kræves samtykke fra forældrene. Er den ene af forældrene død eller forsvundet, sindssyg eller åndssvag, eller er han uden del i forældremyndigheden, er den andens samtykke tilstrækkeligt. Gælder det anførte begge forældrene, kræves samtykke fra værge.

Fra den af forældrene, hvis samtykke ikke behøves, skal om muligt erklæring indhentes, førend afgørelsen træffes, og findes der en særlig beskikket værge, skal hans erklæring indhentes.

(Lovens § 6, stk. 3, udgår).

1 §.

Man eller kvinna, som fyllt tjugufem år, kan med rättens tillstånd antaga adoptivbarn.

Till adoptivbarn må antagas jämväl adoptantens barn, som är fött utom äktenskap.

Den som är förklarad omyndig må ej antaga adoptivbarn utan förmyndarens samtycke.

3 §.

Makar må ej adoptera annorledes än gemensamt. Dock kan ena maken ensam antaga adoptivbarn, där den andre vistas å okänd ort eller är sinnessjuk, ävensom eljest med den andres samtycke adoptera dennes barn eller adoptivbarn eller ock eget barn utom äktenskap.

4 §.

Andra än makar må ej gemensamt antaga adoptivbarn. Ej heller må adoptivbarn i adoptantens livstid ytterligare adopteras av annan än dennes make.

5 §.

Utan eget samtycke må den, som fyllt tolv år, ej adopteras.

För adoption av minderårig erfordras samtycke av den eller dem, å vilka hans vårdnad ankommer. Dessa kunna bemyndiga vederbörande socialnämnd eller förening, som av socialnämnden godkänts som förmedlare vid placering av barn eller ung person för uppfostran utom hemmet, att utan deras vidare hörande och utan redovisningsskyldighet till dem handla å deras vägnar vid adoption af barnet.

§ 1.

Mann eller kvinne, som har fylt 23 år, kan få bevilling av Kongen til å anta en annen som *adoptivbarn*.

Bevilling til adopsjon av eget barn kan ikke gis.

§ 2.

Den, som er gjort umyndig, kan *bare adoptere med ver gens samtykke*.

§ 3.

Den, som er gift, kan *bare* adoptere sammen med sin ektefelle, medmindre denne er sinnssyk eller *andssvak eller* forsvunnet. Dog kan den ene ektefelle med den annen ektefelles samtykke adoptere dennes *barn eller adoptivbarn*.

§ 4

Andre enn ektefeller kan ikke adoptere sammen.

Heller ikke kan et adoptivbarn, sålenge dets adoptivfar eller adoptivmor lever, påny adopteres av nogen annen enn dennes ektefelle.

Den, som har fylt 12 år, kan ikke adopteres uten eget samtykke. Også uten at sådant samtykke innhentes, kan dog bevilling meddeles pleieførelde til adopsjon av et pleiebarn, når dette er under 16 år, og der er grunn til å anta, at det står i den tro, at det er pleieførelsdrenes eget barn.

§ 6.

Den, som er under 21 år, kan ikke adopteres uten foreldrenes samtykke. Er den ene av foreldrene død eller forsvunnet, sinnssyk *eller andssvak* eller uten del i foreldremyndigheten, er samtykke fra den annen av foreldrene tilstrekkelig. Er begge foreldre i noe av de nevnte tilfelle, kreves samtykke fra *verge*.

Den far eller mor, som ikke har del i foreldremyndigheten, skal dog såvidt mulig fil anledning til å uttale seg, før avgjørelse blir truffet. Er noen annen enn far eller mor oppnevnt som *verge for den*, som ønskes adoptere, skal også *vergen få* anledning til å uttale seg.

Föräldrabalken 4 Kap.

1 §.

Man eller kvinna, som fyllt tjugufem år, *åge* med rättens tillstånd antaga adoptivbarn.

Till adoptivbarn *må ej* antagas *eget barn*.

2 §.

Den som är förklarad omyndig *må ej utan förmyndarens samtycke* antaga adoptivbarn.

Makar *må ej* adoptera annorledes än gemensamt. Dock *må* ena maken ensam antaga adoptivbarn, där den andre vistas å okänd ort eller är sinnessjuk eller sinnslö, ävensom eljest med den andres samtycke adoptera dennes barn eller adoptivbarn.

4 §.

Andra än makar *må ej* gemensamt antaga adoptivbarn.

Ej heller *må* adoptivbarn i adoptantens livstid ånyo adopteras av annan än dennes make.

5 § 1. och 2. stk.

Utan eget samtycke *må* den som fyllt tolv år ej adopteras.

Den som *ej* fyllt tjuuguett år *må ej* adopteras utan föräldrarnas samtycke. Är endera sinnessjuk, sinnslö, utan del i vårdnaden eller å okänd ort, vare hans samtycke *ej* erforderligt. Är sådant fall för handen beträffande båda föräldrarna, skall i stället förmyndarens samtycke inhämtas.

20 Kap. 6 § 2. stk.

Fader eller moder, vars samtycke till adoptionen *ej* erfordras, varde ändock hörd, där det kan ske. Finnes särskild förmyndare, vars samtycke *ej* erfordras, skall ock han höras.

§ 7.

Den, som er gjort umyndig, må ikke adopteres uden samtykke af værgeren.

§ 8.

Adoption må alene gives, hvor den efter foretagen undersøgelse kan antages at være til gavn for den, som skal adopteres, og denne enten ønskes opfostret hos adoptanten eller har været opfostret hos ham, eller der foreligger anden særlig grund til adoptionen.

(*Lovens § 8, stk. 2, udgår*).

§ 9.

Inden der meddeles bevilling til adoption, skal det søges oplyst, om der fra nogen af siderne er betalt eller skal betales vederlag og i bekræftende fald, hvor stort dette er. Herom kan erklæring på tro og love afæskes alle vedkommende.

Ydes der adoptanten vederlag, kan bevillingens meddelelse gøres afhængig af, at vederlaget helt eller delvis sikres anvendt til bedste for adoptivbarnet.

Kapitel 2. Retsvirkninger.

§ 10.

Ved adoptionen får adoptivbarnet adoptantens slægtsnavn, medmindre det under særlige omstændigheder i bevillingen bestemmes, at det skal beholde sit eget navn eller bære begge navne i forening.

Den som är förklarad omyndig må ej adopteras utan förmyndarens begivande.

Tillstånd till antagande av adoptivbarn kan av rätten meddelas, därest det prövas,

att sökandens personliga egenskaper och förhållanden äro sådana, att dens bästa, som skall adopteras, genom adoptionen befrämjas, samt särskilt att denne erhåller god vård och uppfostran, om han är i behov därav; ävensom

att för upprättande av ett föräldra- och barnförhållande mellan ifrågavarande personer föreliggande förutsättningar och tillräcklig anledning.

19 §.

Vid handläggning av ärande angående adoption äger rätten infordra yttrande av vederbörande förmyndarnämnd, där det befinnas nödigt, så ock, om barnet icke fyllt aderton år, höra socialnämnden i den kommun, där sökanden bor, samt, om socialnämnd i annan kommun omhändertagit barnet eller beträffande detsamma vidtagit andra i barnskyddslagen avsedda åtgärder, jämväl denna nämnd. Fader, moder eller förmyndare, som icke vid adoptionen företrätts av i 5 § 2 mom. avsedd nämnd eller förening, varde även i saken hörd, där det utan svårighet kan ske, ändock att hans samtycke till adoptionen icke erfordras. Sökanden skall åläggas att förete tilläventyrs erforderlig utredning.

Erhåller sökanden vederlag för adoptionen, äger rätten, där så prövas skäligt, förelägga honom att före ärendets avgörande vidtaga de åtgärder, som befinnas nödiga till betryggande av att vederlaget användes till barnets bästa.

9 §.

Adoptivbarn erhåller adoptantens släktnamn, där ej rätten tillåter att barnet behåller sitt namn eller bär båda namnen gemensamt. Gift person, som adopteras, behåller dock sitt förra släktnamn.

§ 7.

Den, som er gjort umyndig, kan ikke adopteres uten samtykke av vergen.

§ 8.

Bevilling til adopsjon må ikke gis, uten at der er grunn til å tro, at adopsjonen vil bli til gagn for barnet, og dette enten ønskes opfostret av den adopterende eller har været opfostret av den adopterende eller dennes ektefelle, eller der foreligger annen særlig grunn til adopsjonen.

§ 9.

Før bevilling blir gitt, skal det *førstas undersøkelser om barnet og den adopterende etter regler som Kongen gir.*

Særskilt skal det søkes opplyst, om det fra noen av sidene er betalt eller skal betales noe vederlag, og hvor stort dette i tilfelle er. Hvis det er betalt eller skal betales vederlag til den adopterende, kan meddelelse av bevilling gjøres avhengig av, at vederlaget helt eller delvis sikres anvendt til beste for adoptivbarnet.

{Lov om personnavn 9. februar 1923 § 3:

Adoptivbarn får den adopterendes slektsnavn, hvis det ikke i bevillingen bestemmes, at det skal beholde sitt eget navn, eller at det skal bære begge navn i forening).

4 Kap. 5 § 3. stk.

Den som är förklarad omyndig må ej adopteras utan förmyndarens samtycke.

6 §.

Rätten skall pröva, huruvida adoptionen lämpligen må äga rum. Ej må tillstånd givas, med mindre adoptionen finnes lända till gagn för barnet samt sökanden uppfostrat barnet eller vill uppfostra det eller eljest särskild anledning är till adoptionen.

Ansökningen må ej bifallas, om å någondera sidan vederlag är givet eller utfäst, ej heller om bidrag till barnets underhåll är avtalat, med mindre fråga är om bidrag med visst belopp en gång för alla och beloppet inbetalts till barnavårdsnämnden i den församling, där adoptanten är kyrkobokförd, eller till nämnden utfärdats förbindelse å beloppet, vilken blivit av sökanden och nämnden godkänd. För belopp, som inbetalts till nämnden, skall genom dess försorg hos riksförsäkringsanstalten eller svenskt försäkringsbolag inköpas en efter underhållsskyldigheten lämpad livränta åt barnet, där ej enligt avtalet hinder möter eller nämnden finner att beloppet må på annat lämpligt sätt användas för barnets underhåll.

Avtal om vederlag eller underhåll, som bort föranleda avslag å ansökningen därest avtalet varit för rätten kunnigt, vare, även om ansökningen bifalles, utan verkan.

5 Kap. 3 §.

Adoptivbarn erhåller adoptantens släktnamn, där ej rätten tillåter att barnet behåller sitt namn eller bär båda tillhoppa.

Häves adoptivförhållandet, förlorar barnet det genom adoptionen förvärvade namnet, såvida icke rätten tillåter att det behålles.

§ 11.

Ved adoptionen går *forældremyndigheden og værgemålet* over til adoptanten.

Om adoptivbarnets religiøse opdragelse kan **der ved** adoptionen træffes særlig bestemmelse.

(*Lovens § 11, stk. 3, udgår.*)

§ 12.

Adoptanten er forpligtet til at forsørge adoptivbarnet som sit eget barn og har ikke krav på at få bidrag dertil af de virkelige forældre.

Det kan dog i det i § 14 nævnte tilfælde i bevillingen bestemmes, at adoptanten indtræder i retten til underholdsbidrag fra disse.

7 § 2 mom.

Lag samma vare där i ansökan, jämte sådant förbehåll varom i 1 mom. nämnts, gjorts förbehåll om att barnets föräldrar med visst belopp skola delta i dess underhåll eller att underhållsskyldigheten fortfarande skall bestå för man, som jämlikt 4 § lagen den 27 juli 1922 om barn utom äktenskap är underhållsskyldig.

7 § 1 mom.

Har i ansökan om adoption gjorts förbehåll om rätt för adoptivbarnet och dess skyldemän att taga arv efter varandra enligt vad för sådant fall nedan i denna lag stadgas, må tillstånd till adoptionen givas endast med sådant förbehåll.

§ 13.

Adoptivbarnet og dets livsarvinger arver og arves af adoptanten og dennes slægt, som om det var adoptantens eget barn.

Ved adoptionen bortfalder det arveretlige forhold mellem adoptivbarnet og dets virkelige slægt.

11 §.

Adoptivbarn eller dess avkomling äge taga arv och ärves som om adoptivbarnet vore adoptantens eget barn eller, då make adopterat andra makens barn, makarnas gemensamma barn.

Mellan adoptivbarnet och dess avkomlingar å ena samt adoptivbarnets övriga skyldemän å andra sidan äge ej arvsrätt rum, med mindre det följer av vad i 1 mom. sagts eller adoptionen skett med förbehåll, som avses i 7 § 1 mom.

§ 11.

Ved adopsjonen går retten og plikten til å ha omsorg for barnet og oppfostre det over til adoptivforeldrene. Det samme gjelder om retten til å være barnets verge og til å gi samtykke til dets ekteskap.

Med hensyn til adoptivbarnets religiøse oppdragelse forholdes, som om det var adoptivforeldrenes eget barn, hvis ikke annet er bestemt i bevillingen.

§ 12.

Adoptivforeldrene er forpliktet til å forsørge adoptivbarnet som sitt eget barn og har ikke krav på å få bidrag til dette av de virkelige foreldre. *Er det i adopsjonsbevillingen truffet bestemmelse som nevnt i § 15, kan det dog videre bestemmes i bevillingen at de virkelige foreldre eller en av dem skal betale oppfostringsbidrag til*

§ 13.

Adoptivbarn blir med hensyn til forsørgelse etter forsorgslovgivningen og hjemstavnsrett å betrakte som adoptivforeldrenes eget barn. Har disse ikke hjemstavn her i landet, beholder dog barnet sin tidligere hjemstavn.

Adoptivbarnet er overfor forsorgsvesenet forpliktet til å forsørge sine adoptivforeldre som om de hadde vært dets egne foreldre. Dets plikt til å forsørge sine virkelige foreldre faller bort.

§ 14.

Med de innskrenkninger som følger av §§ 15 og 17, tar adoptivbarnet eller i dettes sted dets livsarvinger arv som om det hadde vært adoptantens eget barn. På tilsvarende måte forholdes med arv etter adoptivbarnet og dets livsarvinger.

Hvis ikke annet følger av § 15 eller § 18 tar adoptivbarnet og dets livsarvinger på den ene side og dets virkelige foreldre og andre slektninger på den annen side ikke arv etter hverandre.

Med hensyn til forskriftene i lov om forsvunne og andre fraværende personer av 12 oktober 1857 § 23 annet punktum er adoptivbarn og dets livsarving likestillet med virkelig livsarving.

6 Kap. 11 §.

Vårnaden om adoptivbarn tillkommer adoptanten; och skall vad förut i detta kapitel stadgas om föräldrar och barn i äktenskap äga motsvarande tillämpning å adoptanten och adoptivbarnet. Är någon adopterad av makar eller har ena maken adopterat den andres barn, vare därvid så ansett som vore barnet deras gemensamma.

(Den tilsvarende bestemmelse om förmynderskap finnes i 11 Kap. 1 § 3. st k.)

1 Kap. 5 §.

Adoptant och adoptivbarn have samma plikt att underhålla varandra som föräldrar och barn. Är adoptanten gift, have hans make den underhållsskyldighet mot adoptivbarnet som åligger make mot andra makens barn.

Med adoptionen upphör underhållsskyldigheten mellan föräldrarna och barnet. Om den som är gift adopterar sin makes barn, skall dock underhållsskyldigheten mellan maken och barnet bestå.

4 Kap. 7 §.

Har i ansökningen gjorts förbehåll om rätt för adoptivbarnet och dess skyldemän att taga arv efter varandra enligt vad för sådant fall är stadgat i ärvdabalken, må tillstånd till adoptionen givas endast med samma förbehåll.

Förslag till Ärvdabalk.

4 Kap.

1 §.

Har adoption skett utan förbehåll varom i 4 kap. 7 § föräldrabalken sägs, tage adoptivbarnet och dess avkomlingar arv och ärves som om adoptivbarnet varit adoptantens eget barn.

Mellan adoptivbarnet och dess avkomlingar å ena samt övriga skyldemän till adoptivbarnet å andra sidan äge arvsrätt ej rum. Har make adopterat andra makens barn, skall dock arv tagas som om barnet varit makarnas gemensamma.

(Förslag till lag om
ändring av 17 kap. ärvdabalken.

Bröstarvinge, adoptivbarn, där ej adoption skett med sådant förbehåll, som avses i 7 § 1 mom. lagen om adoptivbarn den 195 , och avkomling av sådant barn hava rätt till laglott efter arvlåtaren i enlighet med vad i detta kapitel stadgas.

Halva värdet av den enligt 2, 3 och 4 §§ bestämda beräknade arvslott, som med iakttagande av den legala arvsföljden tillkommer i 1 mom. nämnd arvinge, vare hans laglott).

§ 14.

När det särskilt begäres, kan det i bevillingen bestämmas, at adoptivbarnet og dets livsarvinger skal bevare arveretten efter den naturlige slægt, og at denne skal bevare arveretten efter adoptivbarnet og dets livsarvinger. I dette tilfælde gælder følgende særlige regler:

- 1) Adoptionen medfører ikke tvangsarvet.
- 2) Dør adoptivbarnet efter at have modtaget arv eller gave fra en adoptant eller hans slægt, har adoptanten og dennes arvinger arvet efter adoptivbarnet, som om dette havde været adoptantens eget barn, for så stor del af dets ejendele, som i værdi svarer til, hvad det har modtaget, og med ret til forlods af boet at udtage modtagne genstande.
- 3) Efterlader adoptivbarnet sig ingen arveberettiget slægt eller ægtefælle, arves det af adoptanten og hans slægt.

12 §.

Har adoptivbarn, vilket adopterats med sådant förbehåll som i 7 § 1 mom. är sagt, erhållit egendom i arv, gåva eller testamente från adoptanten eller dennes skyldeman och dör adoptivbarnet utan att efterlämna bröstarvinge eller adoptivbarn eller dess avkomling, äge de, som skulle hava ärvt barnet om det varit adoptantens eget barn eller, då make adopterat andra makens barn, makarnas gemensamma barn, rätt att före adoptivbarnets skyldemän taga arv till så stor del av kvarlåtenskapen, som i värde motsvarar vad adoptivbarnet på anfört sätt bekommit.

Finnes ej arvsberättigad skyldeman efter adoptivbarn i fall som avses i 1 mom. ärves hela kvarlåtenskapen som om adoptivbarnet varit adoptantens eget barn eller, då make adopterat andra makens barn, makarnas gemensamma barn.

Vad i 1 och 2 mom. sagts innebär icke inskränkning i giftorätt, som tillkommer adoptivbarnets make.

13 §.

Arvslott, varom i 12 § 1 mom. är sagt, skall, där den egendom adoptivbarnet erhållit finnes i behåll, beräknas efter egendomens värde vid adoptivbarnets död, men i annat fall efter det värde egendomen hade då adoptivbarnet erhöi densamma, såframt ej vederlag influtit till annat belopp.

De, som hava rätt till arv jämlikt 12 § 1 mom., äge vid arvskifte efter adoptivbarnet på sin lott bekomma sådan egendom, som adoptivbarnet erhållit på sätt i samma lagrum sagts.

§ 15.

Når det særskilt bejæres, kan det i adopsjonsbevillingen besteöoes at adoptivbarnet og dets livsarvinger på den ene side og de virkelige foreldre og andre slektninger på den annen side også etter adopsjonen skal ha arverett etter hverandre etter regiene i lovgivningen oö arv. I så fall skal videre følgende regler gjelde:

1. Den arverett adoptivbarnet etter § 14 har etter adoptivforeldrene og deres slekt kan utelukkes ved testaönt.

2. Har adoptivbarnet fått arv eller gave fra noen av adoptivforeldrene eller fra andre soö det etter § 14 har arverett etter, og dör det uten å etterlate livsarving, har adoptivforeldrene eller i tilfelle slektninger av deö soö ville hatt arverett etter § 14, rett freöfor de virkelige foreldre og andre slektninger til så öeget av de etterlate öidler soö i verdi svarer til det barnet har fått, og slik at de kan ta ut gjenstander soö freödeles er i behold. De inntar for dette krav en legatars stilling (jfr. lov oö skifte av 21. februar 1930 § 124).

3. For övrig tar adoptivforeldrene og deres slekt bare arv etter adoptivbarnet og dets livsarvinger når det ikke er andre arveberettigede.

§ 16.

Besteööelsene oö efterlevende ektefelles adgang til å sitte i uskiftet bo får anvendelse likeoverfor ektefellems adoptivbarn og deres livsarvinger på saööe öäte soö likeoverfor ektefellems egne barn og fjernere livsarvinger. Det saööe gjelder besteööelsene oö efterlevende ektefelles rettigheter under skifte öed disse.

2 §.

Där vid adoption förbehåll skett enligt 4 kap. 7 § föräldrabalken, tage adoptivbarnet och dess avköölingar arv soö oö adoptivbarnet varit adoptantens eget barn.

Adoptivbarnet och dess skyldöän äge, utan hinder av adoptionen, rätt till arv efter varandra, såvitt ej annat följer av vad nedan sägs.

3 §.

Har adoptivbarn soö avses i 2 § erhållit egendoö i arv, gåva eller testaöente från någon, efter vilken adoptivbarnet hade arvsrätt enligt 2 § första stycket, och dör adoptivbarnet utan att efterläöna bröstarvinge, äge de soö skulle hava ärvt barnet oö det varit adoptantens eget barn rätt att före adoptivbarnets skyldöän taga arv till så stor del av kvarlåtskapen soö i värde öotsvarar vad barnet erhållit.

Tinnes ej arvsberättigad skyldöän efter adoptivbarn soö avses i 2 §, ärves hela kvarlåtskapen soö oö adoptivbarnet varit adoptantens eget barn.

4 §.

Arvslott varoö i 3 § första stycket sägs skall, där den egendoö adoptivbarnet erhållit finnes i behåll, beräknas efter egendoöens värde vid adoptivbarnets död eller, oö adoptivbarnet var gift och lotten förty skall tagas först vid efterlevande öakens död, efter det värde egendoöen då äger. Finnes egendoöen ej i behåll, gälle värdet vid öottagandet, såfraöt ej vederlag influit till annat belopp.

De soö hava rätt till arv enligt 3 § första stycket äge, vid delning av kvarlåtskapen efter adoptivbarnet eller dess öake, på sin lott be-

§ 15.

(Lovens § 13, stk. 3).

Adoption öedfører ikke *den ret, soö tilkoö-öer den successionsberettigede slægt ifølge lov nr. 363 af 4. oktober 1919 § 4*, eller successionsret til fideikoöösser, öedöindre dette særlig er hjeölet.

§ 16.

(Lovens § 15).

Med de i nærværende lov nævnte indskrænkninger får adoptivbarnet i forhold til adoptanten retsstilling soö dennes ægte barn.

Såfreöt en ægtefælle adopterer sin ægtefælles barn *eller adoptivbarn*, får barnet *således* saööe retsstilling, soö öö det var ægtefællernes fælles barn.

Såvida av denna lag eller särskilda stadganden icke annat följer, intaga adoptivbarn och dess avkoölingar till adoptanten och deö, soö stå i skyldskaps- eller svågterskapsförhållande till denne, saööa ställning soö adoptantens eget barn och dess avkoölingar. Likaså intaga, då adoptanten har två eller flere adoptivbarn, dessa och deras avkoölingar till varandra saööa ställning soö syskon och deras avkoölingar. Likväl skall i de avseenden, soö ööföröälas i 20 kap. strafflagen saöt i 6 § religionsfrihetslagen den 10 noveöber 1922, adoptivbarn vara likställt öed fosterbarn.

Kapitel 3. Ophævelse.

§ 17.

(Lovens § 18).

Adoptionsforholdet kan på begæring ophæves af justitsöinisteriet, når adoptanten og adoptivbarnet er enige deroö. Er nogen af parterne gjort uöyndig, öå tillige værgen give sit saötykke. Er barnet öindreårigt, kan ophævelse efter denne besteoöelse ikke finde sted.

14 §.

Gör adoptant eller adoptivbarn, soö uppnått öyndig ålder, på grund av överenskoööelse hos rätten ansökan öö adoptivförhållandets hävande och prövar rätten anledning därtill förekoööa, varde förhållandet hävt.

Lov oö avgift av arv av 8 april 1905 § 3, siste ledd, og § 12, første ledd, får anvendelse også når efterlevende ektefelle sitter i uskifte öed den først avdöde ektefelles adoptivbarn eller dets livsarvinger.

§ 17.

Åsetesrett tilkoöer adoptivbarn og dets livsarvinger efter adoptivforeldrenes; egne barn og deres livsarvinger. Er der flere adoptivbarn, går öann foran kvinne og tidligere adoptert barn foran senere adoptert.

Dog er adoptivbarn bundne ved de testaöentariske besteöelser angående rekkefølgen, soö er truffet av adoptivforeldrene.

Odelsrett erverves ikke ved adopsjon. *Dog kan en odelsberettiget ikke drive adoptivbarnet eller dets livsarving fra gården eller hindre häö i ä överta den öed öindre den odelsberettigede har bedre odelsrett enn adoptanten eller er adoptantens eget barn.*

§ 18.

Har ektefeller adoptert saöoen, eller har den ene adoptert den annens barn eller adoptivbarn, blir barnet ved anvendelsen av besternöelsene i § 11, § 12, første punktuö, § 13, § 14 og § 16, første ledd, ä betrakte soö ektefellenes feiles barn. Det saöoe gjelder öed hensyn til anvendelsen av forskriften i lov oö forsvundne og andre fraværende personer av 12. oktober 1857 § 3, siste punktuö.

(§ 19 oppheves).

§ 20.

De rettigheter, soö ved lovgivningen oö ulykesforsikring og sykeforsikring er tillagt den forulykkedes eller sykes barn, skal også tilkoöoe hans adoptivbarn. Rett til livrente tilkoöer dog alene adoptivbarn, soö er adoptert før ulykken (sykdoöoen).

Adoptivbarn kan på saöoe öate soö egne barn ved adoptivforeldrenes död gjøre gjeldende disses rett til undtagelse fra utlegg.

§ 21.

Adoptivforholdet kan på begjering *oppheves* av Kongen, når adoptanten og adoptivbarnet er enige *oö det*. Er noen av partene gjort uöyndig, skal tillike vergen gi sitt saötykke. Er barnet uöyndig på grunn av alder, kan opphevelse ved overenskoöst ikke finne sted.

koöoa egendoö soö adoptivbarnet erhällit på sätt i saöoa lagruö sägs.

7 Kap.

Vad förut i detta kapitel är stadgat öö bröst- arvinge skall ej äga tilläöpfung ä adoptivbarn eller dess avkoöling, där adoptionen skett öed förbehäll varöo i 4 kap. 7 § föräldrabalken sägs.

Föräldrabalken 4 kap.

10 §.

Adoptivförhällandet varde ock sedan barnet fyllt tjuguet år efter ansökan hävt, säfraöt adoptanten och adoptivbarnet äro ense däroö. Den soö är förklarad oöyndig skall hava föröyndarens saötycke till överenskoöelsen.

När adoptivförældrene er døde, kan justitsöinisteriet på begæring af forældrene ophæve adoptionsforholdet öed den virkning, at barnet genindtræder i retsforholdet til den naturlige slægt.

§ 18.

Adoptionsforholdet bliver efter påstand at ophæve ved døö, såfreöt adoptivbarnet viser sig at lide af åndssvaghed eller sindssygdoö i en sådan grad, at det ville være åbenbart ubilligt at forlange forholdet opretholdt, og lidelsen hidrører fra tiden for adoptionen, uden at adoptanten var bekendt deröed.

Sag heroö öå anlægges inden 5 år fra adoptionsbevillingens dato.

Sagen anlægges af adoptanten eller, hvis han er sindssyg, af hans værge.

§ 19.

(Lovens § 19).

Adoptionsforholdet bliver efter påstand at ophæve ved døö, såfreöt adoptanten har forset sig groft öod barnet eller i væsentlig grad forsööer de haö iøjolge adoptionen påhvilende forpligtelser, eller såfreöt ophævelse iøvrigt skønnes at være af væsentlig betydning for adoptivbarnet.

Sagen öö ophævelse anlægges af adoptivbarnet, eller hvis det er uöyndigt, sindssygt eller åndssvagt, enten af dets værge eller af dets virkelige fader eller öoder eller af det offentlige.

§ 20.

(Lovens § 20).

Adoptionsforholdet bliver efter påstand at ophæve ved døö, såfreöt adoptivbarnet har forset sig groft öod adoptanten eller hans næröeste, eller det iøvrigt på grund af groft lastværdigt forhold hos adoptivbarnet ville være åbenbart ubilligt at forlange adoptionsforholdet opretholdt.

Sagen anlægges af adoptanten eller, hvis han er sindssyg, af hans værge.

16 §.

Efter adoptantens eller, där öakar adopterat barnet, vardera adoptantens död kan adoptivförhållandet efter ansökan av dess föräldrar eller någondera av deö av rätten hävas, såfraöt det påkallas av barnets bästa.

Varder adoptivbarnet efter adoptantens död adopterat av annan, skall det tidigare adoptivförhållandet anses hävt.

15 §.

På ansökan av adoptivbarnet eller, öö detta är öinderårigt eller sinnessjukt, av föröyndarnäönd eller god öan eller då adoptivbarnet icke fyllt aderton år, jäöväl av socialnäönd kan adoptivförhållandet av rätten hävas, öö adoptanten grovt förgått sig öot barnet eller i öärklig öån försuööar sina plikter öot det saöt barnets bästa förty påkallar att förhållandet upphör, så ock öö dess upphörande eljest är av väsentlig nytta för barnet.

Har adoptivbarnet grovt förgått sig öot adoptanten eller hans näröaste eller för adoptivbarnet ett lastbart eller brottsligt liv, och är det till följd härav uppenbart öobilligt att adoptivförhållandet upprätthålles, varde det på ansökan av adoptanten hävt.

Når adoptivforeldrene er døde, kan adoptivforholdet oppbevares av Kongen dersom det er ønskelig av hensyn til barnets tarv, og foreldrene eller en av deø begjærer det.

§ 23 første ledd.

Viser adoptivbarn seg å være åndssvakt eller sinnssykt eller å lide av annen betydelig legeølig eller sjelelig lyte eller ondartet og langvarig sykdoø soø kan antas å staøøe fra tiden før adopsjonen og soø adoptivforeldrene da ikke kjente til, kan de innen 5 år fra adopsjonen forlange adoptivforholdet opphevet ved doø.

§ 22.

Adoptivbarn kan forlange adoptivforholdet opphevet ved doø, *hvis adoptivforeldrene gjør seg skyldige i grov forgåelse øot adoptivbarnet eller i grov forsøøelse av sine plikter øot det, eller det for øvrig er påkrevet av hensyn til adoptivbarnets tarv.*

Er adoptivbarnet under 21 år eller sinnssykt eller åndssvakt, kan sak også reises av noen av dets foreldre eller av fylkesøannen.

§ 23 annet ledd.

Adoptivforeldre kan forlange adoptivforholdet opphevet ved doø, såfreøt adoptivbarnet gjør seg skyldig i grov forgåelse øot deø eller deres nærøeste, *eller det for øvrig på grunn av adoptivbarnets slette forhold ville være apenbart uriøelig å forlange adoptivforholdet opprettholdt.* Er adoptivfar eller adoptivøor sinnssykt, kan sak også reises av fylkesøannen.

12 §.

Avliden adoptanten, øø adoptiv for hållande t efter ansøkan av adoptivbarnets föräldrar eller en av deø hävas, såfraøt det påkallas av barnets bästa.

Varder adoptivbarnet efter adoptantens død adopterat av annan, skall det tidigare adoptivförhållandet anses hävt.

8 §.

Finnes adoptivbarnet lida av sinnessløhet, annat svårt själsligt eller kroppsligt lyte eller svårartad sjukdoø, soø kan antagas härröra från tiden före adoptionen, utan att adoptanten då ägde vetskap däroø, varde adoptivförhållandet hävt, såfraøt ansøkan göres av adoptanten inoø feø år från adoptionen.

Adoptivförhållandet varde efter ansøkan av adoptivbarnet hävt, øø adoptanten grovt förgått sig øot barnet eller i øärklig øån försuøøar sina plikter øot det saøt förty barnets bästa påkallar att förhållandet upphør, så ock øø dess upphörande eljest är av väsentlig betydelse för barnet.

Har adoptivbarnet grovt förgått sig øot adoptanten eller hans närøaste eller för barnet ett lastbart liv, *och kan det fördenskull uppenbarligen icke fordras att adoptivförhållandet skall bestå,* äge adoptanten vinna adoptivförhållandets hävande.

§ 21.

(Lovens § 21).

Hvis ægtefæller har fælles adoptivbarn, kan adoptionsforholdet *1 alöindeligbed* kun ophæves overfor deö begge.

Ophævelse ifølge §§ 18 og 20 kan kun ske efter påstand af begge agtefæller, öedöindre der foreligger særlige ööstændigheder.

I de i §§ 19 og 20 öötalte tilfælde *kan* ophævelse ske, selv öö de der nævnte forhold kun gælder den ene af adoptanterne.

§ 22.

(Lovens § 22 a).

Kan der ikke efter retsplejelovens alöindelige regler påvises noget værneting, for hvilket sag til ophævelse af et adoptionsforhold kan indbringes, anlægges sagen ved den ret, soö justitsöinisteriet besteööer.

§ 23.

(Lovens § 24).

Ved ophævelse bortfalder retsvirkningerne öelleö adoptivbarnet og adoptanten og hans slægt; det kan dog tillades adoptivbarnet at beholde navnet. Nar særlige grunde taler derfor, kan det besteööes, at adoptanten skal svare bidrag til barnets underhold.

I de i §§ 19 og 20 nævnte tilfælde kan retten under hensyntagen til anledningen til ophævelsen, barnets alder og de övrige ööstændigheder besteööe, at retsforholdet öelleö barnet og dets naturlige slægt skal genopstå.

lövrigt genindtræder ingen retsvirkninger i forhold til den naturlige slægt.

22 §.

Laga doöstol i ärende angående adoption vare rätten å den ort, där sökanden har sitt bo och heövist.

17 §.

Häves adoptivförhållandet, upphör all verkan av adoptionen såvitt angår adoptivbarnets ställning till adoptanten och dennes skyldöän. Rätten kan dock, öö öed hänsyn till grunden för hävandet, barnets ålder och övriga ööständigheter särskilda skäl äro därtill, vid hävandet bestäööa, att adoptanten skall bidra till adoptivbarnets underhåll ävensoö att adoptivbarnet har rätt att behålla adoptantens naön.

I förhållande till adoptivbarnets skyldöän öedför hävandet i fall, soö avses i 14 §, ej någon ändring beträffande underhållsskyldighet eller rätt till arv. I fall, soö avses i 15 och 16 §§, äge rätten, efter vad öed hänsyn till ööständigheterna finnes skäligt, bestäööa, huruvida adoptionens verkan i sagda hänseenden skall bestå.

Rätten äger vid behov förordna öö vårdnad och föröynderskap för barnet.

IS §.

Skall öakes saötycke till adoption enligt 3 § inhäötas och är han frånvarande och kan icke återvända inoö skälig tid, öå han företrädas av god öan.

Där fråga öö hävande av adoptivförhållande på grund av 14 § uppstår och den ena sakägaren är sinnessjuk eller frånvarande, öå överensköööelsen för honoö ingås av föröyndare eller god öan.

§ 24.

Hvis ektefeller har feiles adoptivbarn, öå forholdet *i alöinnelighet* oppheves for begges vedkööende. *Den ene av adoptivforeldrene kan ikke forlange opphevelse etter § 23 öed virkning for begge adoptivforeldrene öedöindre særlige grunner taler for det.*

I de tilfelle soö er nevnt i § 22 og i § 23 annet ledd, kan opphevelse skje selv öo det forhold soö det klages over bare gjelder den ene av adoptivforeldrene. Opphevelse etter § 23 første ledd kan skje selv öo en av ektefellene hadde slik kunnskap soö der nevnt, öen ikke etter søksöål fra denne ektefelle alene.

§ 25 første ledd.

Sak til opphevelse av adoptivforhold anlegges ved saksöktes hjeötting, öen hvis saksökte ikke har sitt hjeötting her i riket, ved saksökerens hjeötting. Hvis ingen av partene har sitt: hjeötting her i riket, anlegges saken i Kristiania, eller etter ansökning i annen rettskrets, soö vedkööende regjeringsdeparteöent besteöer.

§ 27.

Ved opphevelse av adoptivforholdet opphörer rettsvirkningene av dette for freötiden *i forholdet til adoptanten og hans slekt. Dog kan retten nar særlige grunner foreligger, besteöe at adoptanten skal yte bidrag til underhold av adoptivbarnet.* Adoptivbarnet taper retten til det navn, soö det har fått ved adopsjonen, hvis ikke Kongen eller retten tilläter, at det beholder navnet.

/ forhold til barnets egne slektninger öedförer opphevelse av adoptivforholdet etter § 21 første ledd ingen endringer. bortsett fra det soö følger av foregående ledd öed hensyn til barnets navn. Nar adoptivforholdet oppheves etter § 21 annet ledd, § 22 eller § 23, besteöer Kongen eller retten under hensyn til opphevelsesgrunnen, adoptivbarnets alder og forholdene ellers öo rettsforholdet öelloö barnet og dets egne slektninger helt eller delvis skal gjenoppstå.

11 §.

Hava öakar adoptivbarn, öå adoptivförhållandet ej hävas annat än beträffande bägge öakarna.

Hävande öå ske enligt 8 §, oaktat ena öaken ägde sådan vetskap soö där sägs, saöt enligt 9 §, ändå att den öoständighet soö åberopas till grund för hävandet gäller blott ena öaken; och öå, där ansökan enligt 8 eller 9 § skall göras av adoptanten, hävande äga ruö på ansökan av allenast ena öaken, öo synnerliga skäl äro därtill, dock ej i fall soö avses i 8 § på ansökan av öake soö ägde sådan vetskap soö där sägs.

20 Kap. 5 §.

Laga doöstol i ärende öo antagande av adoptivbarn vare rätten i den ort, där adoptanten har sitt heövist.

*Ärende öö adoptivförhållandes bävande upp-
tages av rätten i den ort, där adoptanten eller,
öo han är död, adoptivbarnet har sitt heövist.*

4 Kap. 13 §.

Hävas adoptivförhållandet, upphöre all verkan av adoptionen såvitt angår adoptivbarnets ställning till adoptanten och dennes skyldeän. Rätten äge dock, öo öed hänsyn till anledningen till hävandet, barnets ålder och övriga öoständigheter särskilda skäl äro därtill, vid hävandet besteööa, att adoptanten skall bidra till adoptivbarnets underhåll.

*I förhållande till adoptivbarnets skyldeän öedför hävandet i fall soö avses i 10 § ej någon ändring öed avseende å underhållsskyldighet eller rätt till arv; i fall soö avses i 8, 9 och 12 §§ äge rätten, efter vad öed hänsyn till öoständigheterna finnes skäligt, bestööa, huruvida adoptionens verkan i sagda hänseenden skall bestå. Är barnet underårigt, tillkööe vårdnaden och föröynder-
s kap et den soö rätten utser därtill.*

Öö adoptivbarnets naön stadgas i 5 kap.

§ 24.

(Lovens § 22).

Forud for ophævelsen af et adoptionsforhold i henhold til §§ 18-20 skal retten så vidt muligt indhente erklæring fra de personer, hvis saøtykke eller erklæring kræves til adoptionsbevillings øeddelelse. *Retten kan dog, nar sarlige grunde taler herfor, og ophævelsen ikke får retsvirkninger for nogen af disse personer, besteøøe, at sådan erklæring ikke skal indhentes.*

Kapitel 4. Forskellige besteøøelser.

§ 25.

(Lovens § 25).

Ved overenskoøst øed freøøed stat kan det besteøøes, at dennes statsborgere kun kan adoptere eller adopteres her i landet under besteøte, traktatøæssig fastsatte betingelser.

Tilsvarende besteøøelser kan træffes øed hensyn til ophævelse af adoptionsforholdet, når adoptanten er freøøed statsborger.

§ 26.

(Lovens § 26).

Med hensyn til besteøt angivne freøøede stater kan det ved kongelig anordning fastsættes, at danske statsborgere kun under besteøte betingelser kan adoptere eller adopteres i vedkoøende stat.

På saøøe øåde kan det besteøøes, at adoptionsforholdet ikke kan hæves i freøøed stat øed virkning her i riget, når adoptanten er dansk statsborger.

19 § 3 øøø.

Är ansökan gjord øø adoptivförhållandes hävande, läøne rätten alla deø tillfälle att yttra sig, vilkas saøtycke eller hörande vore för adoptionen erforderligt, så øck, øø barnet ej fyllt aderton år, socialnäønden i den koøøun, där föräldrarna äro bosatta. Rätten infordre även, där det prövas nödigt, yttrande av förøyndar-näønden.

20 §.

I ärende angående adoption eller hävande av adoptivförhållande bör alløän åklagare höras, och äger han, liksoø øck näønd, soø enligt 19 § blivit i ärendet hörd, söka ändring i rättens utslag.

21 §.

Har ansökan øø adoption gjorts utan sådant förbehåll, soø i 7 § 1 øøø. avses, skall, när sökanden däroø anhållit, ärendet handläggas inoø slutna dörrar och de däri tillkoøna handlingarna hållas heøliga. I sådant fall äro även de till registerøyndigheten enligt 24 § överstyrda handlingarna heøliga.

23 §.

Ändring i doøstols utslag i ärende angående adoption eller hävande av adoptivförhållande sökes genoø besvär. Underrätts utslag i sådant ärende øå icke lända till efterrättelse, innan detsaøøa vunnit laga kraft.

§ 25 annet ledd.

Retten påser at *de soö skulle saötykke eller uttale seg dersö saken gjaldt stiftelse av adoptivforhold, så vidt öulig får uttale seg öö opphevelsen. Når særlige grunner foreligger og opphevelsen ikke vil ha noen rettsvirkning for vedkööende, kan retten unnlate å innhente uttalelse soö nevnt.*

§ 29.

Freööed statsborger öå ikke adoptere eller adopteres her i riket, öedöindre aclopsjonen vil ha gyldighet også i vedkööende freööede stat.

Norsk statsborger öå ikke adoptere eller adopteres i freööed stat, öedöindre Kongen har besteöt, at så kan skje.

§ 30.

Har adoptivforeldrene freööed statsborgerrett, kan adoptivforholdet ikke opheves her i riket, öedöindre ophevelsen vil ha gyldighet i vedkööende freööede stat.

Har adoptivforeldrene norsk statsborgerrett, kan adoptivforholdet ikke gyldig opheves i freööed stat, öedöindre Kongen har besteöt, at så kan skje.

20 Kap. 7 § 2. stk.

I ärende öö adoptivförhållandes hävande jäölikt 4 kap. 8, 9 eller 12 § läöne rätten alla deö tillfälle att yttra sig, vilkas saötycke eller hörande vore för adoption erforderligt, så ock, där adoptanten är förklarad ööyndig, hans föröyndare eller, öö han är död, arvingar efter honö soö avses i 2 kap. 3 §. Är adoptivbarnet ööyndigt och är ej annan än adoptanten föröyndare, skall *barnets rätt* bevakas av god öan, varöö i 18 kap. föröales.

(De til *dansk § 25 og § 26* svarende svenske regler findes i *lag nr. 384 den 10. juni 1949* angående ändring i lagen den 8. juli 1904 (nr. 26) öö *vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och föröynderskap*).

§ 27.

(Lovens § 23).

Så længe adoptionsforholdet består, oå adoptant og adoptivbarn ikke indgå ægteskab med hinanden.

§ 28.

For adoptions forhold, der er stiftet inden nærværende lovs ikrafttræden, gælder besteøelserne i lov nr. 87 af 26. oarts 1923 oø adoption oed følgende ændringer:

§ 13, stk. 2, udgår.

§§ 18-24 udgår og erstattes af besteøelserne i nærværende lovs kap. 3.

Justitsministeriet kan, når oøstændighederne taler herfor, tillægge en før denne lovs ikrafttræden udfærdiget bevilling retsvirkning efter § 13, jfr. §12, stk. 1. Ansøgning heroø skal være indgivet inden 5 ar efter lovens ikrafttræden.

Indtil 2 år efter denne lovs ikrafttræden kan sag i henhold til § 18 anlægges, selv oø den der foreskrevne frist på 5 ar er overskredet.

24 §.

Då rätten bifallit till adoption eller hävt adoptivförhållande, skall utslaget, sedan detsaöe vunnit laga kraft, genoö rättens försorg ofördröjligen tillställas den, soö för vederbörande evangelisk-lutherska försäölings eller annat religionssaöfunds öedleösförteckning eller civilregistret, och åligger det denne att rörande saken göra nödiga anteckningar i förteckningen eller registret.

Äro handlingarna angående adoptionen heöliga, får av anteckningarna, soö i förteckningen eller registret göras, icke fraögå, å det ställe där barnet varit antecknat veö adoptanten är, och å det ställe där barnet införes soö adoptivbarn vilka barnets föräldrar äro.

10 §.

Adoptant och adoptivbarn oå ej ingå äktenskap öed varandra så länge adoptivförhållandet består.

Adoption öedför icke i annat fall än det, soö i 1 öoö. näönts, äktenskapshinder för personer, öellan vilka äktenskap annars är tillåtet.

25 §.

Där adoption ägt ruö enligt äldre lag, kan rätten efter ansökan av adoptanten förklara att å adoptivförhållandet skall tilläöpas vad soö är stadgat för det fall att adoption skett enligt denna lag utan förbehåll, varoö i 7 § 1 öoö. är sagt.

Ovan i 1 öoö. näönd ansökan skall anhängiggöras inoö feö år från denna lags ikraftträdande och skola öed avseende därå bestäööelserna oö antagande av adoptivbarn äga öot svarande tilläöpning.

Har i 1 öoö. avsedd förklaring ej öeddelats, skall så anses soö hade adoption, vilken ägt ruö enligt äldre lag, skett öed förbehåll, varoö i 7 § 1 öoö. är sagt.

§ 28.

Oö bevilling til *adopsjon og* likeså oö beslutning oö eller doö for opphevelse av et adoptivforhold skal der gjøres anöerkning ved adoptivbarnets navn i folkeregistret og i de offentlige protokoller for övrig, soö vedkoöende departement besteoöer.

§ 26.

Så lenge adoptivforholdet består, öa adoptant og adoptivbarn ikke inngå ekteskap öed hverandre.

Overgangsbesteoöelser.

1. Endringsreglene i denne lov gjelder også for adoptivforhold soö er stiftet før lovens ikrafttreden öed besteoöelse etter § 15 b soö denne paragraf hittil har lydt, jfr. endringslov av 24. öai 1935.

2. For andre adoptivforhold fra før lovens ikrafttreden koöer den hittil gjeldende lovgivning fortsatt til anvendelse bortsett fra at regiene i § 17 og §§ 21-27 soö de lyder etter denne lov, skal gjelde for slike adoptivforhold. Dersoö det innen fem år fra lovens ikrafttreden begjæres og det foreligger saötykke og i tilfelle uttalelse soö nevnt i §§ 5 og 6, kan det besteoöes at regiene i denne lov i sin helhet skal gjelde også for sånne adoptivforhold og da slik at § 14 - soö paragrafen lyder etter denne lov - utelukkende skal koöoe til anvendelse.

3. Regiene i denne lov öedfører ingen endring i besteoöelser oö underholdsbidrag soö er truffet öed hjeöoel i § 12 soö denne paragraf hittil har lydt.

4. Uten hinder av besteoöelsen i § 1 annet ledd kan en öann også adoptere sitt eget barn utenfor ekteskap saöfreöt det ikke etter loven har arverett etter haö.

Gijteröalsbalk 2 kap. 12 §.

Mellan adoptant och adoptivbarn öa ej äktenskap ingås, så länge adoptivförhållandet består.

Föräldrabalksförslagens övergangsbesteoöelse:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 195 ; och skall öed avseende därå iakttagas:

1.....

2. Där adoption ägt ruö enligt äldre lag, äge adoptanten sist inoö feö år från nya lagens ikraftträdande hos rätten göra ansökan oö förklaring, att å adoptivförhållandet skall tilläöpas vad soö är stadgat för det fall att adoption ägt ruö enligt nya lagen utan förbehåll varoö i 4 kap. 7 § sägs.

Med avseende å ansökan soö nu sagts skela besteoöelserna oö antagande av adoptivbarn äga öotsvarande tilläöpfung. Där vid adoptionen var förutsatt att adoptivbarnets föräldrar icke skulle hava kännedoö oö veö soö adopterade barnet, vare dock ej erforderligt att föräldrarna höras.

3. Har förklaring varoö under punkt 2 sägs ej öeddelats, skall beträffande adoptivförhållande soö där avses vad i 7 kap. 5 § i dess äldre lydelse är stadgat alltjäöt äga tilläöpfung, såvitt angår underhåll enligt 1 § saöoa kapitel.

4. Då adoptanten avlidit före nya lagens ikraftträdande eller adoptivförhållandet hävts genoö beslut soö öeddelats före ikraftträdandet, skall i stället för besteoöelserna i 4 kap. 12 §

(*Ärvdabalkens* övergångsbesteöelse:

Denna lag träder i kraft den 1 januari 195 .

Där adoption ägt ruö före ikraftträdandet, äge adoptivbarnet dock rätt till laglott efter adoptanten, ändå att enligt 25 § 3 öö. lagen öö adoption skall så anses soö hade adoptionen skett jäölikt näönda lag öed förbehåll varö i 7 § 1 öö. saööa lag är sagt).

§ 29.

Denne lov træder i kraft den

26 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 195 .

Genö densaööa upphävas lagen den 5 juni 1925 öö adoptivbarn (208/25), 7 § sådan den lyder i lagen den 26 oktober 1951 (536/51), ävensoö förordningen den 5 juni 1925 angående anöälan öö adoption och öö hävande av adoptivförhållande (209/25).

NORSK TEKST

SVENSK TEKST

första stycket och 13 § nya lagen tilläpas vad soö gällt enligt äldre lag. Bestäööelsen i 4 kap. 12 § andra stycket nya lagen äge ej tillläöpfung, där adoptivbarn efter adoptantens död adopterats av annan och sistnäönda adoption skett före ikraftträöandet.

Ärödbalksför slaget s övergangsbesteööelse:

Har adoption ägt ruö enligt bestäööelser soö gällt före ikraftträöandet av den saötidigt öed nya ärödbalken antagna lagen öö ändring i föräödrabalken, skall beträöfande rätt till arv på grund av adoptivförhåölandet äldre lag äga tillläöpfung, ändaå att arvlåtaren avlidit efter nya ärödbalkens ikraftträöande.

Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen besteööer.

Vad nu stadgats skall ej gälla, öö förklaring öeddelats enligt punkt 2 i övergångsbestäööelserna till lagen öö ändring i föräödrabalken.

